

Ludność na rynku pracy w województwie świętokrzyskim w świetle wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021

Population in the labour market in Świętokrzyskie Voivodship in the light
of the National Census of Population and Housing 2021 results

Ludność na rynku pracy w województwie świętokrzyskim w świetle wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021

Population in the labour market in Świętokrzyskie Voivodship in the light
of the National Census of Population and Housing 2021 results

Urząd Statystyczny w Kielcach Statistical Office in Kielce

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Kielcach. Świętokrzyski Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Kielce. Świętokrzyski Centre for Regional Surveys

pod kierunkiem

supervised by

Ewy Tomczyk

Zespół autorski

Editorial team

Ewa Morąg, Sylwia Świtoń

Prace redakcyjne

Editorial work

Iwona Boksa-Nowak, Aneta Królik, Mateusz Orzechowski

Tłumaczenie

Translation

Mateusz Orzechowski, Olga Szymocha

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Dominik Górski, Aneta Łyzwa

ISBN 978-83-953869-0-9

Publikacja dostępna na:

Publication available on website:

<http://kielce.stat.gov.pl/>

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła.

When publishing Statistical Office data please indicate the source.

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Kielcach przekazuje Państwu publikację pt. „Ludność na rynku pracy w województwie świętokrzyskim w świetle wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021”. Szeroki zakres informacji pozyskanych w spisie pozwala na przeprowadzenie pogłębionych analiz z obszaru rynku pracy i dokonanie bilansu zmian, jakie zaszły w latach 2011–2021.

Opracowanie zawiera szczegółową analizę poszczególnych kategorii ludności w wieku 15 lat lub więcej: pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo. Każda z tych zbiorowości została opisana w odniesieniu do ich zróżnicowania pod względem cech społeczno-demograficznych.

Część analityczną wzbogacono prezentacją graficzną w postaci map i wykresów oraz tablicami zawierającymi porównanie spisów 2011 i 2021.

Publikacja zawiera także uwagi metodologiczne z syntetycznym opisem zakresu i procedury badania, a także wyjaśnieniem podstawowych pojęć i definicji.

Mam nadzieję, że zaprezentowane wyniki będą przydatne dla szerokiego grona odbiorców. Jednocześnie dziękuję wszystkim osobom i instytucjom, które uczestniczyły w przygotowaniu i przeprowadzeniu Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 na terenie województwa świętokrzyskiego.

p.o. Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Kielcach

Ewa Tomczyk

Preface

Statistical Office in Kielce presents you the publication entitled "Population in the labour market in Świętokrzyskie Voivodship in the light of the National Census of Population and Housing 2021 results". A wide range of information obtained in the Census allows for conducting in-depth analyses of the labour market and carrying out of balance of changes that took place in 2011–2021.

The study contains detailed characteristics for individual categories of the population aged 15 years or over, i.e. employed, unemployed and economically inactive. Each of these population groups has been described in relation to their diversity in terms of socio-demographic features.

The analytical part of the study has been enriched with a graphical presentation in the form of maps and charts as well as tables containing a comparison of the 2011 and 2021 censuses.

The publication also contains methodological notes with a synthetic description of the scope and survey procedure, as well as an explanation of basic concepts and definitions.

I hope that the presented results will be useful for a wide range of recipients. At the same time, I would like to express my gratitude to all persons and institutions which participated in the preparation and conducting of the 2021 National Population and Housing Census on the area of świętokrzyskie voivodship.

Director
of the Statistical Office
in Kielce

Ewa Tomezyk

Spis treści

Contents

	Strona Page
Przedmowa	3
Preface	4
Spis tablic	6
List of tables	6
Spis wykresów	7
List of charts	7
Spis map	9
List of maps	9
Objaśnienia znaków umownych	10
Symbols	10
Ważniejsze skróty	10
Major in abbreviations	10
Synteza	11
Executive summary	14
Rozdział 1. Aktywność ekonomiczna ludności	17
Chapter 1. Economic activity of population	17
1.1. Charakterystyka aktywności ekonomicznej ludności	17
1.1. Economic activity of the population	17
1.2. Aktywność ekonomiczna ludności według miejsca zamieszkania, płci i grup wieku	21
1.2. Economic activity of the population by place of residence, sex and age groups	21
1.3. Aktywność ekonomiczna ludności według miejsca zamieszkania, płci i poziomu wykształcenia	26
1.3. Economic activity of the population by place of residence, sex and level of education	26
1.4. Aktywność ekonomiczna ludności według grup wieku i poziomu wykształcenia	29
1.4. Economic activity of the population by age groups and level of education	29
Rozdział 2. Pracujący	30
Chapter 2. Employed persons	30
2.1. Pracujący według miejsca zamieszkania, płci i grup wieku	30
2.1. Employed persons by place of residence, sex and age groups	30
2.2. Pracujący według grup wieku i poziomu wykształcenia	35
2.2. Employed persons by age groups and level of education	35
2.3. Pracujący według statusu zatrudnienia	38
2.3. Employed persons by employment status	38
Rozdział 3. Bezrobotni	42
Chapter 3. Unemployed persons	42
3.1. Bezrobotni według miejsca zamieszkania, płci i grup wieku	42
3.1. Unemployed persons by place of residence, sex and age groups	42
3.2. Bezrobotni według ekonomicznych grup wieku, płci i miejsca zamieszkania	44
3.2. Unemployed persons by economic age groups, sex and place of residence	44
3.3. Stopa bezrobocia według miejsca zamieszkania, płci i grup wieku	46
3.3. Unemployment rate by place of residence, sex and age groups	46

	Strona Page
3.4. Struktura bezrobotnych według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania	50
3.4. Structure of unemployed persons by level of education, sex and place of residence	50
3.5. Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy, wieku, wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania	52
3.5. Unemployed persons by the time of job seeking, age, level of education, sex and place of residence	52
Rozdział 4. Bierni zawodowo	55
Chapter 4. Economically inactive persons	55
4.1. Bierni zawodowo według miejsca zamieszkania, płci i grup wieku	55
4.1. Economically inactive persons by place of residence, sex and age groups	55
4.2. Bierni zawodowo według poziomu wykształcenia	60
4.2. Economically inactive persons by level of education	60
4.3. Bierni zawodowo według przyczyn bierności zawodowej	63
4.3. Economically inactive persons by reasons for inactivity	63
Uwagi metodologiczne	66
Methodological notes	71
1. Zakres i procedura badań	66
1. Scope and survey procedure	71
2. Podstawowe pojęcia i definicje	67
2. Basic concepts and definitions	71

Spis tablic

List of tables

	Strona Page
Tablica 1. Ludność aktywna ekonomicznie	18
Table 1. Economic activity of the population	18
Tablica 2. Współczynnik aktywności zawodowej według płci i miejsca zamieszkania	21
Table 2. Activity rate by sex and place of residence	21
Tablica 3. Współczynnik aktywności zawodowej według ekonomicznych grup wieku i płci	24
Table 3. Activity rate by economic age groups and sex	24
Tablica 4. Współczynnik aktywności zawodowej według ekonomicznych grup wieku i miejsca zamieszkania	25
Table 4. Activity rate by economic age groups and place of residence	25
Tablica 5. Współczynnik aktywności zawodowej według płci i poziomu wykształcenia	27
Table 5. Activity rate by sex and level of education	27
Tablica 6. Współczynnik aktywności zawodowej według miejsca zamieszkania i poziomu wykształcenia	29
Table 6. Activity rate by place of residence and level of education	29
Tablica 7. Współczynnik aktywności zawodowej według grup wieku i poziomu wykształcenia w 2021 r.	29
Table 7. Activity rate by age groups and level of education in 2021	29

	Strona Page
Tablica 8. Wskaźnik zatrudnienia według grup wieku, miejsca zamieszkania i płci	32
Table 8. Employment rate by age groups, place of residence and sex	32
Tablica 9. Struktura pracujących w wieku 15 lat lub więcej według miejsca zamieszkania, płci i ekonomicznych grup wieku.	34
Table 9. Structure of employed persons aged 15 years or over by place of residence, sex and economic age groups	34
Tablica 10. Wskaźnik zatrudnienia według miejsca zamieszkania, płci i ekonomicznych grup wieku.	35
Table 10. Employment rate by place of residence, sex and economic age groups	35
Tablica 11. Wskaźnik zatrudnienia według miejsca zamieszkania, płci i poziomu wykształcenia.	38
Table 11. Employment rate by place of residence, sex and level of education.	38
Tablica 12. Pracujący według statusu zatrudnienia, płci i miejsca zamieszkania	39
Table 12. Employed persons by employment status, sex and place of residence	39
Tablica 13. Bezrobotni według miejsca zamieszkania i płci	42
Table 13. Unemployed persons by place of residence and sex	42
Tablica 14. Struktura bezrobotnych według wieku, płci i miejsca zamieszkania	43
Table 14. Structure of unemployed persons by age, sex and place of residence	43
Tablica 15. Stopa bezrobocia według wieku, płci i miejsca zamieszkania	47
Table 15. Unemployment rate by age, sex and place of residence	47
Tablica 16. Stopa bezrobocia według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania w 2021 r.	51
Table 16. Unemployment rate by level of education, sex and place of residence in 2021	51
Tablica 17. Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy, płci i miejsca zamieszkania w 2021 r.	53
Table 17. Unemployed persons by the time of job seeking, sex and place of residence in 2021	53
Tablica 18. Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy i poziomu wykształcenia w 2021 r.	54
Table 18. Unemployed persons by the time of job seeking and level of education in 2021	54
Tablica 19. Struktura biernych zawodowo w wieku 15 lat lub więcej według wieku, płci i miejsca zamieszkania	58
Table 19. Structure of economically inactive persons aged 15 years or over by age, sex and place of residence	58
Tablica 20. Struktura biernych zawodowo w wieku 15 lat lub więcej według wieku i poziomu wykształcenia w 2021 r.	62
Table 20. Structure of economically inactive persons aged 15 years or over by age and level of education in 2021.	62

Spis wykresów

List of charts

	Strona Page
Wykres 1. Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat lub więcej według płci w 2021 r.	18
Chart 1. Structure of economic activity of the population aged 15 years or over by sex in 2021	18
Wykres 2. Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat lub więcej według miejsca zamieszkania w 2021 r.	19
Chart 2. Structure of economic activity of the population aged 15 years or over by place of residence in 2021	19

	Strona Page
Wykres 3. Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat lub więcej według płci i miejsca zamieszkania w 2021 r.	22
Chart 3. Structure of economic activity of the population aged 15 years or over by sex and place of residence in 2021.	22
Wykres 4. Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat lub więcej według płci i grup wieku w 2021 r.	23
Chart 4. Structure of economic activity of the population aged 15 years or over by sex and age groups in 2021	23
Wykres 5. Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat lub więcej według miejsca zamieszkania i grup wieku w 2021 r.	25
Chart 5. Structure of economic activity of the population aged 15 years or over by place of residence and age groups in 2021.	25
Wykres 6. Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat lub więcej według poziomu wykształcenia i płci w 2021 r.	27
Chart 6. Structure of economic activity of the population aged 15 years or over by level of education and sex in 2021	27
Wykres 7. Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat lub więcej według poziomu wykształcenia i miejsca zamieszkania w 2021 r.	28
Chart 7. Structure of economic activity of the population aged 15 years or over by level of education and place of residence in 2021	28
Wykres 8. Struktura pracujących w wieku 15 lat lub więcej według miejsca zamieszkania, płci i grup wieku	31
Chart 8. Structure of employed persons aged 15 years or over by place of residence, sex and age groups	31
Wykres 9. Struktura pracujących w wieku 15 lat lub więcej według grup wieku i poziomu wykształcenia w 2021 r.	36
Chart 9. Structure of employed persons aged 15 years or over by age groups and level of education in 2021	36
Wykres 10. Struktura pracujących w wieku 15 lat lub więcej według miejsca zamieszkania, płci i poziomu wykształcenia w 2021 r..	37
Chart 10. Structure of employed persons aged 15 years or over by place of residence, sex and level of education in 2021.	37
Wykres 11. Struktura bezrobotnych według ekonomicznych grup wieku i płci w 2021 r.	44
Chart 11. Structure of unemployed persons by economic age groups and sex in 2021.	44
Wykres 12. Struktura bezrobotnych według ekonomicznych grup wieku i miejsca zamieszkania w 2021 r.	45
Chart 12. Structure of unemployed persons by economic age groups and place of residence in 2021	45
Wykres 13. Struktura bezrobotnych według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania w 2021 r.	50
Chart 13. Structure of unemployed persons by level of education, sex and place of residence in 2021	50
Wykres 14. Struktura biernych zawodowo w wieku 15 lat lub więcej według ekonomicznych grup wieku, płci i miejsca zamieszkania	59
Chart 14. Structure of economically inactive persons aged 15 years or over by economic age groups, sex and place of residence	59

	Strona Page
Wykres 15. Struktura biernych zawodowo w wieku 15 lat lub więcej według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania w 2021 r.	61
Chart 15. Structure of economically inactive persons aged 15 years or over by level of education, sex and place of residence in 2021	61
Wykres 16. Struktura biernych zawodowo w wieku 15 lat lub więcej według przyczyn bierności, płci i miejsca zamieszkania w 2021 r.	63
Chart 16. Structure of economically inactive persons aged 15 years or over by reasons for inactivity, sex and place of residence in 2021	63

Spis map

List of maps

	Strona Page
Mapa 1. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat lub więcej w 2021 r.	20
Map 1. Economic activity of population aged 15 or over in 2021.	20
Mapa 2. Wskaźnik zatrudnienia według miejsca zamieszkania w 2021 r.	33
Map 2. Employment rate by place of residence in 2021	33
Mapa 3. Pracownicy najemni w 2021 r.	40
Map 3. Employees in 2021	40
Mapa 4. Pracujący na własny rachunek w 2021 r.	41
Map 4. Self-employed persons in 2021	41
Mapa 5. Stopa bezrobocia w 2021 r.	48
Map 5. Unemployment rate in 2021	48
Mapa 6. Stopa bezrobocia według płci w 2021 r.	49
Map 6. Unemployment rate by sex in 2021	49
Mapa 7. Odsetek biernych zawodowo w 2021 r.	56
Map 7. Percentage of economically inactive persons in 2021	56
Mapa 8. Odsetek biernych zawodowo według płci w 2021 r.	57
Map 8. Percentage of economically inactive persons by sex in 2021	57
Mapa 9. Bierni zawodowo z powodu własnego stanu zdrowia niepozwalającego na podjęcie pracy w 2021 r.	64
Map 9. Economically inactive persons due to own health condition that does not allow to take up work in 2021	64
Mapa 10. Bierni zawodowo z powodu korzystania z emerytury, renty lub dochodów kapitałowych w 2021 r.	65
Map 10. Economically inactive persons due to the use of retirement, disability pensions or capital income in 2021	65

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbol	Opis Description
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Kropka (.)	oznacza: brak informacji, konieczność zachowania tajemnicy statystycznej lub że wypełnienie pozycji jest niemożliwe albo niecelowe data not available, classified data (statistical confidentiality) or providing data impossible or purposeless
„W tym” “Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given

Ważniejsze skróty

Major in abbreviations

Skrót Abbreviation	Pełna nazwa Full name
NSP	Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań National Population and Housing Census
ok.	około approximately
tj. i.e.	to jest that is
r.	rok year
tys.	tysiąc thousand
p.proc. pp.	punkt procentowy percentage point

Synteza

Aktywność ekonomiczna ludności

Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 w obszarze aktywności ekonomicznej ludności oraz porównanie z wynikami spisu z 2011 r. wskazują na pozytywne przemiany na rynku pracy w województwie świętokrzyskim. Wśród korzystnych zmian należy wymienić zmniejszenie poziomu bezrobocia – zarówno liczby bezrobotnych, jak i stopy bezrobocia, wzrost liczby pracujących i ich odsetka w populacji osób w wieku 15 lat lub więcej, a także zmniejszenie odsetka osób biernych zawodowo. Informacje zebrane podczas spisu umożliwiły ocenę stopnia wykorzystania zasobów pracy, a zarazem pozwoliły na szerszą charakterystykę poszczególnych grup ludności wyróżnionych ze względu na ich status na rynku pracy lub pozostających poza rynkiem pracy. Prezentowane dane stanowią podstawę do pogłębionych analiz i dokonania bilansu zmian, które zaszły w latach 2011–2021.

Pracujący

Jedną z kategorii w obszarze aktywności ekonomicznej są pracujący. Stanowią najliczniejszą zbiorowość w populacji osób w wieku 15 lat lub więcej o ustalonym statusie zawodowym na rynku pracy. W 2021 r. w województwie populacja pracujących wyniosła 510,7 tys. osób, tj. 52,4% osób w wieku 15 lat lub więcej o ustalonym statusie zawodowym na rynku pracy (o 7,4% więcej niż w 2011 r.). Na rynku pracy liczba pracujących w okresie 10 lat wzrosła wśród mężczyzn o 12,2 tys. (o 4,6%), a wśród kobiet o 23,0 tys. (o 11,0%). W miastach przybyło 9,7% pracujących (19,6 tys.), a na wsi 5,7% (15,6 tys.).

W okresie między spisami (2011–2021) wzrosła liczba pracujących we wszystkich powiatach województwa świętokrzyskiego. Największy wzrost wystąpił w powiatach: kieleckim (o 19,1%), skarżyskim (o 9,6%) i koneckim (o 7,7%), a najmniejszy w ostrowieckim (o 0,9%) oraz sandomierskim (o 1,0%).

Wskaźnikiem określającym udział pracujących wśród wszystkich osób w wieku 15 lat lub więcej jest wskaźnik zatrudnienia. Na podstawie jego wartości można porównać poziom zatrudnienia. Według wyników spisu z 2021 r. w województwie świętokrzyskim wskaźnik zatrudnienia wyniósł 52,4%, co oznacza, że ponad połowa ludności województwa w wieku 15 lat lub więcej pracowała zawodowo. W porównaniu z wynikami spisu z 2011 r. odnotowano wzrost wskaźnika zatrudnienia we wszystkich grupach wieku w miastach oraz w większości grup wieku na wsi dla obu płci. Największy wzrost dotyczył mieszkańców miast w grupie wieku 55–64 lata (o 25,1 p.proc. dla mężczyzn i 24,2 p.proc. dla kobiet).

Na podstawie danych spisowych można stwierdzić, że poziom wykształcenia determinował stopień zaangażowania zawodowego ludności. Im wykształcenie było wyższe, tym większa była wartość wskaźnika zatrudnienia – zarówno w 2011, jak i 2021 r. Generalnie, niezależnie od miejsca zamieszkania i poziomu wykształcenia, wyższe wartości wskaźnika zatrudnienia obserwowane były wśród mężczyzn.

W ramach statusu zatrudnienia wyróżnia się trzy główne grupy: pracownicy najemni, pracujący na własny rachunek oraz pracujący w innym charakterze. W spisie z 2021 r. w województwie świętokrzyskim status zatrudnienia ustalono dla 509,7 tys. osób (w 2011 r. dla 475,1 tys. osób), natomiast statusu zatrudnienia nie ustalono dla 1,0 tys. pracujących w 2021 r. i 0,4 tys. w 2011 r.

Wśród pracujących w 2021 r. najliczniejszą grupę stanowili pracownicy najemni (387,8 tys., tj. 75,9% ogółu pracujących). Drugą co do wielkości udziału grupą byli pracujący na własny rachunek (103,9 tys., tj. 20,3%). W tej grupie zdecydowanie przeważały osoby niezatrudniające pracowników (82,6 tys., tj. 16,2% ogółu pracujących). Udział pracujących na własny rachunek, którzy zatrudniali pracowników wyniósł 4,2% (21,3 tys.). Pracujący w innym charakterze stanowili 3,5% (17,9 tys.) wszystkich pracujących.

Bezrobotni

Liczba bezrobotnych w województwie świętokrzyskim między 2011 a 2021 r. zmniejszyła się o 49,5 tys. osób (tj. o 62,6%) do 29,6 tys. Największy spadek odnotowano wśród bezrobotnych mężczyzn o 26,1 tys.

(tj. o 60,8%) do 16,8 tys. osób oraz wśród osób zamieszkałych w miastach – o 25,2 tys. (tj. o 63,2%) do 14,7 tys. osób. Nadal wśród bezrobotnych dominowali mężczyźni, stanowiąc 56,9% ogółu bezrobotnych.

Ponad połowa populacji bezrobotnych w województwie świętokrzyskim, podobnie jak w kraju, to osoby długotrwale bezrobotne, czyli osoby poszukujące pracy dłużej niż rok. Ich udział w populacji bezrobotnych zwiększył się z poziomu 23,4% w 2011 r. do 55,0% w 2021 r.

Podstawowym miernikiem wielkości bezrobocia jest stopa bezrobocia, która w województwie świętokrzyskim w końcu marca 2021 r. wyniosła 5,5%, przy średniej wartości dla Polski wynoszącej 4,1%. Województwo świętokrzyskie znajdowało się w grupie województw o wysokiej stopie bezrobocia.

W porównaniu z wynikami spisu z 2011 r. stopa bezrobocia w województwie świętokrzyskim zmniejszyła się o 8,8 p.proc. Zmniejszenie się stopy bezrobocia w okresie międzyspisowym obserwowane było bez względu na płeć i miejsce zamieszkania. Wśród mężczyzn w ciągu dziesięciu lat stopa bezrobocia zmalała o 8,2 p.proc., a wśród kobiet – o 9,5 p.proc. Z kolei spadek stopy bezrobocia w miastach wyniósł 10,2 p. proc., a na obszarach wiejskich – 7,7 p.proc.

Najbardziej zagrożone bezrobociem były osoby młode, tj. w wieku 15–24 lata. Dla tej grupy osób stopa bezrobocia wyniosła 10,1% i była prawie dwukrotnie wyższa niż dla ogółu zbiorowości.

Natężenie bezrobocia w znacznym stopniu zależy od poziomu wykształcenia. Natężenie mierzone poziomem stopy bezrobocia, najwyższe było wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym (13,0%), a najniższe wśród osób z wykształceniem wyższym (3,0%). Zmiany w poziomie stopy bezrobocia pomiędzy 2011 a 2021 r. odnotowano we wszystkich grupach wyodrębnionych ze względu na poziom wykształcenia, przy czym największy spadek tego wskaźnika dotyczył osób posiadających wykształcenie średnie lub policealne (z 15,6% do 5,8%) oraz zasadnicze zawodowe/branżowe – spadek stopy bezrobocia z 15,4% do 7,0%.

Wyniki NSP 2021 potwierdziły, że bezrobocie w województwie świętokrzyskim jest wyraźnie zróżnicowane przestrzennie. Najwyższą stopę bezrobocia odnotowano w powiatach: skarżyskim (8,1%), ostrowieckim (7,6%) i koneckim (7,3%), a najniższą w powiatach pińczowskim (3,6%) i buskim (3,8%). W podziale na gminy stopa bezrobocia kształtowała się między 2,0% w gminach Mirzec i Działoszyce a 10,5% w Stąporkowie.

W okresie między spisami (2011–2021) we wszystkich powiatach województwa świętokrzyskiego zaobserwowano spadek stopy bezrobocia. W czterech powiatach: skarżyskim, koneckim, ostrowieckim i starachowickim spadek wyniósł powyżej 10 p.proc. W najmniejszym stopniu stopa bezrobocia zmniejszyła się w powiatach buskim (o 4,6 p.proc.) i sandomierskim (o 4,8 p.proc.).

Bierni zawodowo

Bierni zawodowo są drugą co do wielkości grupą osób w wieku 15 lat lub więcej o ustalonym statusie zawodowym na rynku pracy. W marcu 2021 r. populacja osób biernych zawodowo w województwie świętokrzyskim wyniosła 435,2 tys., tj. 44,6% ludności w wieku 15 lat lub więcej. Był to najwyższy odsetek wśród województw, przy średniej wielkości dla kraju wynoszącej 40,8%. Większość populacji biernych zawodowo stanowiły kobiety (261,1 tys., tj. 60,0%), a w rozróżnieniu według miejsca zamieszkania (odmiennie niż w kraju) mieszkańcy wsi (233,6 tys., tj. 53,7%).

Kobiety częściej niż mężczyźni pozostawały w stanie bierności zawodowej. Odsetek biernych zawodowo wśród kobiet wyniósł 51,5%, podczas gdy wśród mężczyzn 37,1%. Odsetki biernych zawodowo w miastach i na wsi różniły się w niewielkim stopniu (miasta – 45,9%, wieś – 43,5%).

W ujęciu terytorialnym najwyższy odsetek osób biernych zawodowo odnotowano w powiatach ostrowieckim i skarżyskim, gdzie ponad 48% mieszkańców nie pracowało, nie poszukiwało pracy, jak również nie było gotowych jej podjąć. Najkorzystniejszą sytuację odnotowano natomiast w powiecie kieleckim oraz w mieście Kielce, gdzie bierność zawodową zadeklarowało odpowiednio 40,7% oraz 43,1% badanej populacji.

W okresie międzypisowym w województwie świętokrzyskim liczba osób biernych zawodowo zmniejszyła się o 11,5% (o 56,4 tys.). W kraju w analizowanym okresie spadek populacji biernych zawodowo był nieznacznie niższy i wyniósł 11,3%.

Dominującą grupę biernych zawodowo w województwie świętokrzyskim, podobnie jak w kraju, stanowiły osoby w wieku 65 lat i więcej (52,9%), a udział tej grupy osób w zbiorowości biernych zawodowo na przestrzeni dziesięciu lat zwiększył się o 16,5 p.proc.

Wśród populacji biernych zawodowo najliczniejsze grupy stanowiły osoby z wykształceniem średnim lub policealnym (148,9 tys., tj. 34,2%) oraz gimnazjalnym, podstawowym, podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego (139,3 tys., tj. 32,0%). W ciągu dziesięciu lat dzielących spisy powszechnie znacznie obniżył się udział osób z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym (o 14,8 p.proc.), a zwiększył z wykształceniem średnim lub policealnym (o 6,2 p.proc.).

Najistotniejszą przyczyną bierności zawodowej w końcu marca 2021 r. było korzystanie z emerytury, renty lub dochodów kapitałowych (akcje, obligacje lub z własności) – tę przyczynę zadeklarowało 193,3 tys. osób, tj. 44,4% ogółu biernych zawodowo. Istotną przyczyną był również własny stan zdrowia niepozwalający na podjęcie pracy, którą wskazało 27,6% ogółu biernych zawodowo.

Executive summary

Economic activity of the population

The results of National Census of Population and Housing 2021 in the area of economic activity of the population as well as the comparison with the results of the census 2011 indicate the positive changes on the labour market in the świętokrzyskie voivodship. Positive developments include a significant reduction of the unemployment, both in the number of unemployed persons and in the unemployment rate, the increase in number of employed persons and their share in the population aged 15 years or over as well as the decrease in the share of persons economically inactive. The information collected during the census allowed for the assessment of the usage of labour market resources as well as for the wider characteristics of particular population groups distinguished on the basis of their labour market status or staying outside the labour market. The presented data constitute a good basis for in-depth analyses and balancing changes that took place in the years 2011–2021.

Employed persons

One of the categories in the area of economic activity are employed persons. They constitute the most numerous group in the population of persons aged 15 years or over with defined professional status on the labour market. In 2021 the population of employed persons in the voivodship amounted to 510.7 thousand persons, i.e. 52.4% of persons aged 15 years or over with defined professional status on the labour market (by 7.4% more than in 2011). Number of persons on the labour market in the 10 year period rose among men by 12.2 thousand (by 4.6%) and among women by 23.0 thousand (by 11.0%). In the urban areas number of employed persons grew by 9.7% (19,6 thousand) and in the rural areas by 5,7% (15.6 thousand).

In the inter-census period (2011–2021) the number of employed persons increased in all powiats of the świętokrzyskie voivodship. The biggest growth occurred in the powiats: kielecki (by 19.1%), skarżyski (by 9.6%) and konecki (by 7.7%), and the smallest one in ostrowiecki (by 0.9%) and sandomierski (by 1.0%).

The indicator illustrating the share of employed persons among all persons aged 15 years or over is an employment rate. On the basis of its value the level of employment can be compared. According to the results of the 2021 census the employment rate in świętokrzyskie voivodship amounted to 52.4%, which means that more than a half of the population of the voivodship aged 15 years or over was economically active. In comparison to the 2011 census the increase of the employment rate was noted in all age groups in urban areas as well as in the majority of age groups in rural areas for both sexes. The biggest growth concerned the residents of urban areas in the 55–64 years age group (by 25.1 percentage points for men and 24.2 percentage points for women).

On the basis of the census data it can be concluded that the educational level determined the degree of economic engagement of the population. The higher the education the bigger value of the employment rate – both in 2011 and 2021. Generally regardless the place of residence and educational level the higher employment rates were observed among men.

Within professional status three main groups are distinguished: employees, self-employed and employees working in another capacity. In the 2021 census in świętokrzyskie voivodship the professional status was determined for 509.7 thousand persons (in 2011 for 475.1 thousand persons), whereas professional status was not determined for 1.0 thousand employed persons in 2021 and 0.4 thousand in 2011.

The most numerous group among employed persons in 2021 constituted employees (387.8 thousand, i.e. 75.9% of total employed persons). The second largest group according to the share of the number of employed persons were self-employed (103.9 thousand, i.e. 20.3%). In this group decisively predominated persons not employing employees (82.6 thousand, i.e. 16.2% of total employed persons). The share of self-employed with employees amounted to 4.2% (21.3 thousand). Employees working in another capacity accounted for 3.5% (17.9 thousand) of all employed persons.

Unemployed persons

The number of unemployed persons in świętokrzyskie voivodship between 2011 and 2021 decreased by 49.5 thousand persons (i.e. by 62.6%) to 29.6 thousand. The biggest drop was noted among unemployed men by 26.1 thousand (i.e. by 60.8%) to 16.8 thousand persons as well as among persons living in urban areas – by 25.2 thousand (i.e. by 63.2%) to 14.7 thousand persons. Among unemployed persons still predominated men accounting for 56.9% of total unemployed persons.

More than half of unemployed persons in świętokrzyskie voivodship similarly to Poland were long term unemployed persons i.e. persons seeking work for more than 1 year. Their share in the population of the unemployed persons increased from 23.4% in 2011 to 55.0% in 2021.

The basic measure of the unemployment size is unemployment rate which at the end of March 2021 reached 5.5% in the świętokrzyskie voivodship while the average in Poland amounted to 4.1%. Świętokrzyskie voivodship was in the group of voivodships with high unemployment rate.

Compared to the results of the 2011 census the unemployment rate decreased in świętokrzyskie voivodship by 8.8 percentage points. The decrease of unemployment rate in the inter-census period was observed regardless sex and place of residence. Within ten years the unemployment rate decreased by 8.2 percentage points among men and by 9.5 percentage points among women. Moreover, the drop of unemployment rate in urban areas amounted to 10.2 percentage points and in rural areas by 7.7 percentage points.

Young persons, i.e. aged 15–24 years were most endangered by the unemployment. For this group unemployment rate amounted to 10.1% and was almost twice as high as for the total population.

The intensity of unemployment depends largely on the educational level. The intensity measured by the unemployment rate was the highest among persons with lower secondary or lower education (13.0%) and the lowest among persons with tertiary education (3.0%). The changes of unemployment rate between 2011 and 2021 were noted in all groups distinguished by educational level but the biggest drop of this indicator concerned persons with secondary or post-secondary education (from 15.6% to 5.8%) as well as basic vocational or basic sectoral vocational education – the decrease of unemployment rate from 15.4% to 7.0%.

The results of National Census of Population and Housing 2021 confirmed that unemployment in świętokrzyskie voivodship is significantly spatially diverse. The highest unemployment rate was noted in the powiats: skarżyski (8.1%), ostrowiecki (7.6%) and konecki (7.3%) and the lowest in pińczowski (3.6%) and buski (3.8%) powiats. In the division by gminas unemployment rate oscillated between 2.0% in gminas Mirzec and Działoszyce and 10.5% in Stąporków.

In the inter-census period (2011–2021) in all powiats of świętokrzyskie voivodship the drop of unemployment rate was observed. In four powiats: skarżyski, konecki, ostrowiecki and starachowicki the decrease reached more than 10 percentage points. The unemployment rate decreased by the smallest margin in buski (by 4.6 percentage points) and sandomierski (by 4.8 percentage points) powiats.

Economically inactive persons

Economically inactive persons are the second largest group of persons aged 15 years or over with defined professional status on the labour market. In March 2021 the population of economically inactive persons in świętokrzyskie voivodship amounted to 435.2 thousand, i.e. 44.6% of population aged 15 years or over. It was the highest share among voivodships and the average for Poland amounted to 40.8%. The majority of economically inactive population were women (261.1 thousand, i.e. 60.0%) and according to place of residence (differently than in Poland) persons living in rural areas (233.6 thousand, i.e. 53.7%).

Women more often than men remained in a state of professional inactivity. The percentage of inactive persons among women was 51.5%, while among men 37.1%. The percentage in urban and rural areas varied only slightly (urban areas – 45.9%, rural areas – 43.5%).

In territorial terms the highest share of economically inactive persons was noted in ostrowiecki and skarżyski powiats where more than 48% of residents did not work, did not seek work as well were not willing to work. However, the most favourable situation was noted in kielecki powiat as well as city of Kielce where economic inactivity was declared by 40.7% and 43.1% of the surveyed population respectively.

In the inter-census period in świętokrzyskie voivodship the number of economically inactive persons decreased by 11.5% (by 56.4 thousand). In Poland in the analysed period the decrease of economically inactive population was slightly lower and amounted to 11.3%.

The dominant group of economically inactive persons in świętokrzyskie voivodship similarly as in Poland constituted persons aged 65 years or more (52.9%) and the share of this group in the population of economically inactive persons increased within ten years by 16.5 percentage points.

In the population of economically inactive persons the most numerous groups were persons with secondary or post-secondary education (148.9 thousand, i.e. 34.2%) as well as with lower secondary, primary, primary not completed and without school education (139.3 thousand, i.e. 32.0%). Within 10 years between censuses the share of persons with lower secondary or lower education decreased significantly (by 14.8 percentage points) and increased with secondary or post-secondary education (by 6.2 percentage points).

The most significant reason for inactivity at the end of March 2021 was the use of retirement, disability pensions or capital income (stocks, bonds or from property)– this reason was declared by 193.3 thousand persons, i.e. 44.4% of total number of inactive persons. The important reason was also own health condition that did not allow to take up work, which was indicated by 27.6% of total number of inactive persons.

Rozdział 1. Aktywność ekonomiczna ludności

Chapter 1. Economic activity of population

Aktywność ekonomiczna ludności jest ważnym elementem funkcjonowania społeczeństwa i stanowi podstawę rozwoju gospodarczego i społecznego. Analiza aktywności ekonomicznej obejmuje charakterystykę trzech kategorii osób: pracujących, bezrobotnych oraz biernych zawodowo.

1.1. Charakterystyka aktywności ekonomicznej ludności

1.1. Economic activity of the population

Wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań (NSP 2021) pozwalają na charakterystykę ludności w wieku 15 lat i więcej z punktu widzenia statusu na rynku pracy w ostatnim tygodniu marca 2021 r.

W Narodowym Spisie Powszechnym Ludności i Mieszkań w 2021 r. w województwie świętokrzyskim spisanych zostało 1196,6 tys. osób (o 84,2 tys. mniej niż w 2011 r.). Spośród wszystkich spisanych osób, badaniu aktywności ekonomicznej podlegały osoby, które ukończyły 15 lat. Według stanu w dniu 31 marca 2021 r. było to 1025,9 tys. osób (z tego 495,1 tys. mężczyzn i 530,8 tys. kobiet), tj. o 69,9 tys. mniej niż w 2011 r. (odpowiednio o 35,8 tys. mniej mężczyzn i 34,1 tys. kobiet). Sytuacja zawodowa tych osób została określona według trzech kategorii: pracujących, bezrobotnych oraz biernych zawodowo. Podziału według statusu na rynku pracy nie ustalono dla 50,4 tys. osób, które podlegały badaniu, ale nie udało się ich zaklasyfikować do żadnej z kategorii.

Zarówno w 2021 r., jak i w 2011 r. wśród populacji województwa w wieku 15 lat lub więcej (łącznie z osobami o nieustalonym statusie) przeważały osoby aktywne zawodowo (czyli pracujące lub poszukujące pracy i gotowe do jej podjęcia) nad osobami biernymi zawodowo. W 2021 r. było odpowiednio 52,7% aktywnych i 42,4% biernych zawodowo, a w 2011 r. 50,6% i 44,9%. W kraju odsetek aktywnych zawodowo był korzystniejszy zarówno w 2021 r., jak i w 2011 i stanowił odpowiednio 55,8% w 2021 r., wobec 52,3% w 2011 r. Poza rynkiem pracy (biernych zawodowo) pozostawało 38,4% ludności kraju w wieku 15 lat lub więcej, tj. o 4,2 p.proc. mniej w stosunku do 2011 r. Zbiorowość aktywnych zawodowo w wieku 15 lat lub więcej w województwie w relacji do ich liczebności w kraju zmniejszyła się w okresie międzyspisowym z 3,2% w 2011 r., do 3,0% w 2021 r. Wzrost udziału aktywnych zawodowo w liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej w 2021 r. odnotowano we wszystkich województwach, przy czym niższy odsetek niż w świętokrzyskim wystąpił jedynie w warmińsko-mazurskim.

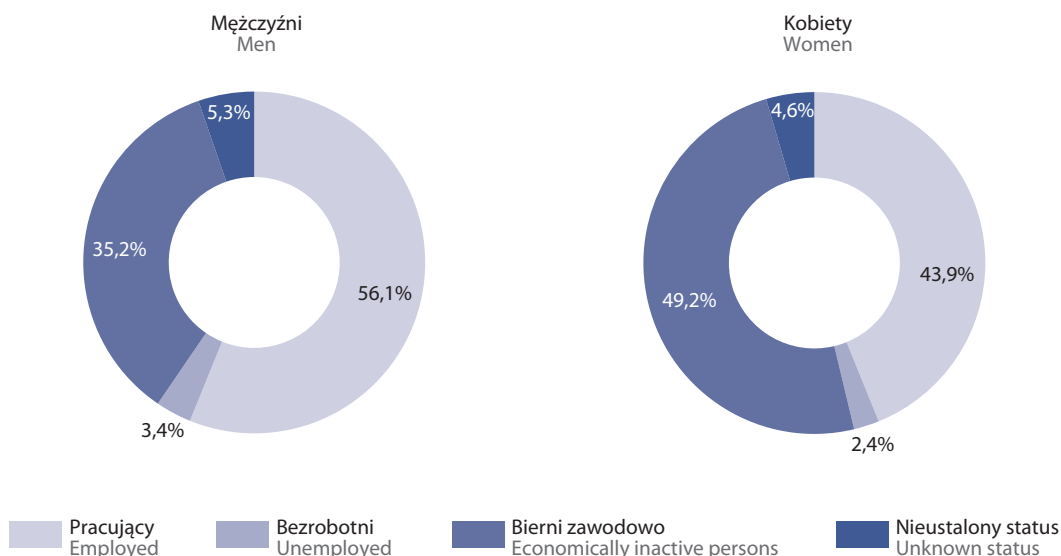
Największą część ludności aktywnej zawodowo stanowiły osoby pracujące, tj. 49,8%, i było to więcej niż w roku 2011 o 6,4 p.proc. Pomiędzy rokiem 2011 i 2021 nastąpił spadek udziału bezrobotnych o 4,3 p.proc. do 2,9% oraz biernych zawodowo o 2,5% do 42,4%. Bieżąca aktywność ekonomiczna (status na rynku pracy) w ramach powyższych grup nie została ustalona dla 4,9% wszystkich uczestniczących w spisie w 2021 r. osób w wieku 15 lat lub więcej i dla 4,5% w 2011 r.

Tablica 1. Ludność aktywna ekonomicznie
Table 1. Economic activity of the population

Status ekonomiczny Economic activity status	2011		2021	
	tys. in thousands	w % in %	tys. in thousands	w % in %
Ogółem Total	1095,8	100,0	1025,9	100,0
Pracujący Employed	475,5	43,4	510,7	49,8
Bezrobotni Unemployed	79,1	7,2	29,6	2,9
Bierni zawodowo Economically inactive persons	491,6	44,9	435,2	42,4
Nieustalony status Unknown status employess	49,6	4,5	50,4	4,9

Wyniki NSP 2021 wykazały zróżnicowanie struktury aktywności ekonomicznej pomiędzy kobietami a mężczyznami. Większy był odsetek pracujących mężczyzn (o 12,2 p.proc.) oraz mężczyzn mających status osób bezrobotnych (o 1,0 p.proc.) niż miało to miejsce w przypadku kobiet. Biernych zawodowo było mniej wśród mężczyzn niż kobiet (o 14,0 p.proc.), a odsetek osób o nieustalonym statusie aktywności był niższy w grupie kobiet (o 0,7 p.proc.). W kraju analizowana struktura była korzystniejsza niż w województwie, gdzie udział poszczególnych kategorii aktywnych ekonomicznie wśród mężczyzn wyniósł odpowiednio: pracujący – 59,7% (o blisko 12 p.proc. więcej niż kobiet), bezrobotni – 2,6% (o 0,6 p.proc. więcej niż kobiet), bierni zawodowo – 31,4% (o 13,4 p.proc. mniej niż kobiet). Mężczyźni o nieustalonym statusie na rynku pracy w województwie stanowili 6,3% populacji mężczyzn w wieku 15 lat i więcej w kraju (o 1,0 p.proc. więcej niż wśród kobiet).

Wykres 1. Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat lub więcej według płci w 2021 r.
Chart 1. Structure of economic activity of the population aged 15 years or over by sex in 2021

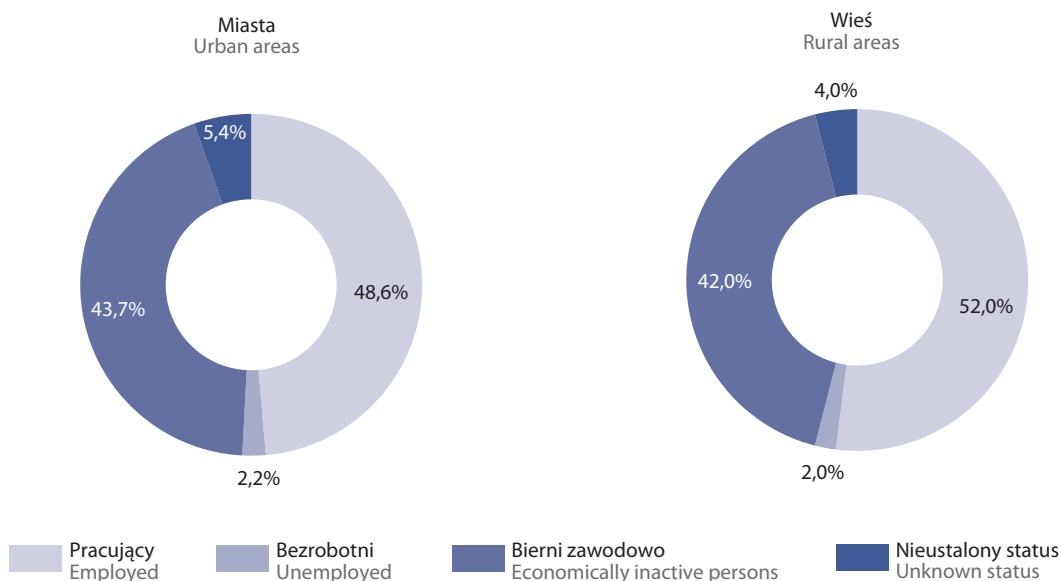

Wśród najważniejszych zmian, jakie nastąpiły w województwie świętokrzyskim między rokiem 2011 a 2021, należy wskazać wzrost odsetka pracujących (mężczyzn o 6,1 p.proc. i kobiet o 6,8 p.proc.) oraz spadek udziału bezrobotnych (o 4,7 p.proc. wśród mężczyzn i 4,0 p.proc. wśród kobiet). Udział biernych zawodowo w strukturze aktywności ekonomicznej ludności według płci w 2021 r. był niższy niż w 2011 r.

i wyniósł 35,2% wśród mężczyzn (spadek o 2,2 p.proc.) i 49,2% wśród kobiet (spadek o 2,7 p.proc.). W 2021 r. do żadnej z grup aktywności ekonomicznej nie zaklasyfikowano (nie ustalono statusu na rynku pracy) 5,3% badanych mężczyzn oraz 4,6% kobiet, a w spisie z 2011 r. odpowiednio 4,5% i 4,6%.

Wykres 2. Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat lub więcej według miejsca zamieszkania w 2021 r.

Chart 2. Structure of economic activity of the population aged 15 years or over by place of residence in 2021

Wyniki spisu z 2021 r. pokazały, że ludność województwa świętokrzyskiego różniła się poziomem aktywności ekonomicznej w zależności od miejsca zamieszkania. Odsetek osób pracujących był wyższy wśród mieszkańców terenów wiejskich niż w miastach (o 4,3 p.proc.), natomiast odsetek biernych zawodowo oraz bezrobotnych był wyższy w miastach odpowiednio o 1,0 p.proc. i o 0,4 p.proc. Analizowane dane pokazały także, że trudniej było ustalić status aktywności osób zamieszkujących w miastach niż na wsi. Odsetek osób, dla których nie ustalono statusu zatrudnienia wyniósł w mieście 6,5%, a na wsi 3,6%.

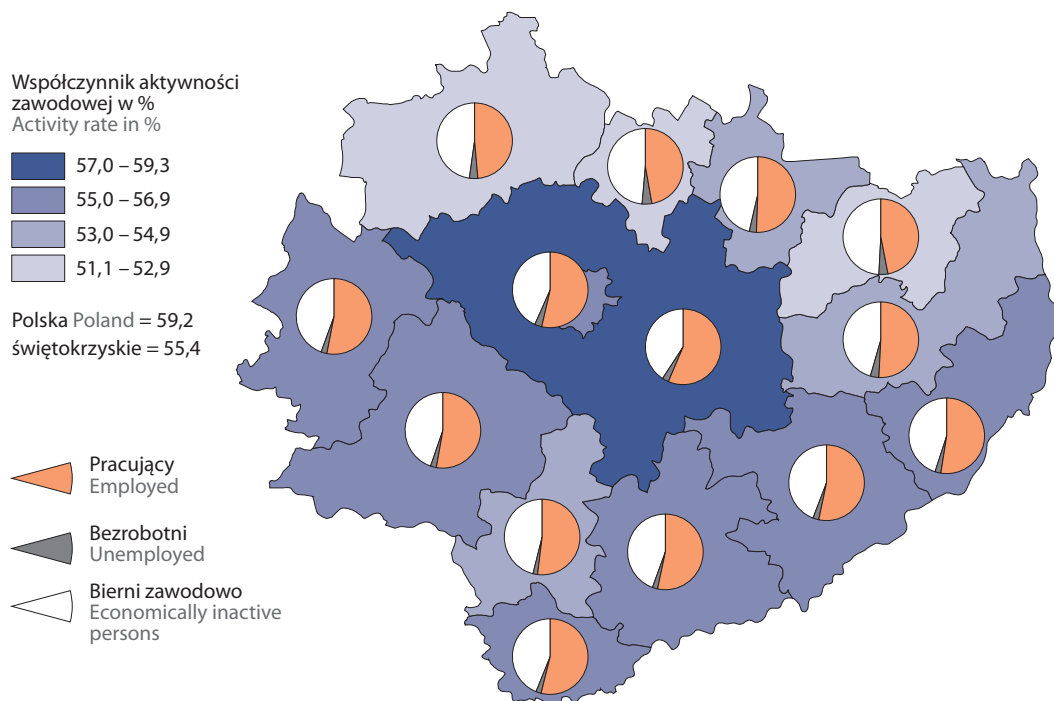
W okresie międzyspisowym zarówno w miastach, jak i na wsi wzrósł odsetek pracujących (odpowiednio o 7,0 p.proc. i 5,7 p.proc.), a zmniejszył się odsetek bezrobotnych (odpowiednio o 4,8 p.proc. i 3,9 p.proc.). Udział biernych zawodowo zarówno w miastach, jak i na wsi był niższy (o 2,4 p.proc.). W miastach odsetek osób o nieustalonym statusie na rynku pracy był nieco większy niż w 2011 r. (o 0,1 p.proc.), a na wsi udział tej grupy w okresie od 2011 do 2021 r. zmniejszył się o 0,6 p.proc.

Dalsza szczegółowa analiza wyników spisu z punktu widzenia sytuacji osób na rynku pracy (wyrażona m.in.: współczynnikiem aktywności zawodowej, wskaźnikiem zatrudnienia oraz stopą bezrobocia) dotyczy zbiorowości osób, dla których uzyskano informacje o aktywności ekonomicznej, tj. posiadania jednego ze statusów na rynku pracy (pracujący, bezrobotni, bierni zawodowo). Oznacza to, że z dalszych analiz wyłączone zostały osoby o nieustalonym statusie na rynku pracy. Kategoria „nieustalone wykształcenie” pominięta została w przypadku szczegółowej analizy aktywności ekonomicznej ludności według wykształcenia i statusu na rynku pracy.

Zbiorowość aktywnych zawodowo tworzą pracujący i bezrobotni. Udział tych osób w wieku 15 lat lub więcej w stosunku do ogólnej liczby ludności z ustalonym statusem aktywności ekonomicznej wzrósł z 53,0% w 2011 r. do 55,4% w 2021 r. Oznacza to, że większość ludności województwa w 2021 r. pracowała bądź aktywnie poszukiwała pracy, tzn. była aktywna zawodowo. W kraju ta relacja w okresie od 2011 do 2021 r., podobnie jak w województwie wzrosła i w 2021 r. wyniosła 59,2% (wzrost o 4,1 p.proc.).

Mapa 1.
Map 1.

Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15 lat lub więcej w 2021 r.
Economic activity of population aged 15 or over in 2021

W województwie świętokrzyskim w ujęciu powiatowym największy udział osób pracujących wśród ludności w wieku 15 lat lub więcej odnotowano w powiatach: kieleckim (56,5%), kazimierskim (53,9%) i mieście Kielce (53,7%), a najniższy w: ostrowieckim, skarżyskim i koneckim, w których pracowała mniej niż połowa osób w wieku 15 lat i więcej (kolejno: 47,2%, 47,4% i 48,6%). Powiaty buski oraz pińczowski charakteryzował najniższy odsetek bezrobotnych, odpowiednio 1,9% i 2,1%, natomiast najwyższy wystąpił w powiecie skarżyskim (4,2%) i ostrowieckim (3,9%). Biernych zawodowo najmniej było wśród mieszkańców powiatów: kieleckiego (40,7%), mieście Kielce (43,1%) i kazimierskiego (43,7%), a najwięcej – ostrowieckiego (48,9%) i skarżyskiego (48,4%).

Ważnym miernikiem charakteryzującym aktywność ekonomiczną ludności i pozwalającym ocenić zasoby podaży pracy jest współczynnik aktywności zawodowej. Opisuje on procentowy udział osób aktywnych zawodowo, czyli pracujących i bezrobotnych łącznie w ludności w wieku 15 lat lub więcej z określonym statusem na rynku pracy.

W 2021 r. współczynnik aktywności zawodowej był najwyższy w powiecie kieleckim, gdzie jego wartość wyniosła 59,3% i mieście Kielce (56,9%). Z kolei najniższy poziom analizowanej relacji wystąpił w powiatach: ostrowieckim (51,1%), skarżyskim (51,6%) i koneckim (52,5%). Porównanie wyników spisów z 2011 i 2021 r. pokazało, że niemal we wszystkich powiatach udział osób aktywnych zawodowo, tj. pracujących i bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat lub więcej był wyższy. Oznacza to, że w porównaniu z 2011 r. w każdym z tych powiatów więcej osób pracowało bądź poszukiwało pracy. Wzrosty analizowanego wskaźnika kształtowały się w granicach od 0,3 p.proc. w powiecie staszowskim do 4,4 p.proc. w buskim. Spadek w okresie międzyspisowym odnotowano jedynie w powiecie ostrowieckim (o 0,5 p.proc.).

Biorąc pod uwagę lokalne zróżnicowanie współczynnika aktywności zawodowej w województwie świętokrzyskim, na 102 gminy w 49 ukształtował się powyżej średniej wartości dla województwa, w tym w 4 gminach ten wskaźnik był znacząco wyższy, tj. w: Morawicy (63,7%), Strawczyni (63,3%), Górnicy (62,8%) i Masłowie (62,4%). W kolejnych gminach w rankingu, tj. Piekoszowie i Miedzianej Górze było to odpowiednio 60,7% i 60,4%. Najniższą wartość wskaźnika odnotowano w: Stąporkowie – 48,1%, Działo-

szczych oraz Rudzie Malenieckiej – po 49,2% i Ostrowcu Świętokrzyskim – 49,8%, co oznacza, że mniej niż połowa ludności w wieku 15 lat i więcej w tych gminach pracowała bądź aktywnie poszukiwała pracy i była gotowa ją podjąć.

1.2. Aktywność ekonomiczna ludności według miejsca zamieszkania, płci i grup wieku

1.2. Economic activity of the population by place of residence, sex and age groups

Mieszkańcy obszarów wiejskich wykazywali się wyższą aktywnością zawodową niż mieszkańcy miast. W 2021 r. współczynnik aktywności zawodowej zarówno dla mężczyzn jak i kobiet był wyższy na obszarach wiejskich niż w miastach, gdzie wyniósł odpowiednio 63,9% oraz 61,5% wśród mężczyzn i 49,1% oraz 47,7% wśród kobiet.

Tablica 2. Współczynnik aktywności zawodowej według płci i miejsca zamieszkania
Table 2. Activity rate by sex and place of residence

Miejsce zamieszkania Place of residence	Ogółem Total		Mężczyźni Men		Kobiety Women	
	2011	2021	2011	2021	2011	2021
	w % in %					
Miasto Urban areas	51,6	54,1	58,9	61,5	45,0	47,7
Wieś Rural areas	54,2	56,5	62,4	63,9	46,1	49,1

Odsetek aktywnych zawodowo mężczyzn wśród populacji mężczyzn w wieku 15 lat lub więcej o określonym statusie na rynku pracy na przestrzeni lat 2011–2021, bez względu na miejsce zamieszkania nie zmienił się znacząco i był o kilkanaście punktów procentowych wyższy niż w przypadku kobiet.

Biorąc pod uwagę wartość współczynnika aktywności zawodowej w gminach województwa świętokrzyskiego według płci, widoczne jest duże zróżnicowanie terytorialne. W populacji mężczyzn wskaźnik wyższy niż przeciętnie w województwie (62,9%) odnotowano w 54 gminach. Najwyższe jego wartości zaobserwowano w gminach: Strawczyn (70,7%), Morawica (69,5%) oraz Górnio (69,3%), a najniższe w: Działoszycach (56,7%), Stąporkowie (57,7%) oraz Ostrowcu Świętokrzyskim (57,9%). Dla zbiorowości kobiet, wskaźnik wyższy niż średni w świętokrzyskim (48,5%) był w 42 gminach. Najwyższy odnotowano w: Morawicy (57,9%), Masłowie (57,3%) Górnio (56,3%), natomiast najniższy w gminach: Stąporków (39,3%), Ruda Maleniecka (40,5%) oraz Fałków (42,0%).

Z kolei analizując współczynnik aktywności zawodowej według miejsca zamieszkania najwyższe wartości wśród mieszkańców miast osiągnął w: Morawicy (62,5%), Daleszycach (59,9%), Połańcu (58,4%) i Stopnicy (58,1%), a najniższy w: Działoszycach (47,4%), Stąporkowie (49,4%) i Ostrowcu Świętokrzyskim (49,8%). Na obszarach wiejskich omawiany wskaźnik wahał się od 47,5% w Stąporkowie do 63,8% w Morawicy. Wartość powyżej średniej dla miast (54,1%) zanotowano w 20 jednostkach województwa, a dla obszarów wiejskich – w 34. Współczynnik aktywności zawodowej dla obu płci był wyższy na obszarach wiejskich niż w miastach, przy czym zdecydowanie wyższy był wśród mężczyzn.

W powiatach województwa świętokrzyskiego udział osób aktywnych zawodowo w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat lub więcej ze względu na płeć był dość mocno zróżnicowany. Według danych spisu z 2021 r. we wszystkich powiatach współczynnik aktywności zawodowej przekroczył 50% dla mężczyzn, co oznacza, że częściej niż co drugi mężczyzna w wieku 15 lat lub więcej o określonym statusie na rynku pracy pracował lub aktywnie poszukiwał pracy. Udział aktywnych zawodowo kobiet był mniejszy. W najkorzystniejszej sytuacji, z punktu widzenia aktywności zawodowej ludności, był powiat kielecki ze

współczynnikiem w wysokości 65,9% wśród mężczyzn i 52,8% wśród kobiet, miasto Kielce (63,7% i 51,2%) oraz powiat kazimierski (64,0% i 48,8%). Z kolei najmniej korzystnie sytuacja przedstawiała się w powiatach ostrowieckim, gdzie współczynnik dla mężczyzn wyniósł 59,4%, a dla kobiet 43,8% oraz skarżyskim – odpowiednio 59,8% i 44,2%.

Analiza danych spisowych na przestrzeni dziesięciu lat dzielących spisy wykazała większy wzrost aktywności zawodowej wśród kobiet. Wzrost współczynnika aktywności zawodowej wśród mężczyzn odnotowano w dwunastu powiatach, a wśród kobiet – w trzynastu. W sześciu powiatach (pińczowskim, kazimierskim, buskim, mieście Kielce, skarżyskim i kieleckim) wzrost omawianego wskaźnika dla mężczyzn był większy niż przeciętny dla województwa, a dla kobiet – w siedmiu (buskim, kieleckim, pińczowskim, kazimierskim, mieście Kielce, sandomierskim i skarżyskim). Mniejszą niż w 2011 r. aktywnością zawodową charakteryzowały się kobiety w powiecie ostrowieckim i mężczyźni w powiatach ostrowieckim i staszowskim.

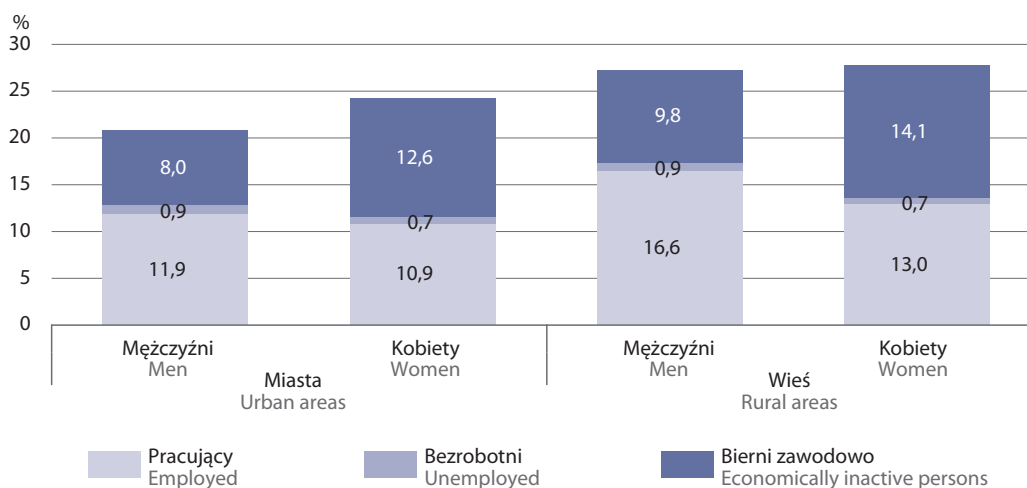
W porównaniu z 2011 r. współczynnik aktywności zawodowej wśród mężczyzn w miastach zwiększył się o 2,6 p.proc. i o 1,5 p.proc. na wsi, a wśród kobiet na wsi wzrósł o 3,0 p.proc., natomiast w miastach o 2,7 p.proc. Największy wzrost wartości współczynnika jednocześnie wśród mieszkańców miast i wsi wystąpił w powiatach: buskim, kazimierskim i kieleckim, a najmniejszy – w powiatach opatowskim i staszowskim.

W strukturze aktywności ekonomicznej mieszkańców miast i terenów wiejskich według płci w 2021 r. największy udział pracujących w liczbie ludności aktywnej zawodowo stanowili mężczyźni mieszkający na wsi (16,6%). Ich udział był wyższy niż mieszkających tam kobiet o 3,6 p.proc. Mężczyźni przeważali również wśród pracujących w miastach (11,9% wobec 10,9% wśród kobiet). Przewagę mężczyzn w grupie pracujących notowano także w skali kraju. Z uwagi na fakt, że udział ludności miejskiej znacznie przewyższa wartość w świętokrzyskim (59,8% wobec 45,0%), odsetek pracujących był w miastach w Polsce znacznie wyższy niż w województwie. W przypadku mężczyzn wyniósł 17,5%, a kobiet 16,3%. Z kolei na wsi odsetek ten był niższy niż w województwie i wyniósł odpowiednio 12,8% i 10,2%.

Odsetek bezrobotnych mężczyzn był w świętokrzyskim wyższy niż kobiet niezależnie od miejsca zamieszkania. Bezrobotni mężczyźni mieszkający w miastach stanowili 0,9% ludności w wieku 15 lat i więcej, a kobiety 0,7%. Identyczne wskaźniki odnotowano na wsi. Udział biernych zawodowo był większy wśród mieszkańców terenów wiejskich (23,9%) niż miast (20,6%) oraz kobiet (26,7%) niż mężczyzn (17,8%). W skali kraju biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania wyższy odsetek odnotowano w miastach. W przekroju płci zależność była natomiast podobna jak w województwie.

Wykres 3. Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat lub więcej według płci i miejsca zamieszkania w 2021 r.

Chart 3. Structure of economic activity of the population aged 15 years or over by sex and place of residence in 2021

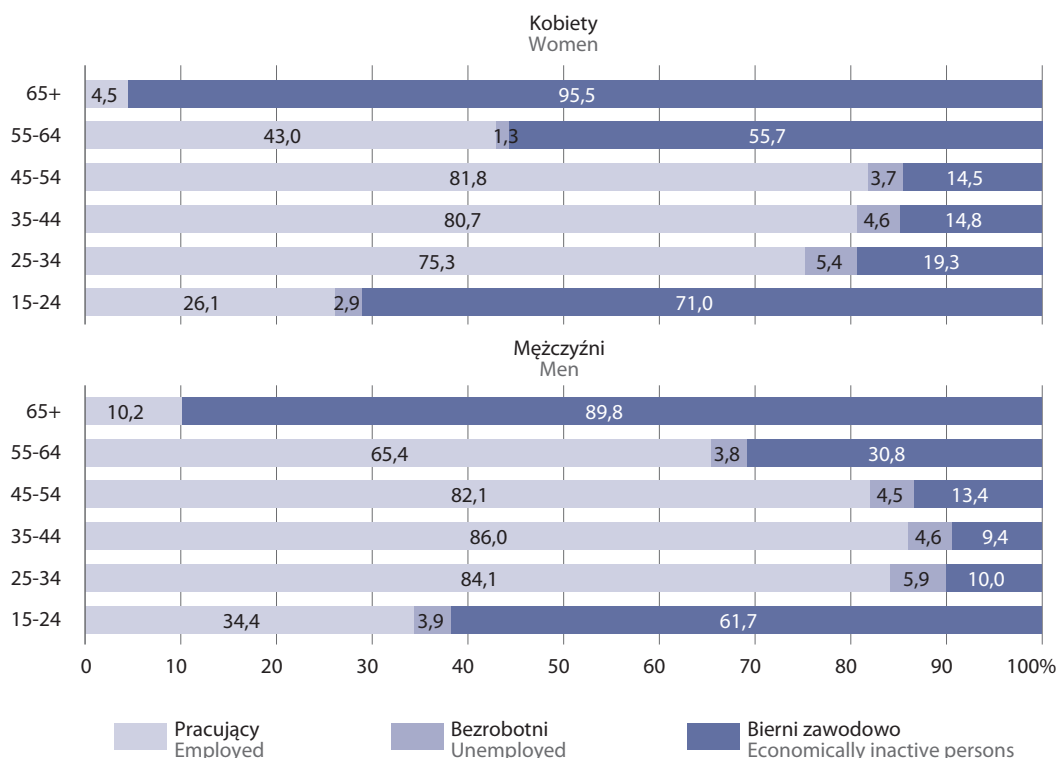

Wyniki NSP 2011 i 2021 wykazały, że korzystne zmiany w strukturze aktywności ekonomicznej ludności (niezależnie od płci i miejsca zamieszkania) związane były głównie z przesunięciem osób poszukujących pracy i gotowych do jej podjęcia do grupy pracujących. W zbiorowości osób z określonym statusem aktywności ekonomicznej odnotowano wzrost udziału pracujących kobiet wśród mieszkanek wsi (o 2,0 p.proc.) i miast (o 1,9 p.proc.) oraz pracujących mężczyzn (o 1,5 p.proc. w miastach i 1,6 p.proc. na wsiach), przy jednoczesnym zmniejszeniu się udziału bezrobotnych mężczyzn w miastach o 1,2 p.proc. i o 1,1 p.proc. na wsiach. Udział kobiet poszukujących pracy zarówno wśród mieszkanek miast, jak i wsi był niższy o 1,0 p.proc. Odsetek osób biernych zawodowo w okresie międzyspisowym wśród mężczyzn zmniejszył się o 0,7 p.proc. w miastach i 0,5 p.proc. na wsiach, natomiast wśród kobiet był mniejszy o 0,5 p.proc. w miastach i 0,8 p.proc. na wsiach.

Analiza struktury aktywności ekonomicznej ludności według wieku wykazała, że odsetek mężczyzn pracujących w 2021 r. był wyższy niż kobiet we wszystkich grupach wieku. Największa różnica wystąpiła w grupie wieku 55–64 lata i wyniosła 22,4 p.proc. Spośród wszystkich osób z określonym statusem aktywności ekonomicznej największy odsetek pracujących mężczyzn był w wieku 35–44 lata (86,0%) i 25–34 lata (84,1%), a kobiet – w wieku 45–54 lata (81,8%) oraz 35–44 lata (80,7%). W 2021 r. udział osób bezrobotnych we wszystkich kategoriach wieku wśród kobiet nie przekroczył 5,4%, a wśród mężczyzn był wyższy, przy czym nie przekroczył 6%. Najwyższy był w grupie wieku 25–34 lata, a w kolejnych grupach wieku zmniejszał się zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet.

Wykres 4. Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat lub więcej według płci i grup wieku w 2021 r.

Chart 4. Structure of economic activity of the population aged 15 years or over by sex and age groups in 2021

W porównaniu z 2011 r. w większości grup wieku dla obu płci współczynnik aktywności zawodowej w 2021 r. był wyższy. Największy wzrost wartości analizowanego współczynnika wystąpił zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn w grupie wieku 55–64 lata, przy czym wyższy był wśród mężczyzn (o 20,2 p.proc.) niż kobiet (o 16,9 p.proc.). Taka tendencja może wskazywać na rosnącą aktywność zawodową osób

w wieku przedemerytalnym. Utrzymała się ponad dwukrotnie wyższa aktywność zawodowa mężczyzn niż kobiet w wieku 65 lat i więcej. Wynikało to m.in. z wcześniejszej dezaktywizacji kobiet związanej z odejściem na emeryturę, przy czym współczynnik aktywności zawodowej w porównaniu z 2011 r. był wyraźnie wyższy dla obu płci. Mniejsza aktywność zawodowa niż w 2011 r. wystąpiła jedynie wśród mężczyzn w wieku 15–24 lata (o 0,1 p.proc.).

W okresie między 2011 a 2021 r. we wszystkich ekonomicznych grupach wieku dla obu płci nastąpił wzrost aktywności zawodowej, przy czym był silniejszy w przypadku kobiet. Najniższy poziom aktywności zawodowej, głównie w związku z obowiązkiem szkolnym, wystąpił w grupie przedprodukcyjnej, przy czym należy zauważyć, że pomimo utrzymywania się niskiego poziomu aktywności zawodowej w tej grupie wśród obu płci, w okresie od 2011 do 2021 r. nastąpił znaczny wzrost odsetka osób aktywnych zawodowo. Oznacza to, że więcej młodych osób przed wejściem w wiek produkcyjny jest już aktywnych zawodowo.

Tablica 3. Współczynnik aktywności zawodowej według ekonomicznych grup wieku i płci
Table 3. Activity rate by economic age groups and sex

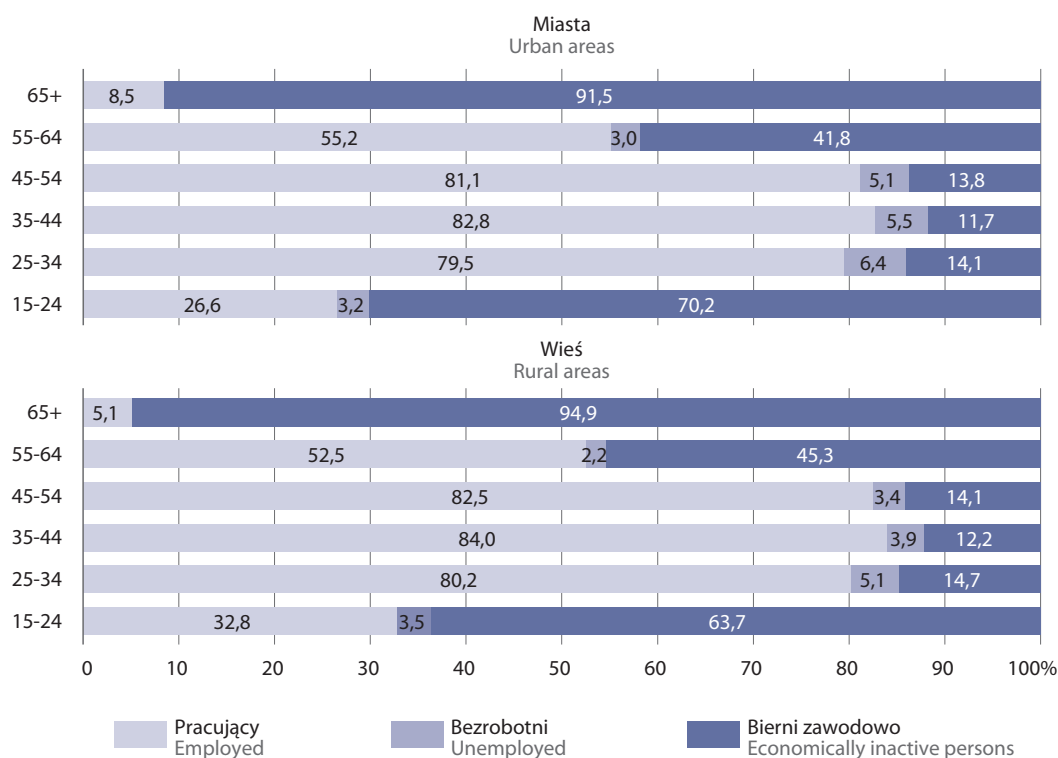
Płeć Sex	Rok Years	Przedprodukcyjny (15–17 lat) Pre-working (15–17)	Produkcyjny (18–59/64 lata) Working (18–59/64)			Poprodukcyjny (60/65 lat lub więcej) Post-working (60/65 or over)
			ogółem total	mobilny (18–44 lata) mobile (18–44)	niemobilny (45–59/64 lata) non-mobile (45–59/64)	
w % in %						
Mężczyźni Men	2011	1,6	73,5	79,1	65,7	7,6
	2021	7,6	80,4	82,3	77,7	10,2
Kobiety Women	2011	0,6	65,9	67,9	62,6	6,3
	2021	5,0	76,6	74,3	80,6	8,8

Dysproporcja w poziomie aktywności zawodowej pomiędzy mężczyznami i kobietami wzrosła w wieku przedprodukcyjnym i poprodukcyjnym, natomiast zmniejszyła się w wieku produkcyjnym. Utrzymała się, choć na nieco niższym poziomie, wyraźna różnica aktywności zawodowej kobiet i mężczyzn w wieku mobilnym. Wpływ na tę różnicę ma bierność zawodowa kobiet w związku z macierzyństwem. Duży wzrost aktywności zawodowej jaki wystąpił pomiędzy rokiem 2011 a 2021 w grupie mężczyzn i kobiet znajdujących się w wieku produkcyjnym niemobilnym (odpowiednio o 12,0 p.proc. i 18,0 p.proc.) wynikał z przesuwania się w czasie wyżów i niżów demograficznych przez kolejne grupy wieku.

Na podstawie struktury aktywności ekonomicznej ludności według miejsca zamieszkania i wieku w 2021 r. można zauważyć, że odsetek osób pracujących zamieszkałych na wsi był wyższy niż w mieście w czterech z sześciu analizowanych grup wieku. Największe różnice wystąpiły w grupie wieku 15–24 lata (o 6,2 p.proc.), co świadczy o wcześniejszej aktywizacji zawodowej młodzieży mieszkającej na wsi. Mniejsze różnice zanotowano wśród ludności w wieku 45–54 lata (o 1,4 p.proc.) i 35–44 lata (o 1,2 p.proc.). W starszych grupach wieku pracujący przeważali w miastach – o 3,4 p.proc. wśród osób w wieku 65 lat i więcej i o 2,7 p.proc. w grupie wieku 55–64 lata.

Wykres 5. Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat lub więcej według miejsca zamieszkania i grup wieku w 2021 r.

Chart 5. Structure of economic activity of the population aged 15 years or over by place of residence and age groups in 2021

Rozpatrując zbiorowość ludności aktywnej ekonomicznie według ekonomicznych grup wieku, w ciągu 10 lat między spisami wzrost wartości współczynnika aktywności zawodowej wystąpił niemal we wszystkich grupach wieku zarówno w mieście, jak i na obszarach wiejskich. Największy wzrost omawianego współczynnika wystąpił wśród mieszkańców miast w wieku produkcyjnym niemobilnym (o 17,8 p.proc.) Spadek odnotowano jedynie wśród mieszkańców wsi w wieku poprodukcyjnym (o 1,2 p.proc.).

Tablica 4. Współczynnik aktywności zawodowej według ekonomicznych grup wieku i miejsca zamieszkania

Table 4. Activity rate by economic age groups and place of residence

Płeć Sex	Rok Years	Przedprodukcyjny (15–17 lat) Pre-working (15–17)	Produkcyjny (18–59/64 lata) Working (18–59/64)			Poprodukcyjny (60/65 lat lub więcej) Post-working (60/65 or over)
			ogółem total	mobilny (18–44 lata) mobile (18–44)	niemobilny (45–59/64 lata) non-mobile (45–59/64)	
		w % in %				
Miasto Urban areas	2011	0,9	68,3	72,8	62,2	4,8
	2021	4,4	79,3	78,7	80,0	11,5
Wieś Rural areas	2011	1,2	71,3	74,4	66,3	8,3
	2021	7,6	78,2	78,2	78,1	7,1

Zanotowane wzrosty wartości współczynnika były większe w miastach niż na wsi z wyjątkiem osób w wieku przedprodukcyjnym (15–17 lat).

Analizując zbiorowość ludności aktywnej zawodowo w podziale na ekonomiczne grupy wieku warto zwrócić uwagę na zróżnicowanie terytorialne współczynnika wśród osób w wieku produkcyjnym mobilnym i niemobilnym. W ujęciu powiatowym udział osób aktywnych zawodowo w wieku produkcyjnym mobilnym w ogółem ludności w wieku 15 lat i więcej w tej grupie wieku wahał się od 76,5% w powiecie koneckim do 81,8% w powiecie kazimierskim. W sześciu powiatach osiągnął wartość powyżej średniej w województwie (78,4%). Z kolei w przekroju gminnym najwyższy poziom współczynnika aktywności zawodowej wśród osób w wieku produkcyjnym mobilnym zanotowano w gminach: Opatowiec oraz Moskorzew (po 83,7%), Bejsce (82,9%) i Baćkowice (82,6%), a najniższy w: Rudzie Malenieckiej (73,9%) oraz Koprzywnicy i Bliżynie (po 74,1%). Na 102 gminy, w 49 analizowany wskaźnik był wyższy niż przeciętny w województwie.

W przypadku współczynnika aktywności zawodowej w populacji ludności w wieku produkcyjnym niemobilnym omawiany wskaźnik wahał się w przekroju powiatowym od 75,2% w powiecie koneckim do 80,4% w powiecie buskim, a w ujęciu gminnym od 69,6% w Stąporkowie do 84,4% w Morawicy. W większości powiatów (9) oraz gmin (64) omawiany wskaźnik osiągnął wartość poniżej średniej w województwie (79,0%).

1.3. Aktywność ekonomiczna ludności według miejsca zamieszkania, płci i poziomu wykształcenia

1.3. Economic activity of the population by place of residence, sex and level of education

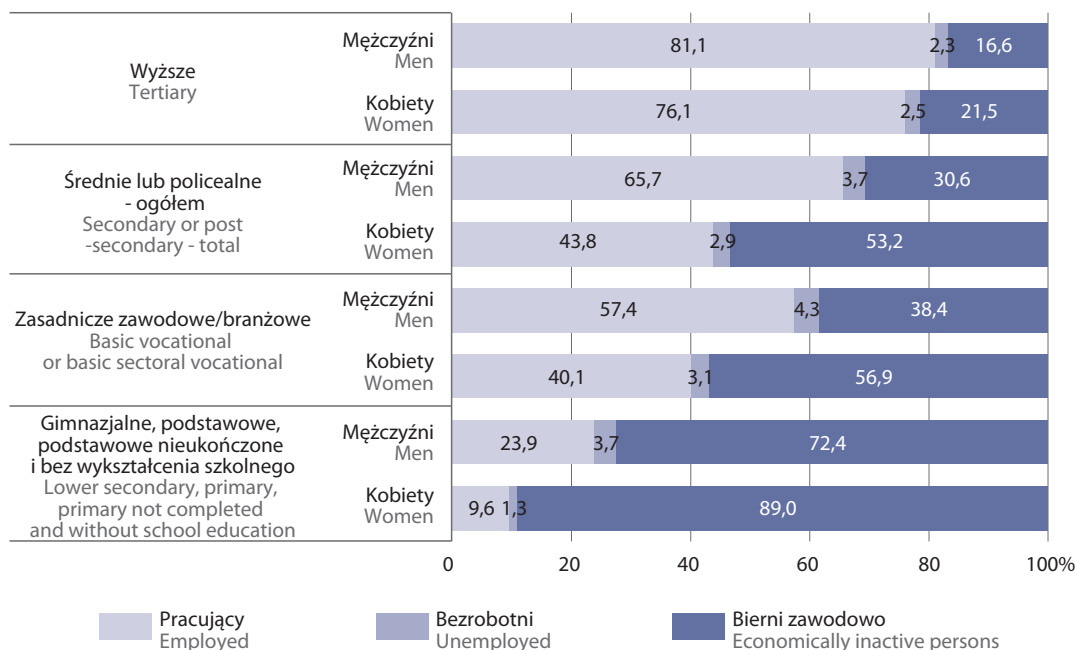
Inną cechą pokazującą zróżnicowanie ludności aktywnej zawodowo (pracujących oraz bezrobotnych) jest poziom wykształcenia.

Wyniki NSP 2021 pokazały, że niezależnie od miejsca zamieszkania kobiety w dalszym ciągu pozostają lepiej wykształcone, a dysproporcje między płciami były większe niż 10 lat wcześniej. Odsetek kobiet z wyższym wykształceniem w porównaniu z 2011 r. zwiększył się o 12,5 p.proc. (do 45,9%), w tym w miastach o 9,9 p.proc. (do 54,9%), a na wsi o 14,5 p.proc. (do 38,3%). Wśród mężczyzn udział osób legitymujących się wykształceniem wyższym wzrósł w tym czasie o 5,9 p.proc. (do 24,9%). Wykształcenie średnie (łącznie z policealnym) posiadało 37,6% ludności w wieku 15 lat i więcej (w 2011 r. – 36,1%). Grupa ta stanowiła najliczniejszą zbiorowość w strukturze wykształcenia wśród mężczyzn w miastach (40,1%) i na wsi (39,0%). Wykształcenie zasadnicze zawodowe i branżowe posiadał co 5 aktywny zawodowo mężczyzna w miastach i ponad 1/3 mężczyzn mieszkających na wsi. Udział kobiet o tym poziomie wykształcenia był niższy i stanowił 9,3% wśród mieszkanek miast i 19,1% w przypadku obszarów wiejskich. Pomimo wyraźnego zmniejszenia się na przestrzeni dekady udziału osób z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym, grupa ta w 2021 r. stanowiła 7,5% aktywnej zawodowo ludności na wsi i 3,9% w miastach.

Dane spisowe z 2021 r. potwierdzają różnice w strukturze aktywności ekonomicznej ludności województwa świętokrzyskiego związane z poziomem wykształcenia. Wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn zwiększał się udział osób pracujących, a obniżał się udział biernych zawodowo.

Wykres 6. Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat lub więcej według poziomu wykształcenia i płci w 2021 r.

Chart 6. Structure of economic activity of the population aged 15 years or over by level of education and sex in 2021

W 2021 r. najwyższą aktywnością na rynku pracy, wyrażoną wartością współczynnika aktywności zawodowej, charakteryzowali się mieszkańcy województwa świętokrzyskiego legitymujący się wyższym wykształceniem (80,4%). Prawidłowość ta wystąpiła zarówno wśród mężczyzn (83,4%), jak i kobiet (78,5%). Najniższy wskaźnik aktywności zawodowej odnotowano wśród osób z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym. W tej grupie 27,6% mężczyzn i 11,0% kobiet pracowało bądź aktywnie poszukiwało pracy.

Tablica 5. Współczynnik aktywności zawodowej według płci i poziomu wykształcenia
Table 5. Activity rate by sex and level of education

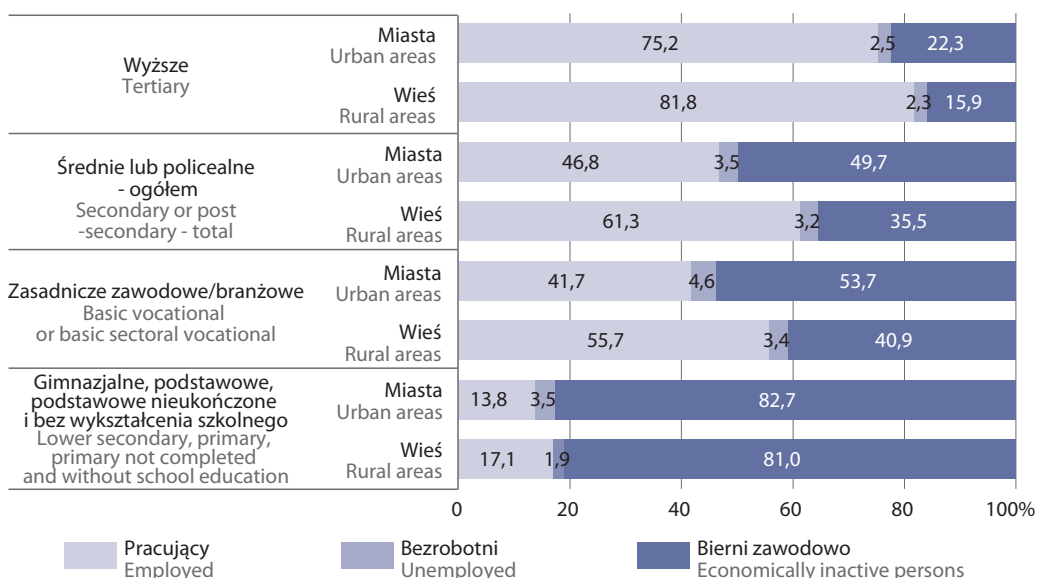
Wykształcenie Education	Ogółem Total		Mężczyźni Men		Kobiety Women	
	2011	2021	2011	2021	2011	2021
	w % in %					
Wyższe Tertiary	78,0	80,4	81,2	83,4	75,9	78,5
Średnie lub policealne – ogółem Secondary or post-secondary – total	59,2	57,5	69,4	69,4	50,7	46,8
Zasadnicze zawodowe/branżowe Basic vocational or basic sectoral vocational	65,0	54,6	70,4	61,6	55,6	43,1
Gimnazjalne, podstawowe, podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego Lower secondary, primary, primary not completed and without school education	20,0	18,5	28,0	27,6	13,6	11,0

Współczynnik aktywności zawodowej na przestrzeni dziesięciu lat wzrósł w grupie osób z wykształceniem wyższym (o 2,4 p.proc.). Wśród osób na pozostałych poziomach wykształcenia zanotowano spadek liczby osób pracujących lub bezrobotnych i aktywnie poszukujących pracy, przy czym największy spadek analizowanego współczynnika wystąpił zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet z wykształceniem zawodowym/branżowym (odpowiednio o 8,8 p.proc. i 12,5 p.proc.). Mniejsza aktywność zawodowa wystąpiła także wśród mężczyzn i kobiet z wykształceniem gimnazjalnym i niższym (kolejno o 0,4 p.proc. i 2,6 p.proc.) oraz wśród kobiet z wykształceniem średnim lub policealnym (o 3,9 p.proc.).

Dane ze spisu z 2021 r. wykazały, że wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia wyższy był odsetek pracujących i niższy odsetek biernych zawodowo zarówno na wsi, jak i w miastach. Różnice w statusie aktywności ekonomicznej między mieszkańcami miast i wsi widoczne były dla każdego poziomu wykształcenia. Odsetek pracujących był wyższy na obszarach wiejskich niż w miastach (81,8% wobec 75,2%), a niższy biernych zawodowo (15,9% wobec 22,3%). Udział osób bezrobotnych w miastach był wyższy na wszystkich poziomach wykształcenia. Najwyższym odsetkiem bezrobotnych zarówno wśród mieszkańców miast, jak i wsi charakteryzowały się osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym (4,6% w miastach i 3,4% na wsi) oraz średnim lub policealnym (odpowiednio 3,5% i 3,2%). Odsetek bezrobotnych z wykształceniem wyższym zarówno wśród mieszkańców miast, jak i wsi był relatywnie niewielki, co pokazuje wagę wykształcenia na rynku pracy.

Wykres 7. Struktura aktywności ekonomicznej ludności w wieku 15 lat lub więcej według poziomu wykształcenia i miejsca zamieszkania w 2021 r.

Chart 7. Structure of economic activity of the population aged 15 years or over by level of education and place of residence in 2021

Wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia rosła aktywność zawodowa mieszkańców miast i wsi, przy czym w większej skali na wsi. Szczególnie duże różnice wystąpiły wśród osób z wykształceniem średnim lub policealnym (na poziomie 14,2 p.proc.) oraz zasadniczym zawodowym/branżowym (12,8 p.proc.).

W ciągu dziesięciu lat dzielących spisy powszechne wyraźny wzrost aktywności zawodowej w grupie osób z wykształceniem wyższym oraz gimnazjalnym lub niższym wystąpił w miastach, natomiast na wsi jedynie w grupie osób z wykształceniem wyższym. Na pozostałych poziomach wykształcenia aktywność zawodowa ludności była niższa niż w 2011 r.

Tablica 6. Współczynnik aktywności zawodowej według miejsca zamieszkania i poziomu wykształcenia
Table 6. Activity rate by place of residence and level of education

Wykształcenie Education	Ogółem Total		Miasta Urban areas		Wieś Rural areas	
	2011	2021	2011	2021	2011	2021
	w % in %					
Wyższe Tertiary	78,0	80,4	76,1	77,7	81,7	84,1
Średnie lub policealne – ogółem Secondary or post-secondary – total	59,2	57,5	51,6	50,3	68,1	64,5
Zasadnicze zawodowe/branżowe Basic vocational or basic sectoral vocational	65,0	54,6	54,3	46,3	71,1	59,1
Gimnazjalne, podstawowe, podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego Lower secondary, primary, primary not completed and without school education	20,0	18,5	13,6	17,3	22,6	19,0

1.4. Aktywność ekonomiczna ludności według grup wieku i poziomu wykształcenia

1.4. Economic activity of the population by age groups and level of education

Analizując wyniki spisu z 2021 r. można stwierdzić, że dla wszystkich grup wieku od 25 roku życia poziom aktywności zawodowej powiązany był z poziomem wykształcenia. Im wyższy poziom wykształcenia tym wyższy poziom aktywności zawodowej.

Tablica 7. Współczynnik aktywności zawodowej według grup wieku i poziomu wykształcenia w 2021 r.
Table 7. Activity rate by age groups and level of education in 2021

Wykształcenie Education	Wiek (w latach) Age (in years)					
	15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65+
	w % in %					
Wyższe Tertiary	57,9	91,3	93,0	94,7	73,8	18,0
Średnie lub policealne – ogółem Secondary or post-secondary – total	39,3	83,1	85,7	84,7	55,9	8,3
Zasadnicze zawodowe/branżowe Basic vocational or basic sectoral vocational	73,1	78,1	80,8	80,1	53,2	6,4
Gimnazjalne, podstawowe, podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego Lower secondary, primary, primary not com- pleted and without school education	9,5	61,9	61,3	61,8	36,9	2,6

W grupie wieku 15–24 lata najwyższą aktywność zawodową wykazywały osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym (73,1%), a najniższą (9,5%), tak jak w pozostałych grupach wieku, osoby z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym. Najwyższa wartość współczynnika aktywności zawodowej wystąpiła wśród osób z wykształceniem wyższym w grupach wieku 45–54 lata (94,7%) i 35–44 lata (93,0%), a najniższa wśród osób w wieku 65 lat i więcej (2,6%), przy czym najniższa była w grupie osób z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym oraz wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym (6,4%). Ponadto w grupie wieku 15–24 lata wartość współczynnika aktywności była znacznie niższa niż w pozostałych grupach wieku z przedziału 25–64 lata, co jest związane z kontynuowaniem nauki przez znaczną część osób w tej grupie.

Rozdział 2. Pracujący

Chapter 2. Employed persons

Pierwszą kategorią podlegającą analizie w obszarze aktywności ekonomicznej ludności są pracujący, którzy pełnią ważną rolę społeczną i gospodarczą, wpływając na wzrost produkcji, świadczenie usług i tworzenie innowacji, zapewniając podstawy do rozwoju ekonomicznego województwa i kraju.

2.1. Pracujący według miejsca zamieszkania, płci i grup wieku

2.1. Employed persons by place of residence, sex and age groups

Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 w województwie świętokrzyskim w dniu 31 marca pracowało 510,7 tys. osób, tj. o 7,4% więcej niż w 2011 r. (w kraju o 14,0% więcej). Osoby pracujące stanowiły 52,4% ludności w wieku 15 lat lub więcej o ustalonym statusie zawodowym na rynku pracy (w 2011 r. – 45,5%). Populacja osób pracujących w województwie stanowiła 3,0% ogółu pracujących w kraju, wobec 3,2% w 2011 r. Wśród pracujących przeważali mężczyźni – 277,9 tys., tj. 54,4%, natomiast kobiet było 232,8 tys., tj. 45,6%.

W porównaniu z wynikami spisu z 2011 r. liczba pracujących wzrosła niezależnie od płci i miejsca zamieszkania. Wśród mężczyzn zwiększyła się o 12,2 tys., a wśród kobiet o 23,0 tys. (odpowiednio o 4,6% i 11,0%). Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania, zbiorowość pracujących w większym stopniu zwiększyła się w miastach (o 19,6 tys., tj. o 9,7%), niż na wsi (o 15,6 tys., tj. o 5,7%). Nadal większość pracujących stanowili mieszkańcy wsi – 288,1 tys. (56,4% ogółu pracujących w województwie), co jest konsekwencją większej liczby ludności zamieszkałej na obszarach wiejskich. Odmiennie sytuacja kształtowała się w skali kraju, gdzie blisko 60% populacji pracujących to mieszkańcy miast i właśnie w miastach mieszkało więcej ludności Polski.

Struktura pracujących mężczyzn i kobiet według 10-letnich grup wieku była zbliżona. Niezależnie od płci i miejsca zamieszkania największą grupę w województwie, podobnie jak w kraju, stanowiły osoby w wieku 35–44 lata. Udział mężczyzn w tej grupie wieku stanowił 27,3% ogółu pracujących mężczyzn, a wśród kobiet 28,8% (w kraju odpowiednio 27,7% i 28,7%). W przypadku pracujących mieszkańców miast w tym wieku było 28,4%, a wsi 27,6%. Porównując strukturę pracujących według wieku w miastach i na wsi można zauważyć, że udział osób z najmłodszych grup wieku, tj. 15–24 i 25–34 lata wyższy był na wsi (odpowiednio o 2,8 p.proc. i 2,1 p.proc.), co świadczy o wcześniejszej aktywizacji zawodowej ludności wiejskiej. Odmienna sytuacja była w przypadku dwóch najstarszych grup wieku. Odsetek pracujących w wieku 55 lat i więcej większy był w miastach – 23,1%, podczas gdy na wsi wyniósł 17,7%.

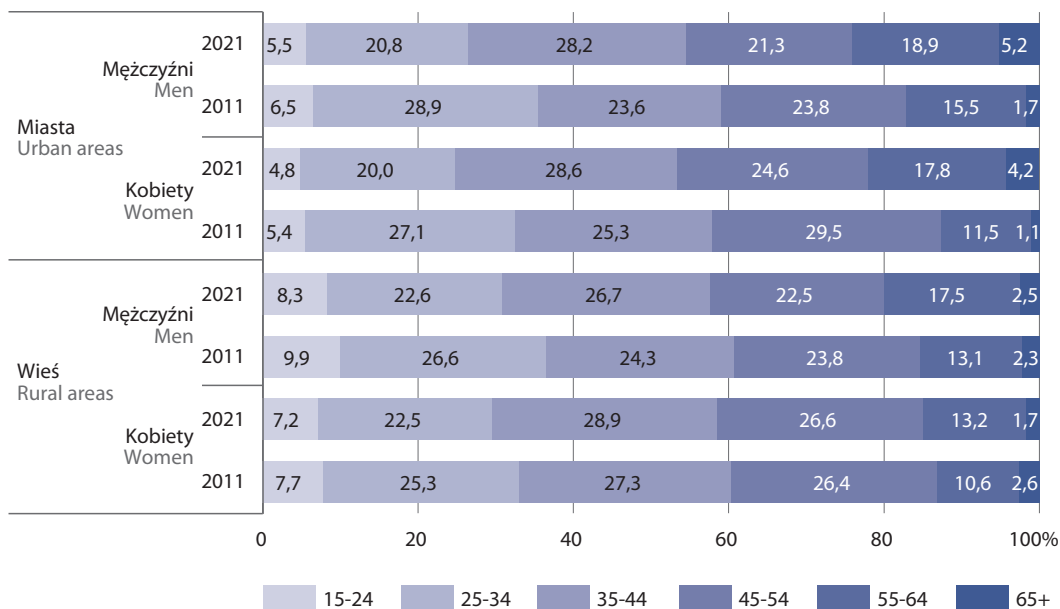
Pomimo wzrostu liczby pracujących w województwie świętokrzyskim, struktura według miejsca zamieszkania i płci między rokiem 2011 i 2021 nie zmieniła się znacząco. Zarówno w miastach, jak i na wsi zmniejszył się odsetek pracujących mężczyzn, a wzrósł kobiet, przy czym odnotowane wzrosty i spadki nie były duże.

Porównując wyniki spisu z 2011 i 2021 r. w strukturze pracujących według 10-letnich grup wieku w województwie świętokrzyskim największy spadek udziału odnotowano w przypadku grup wieku: 25–34 lata (o 5,3 p.proc., o 17,5 tys. osób) i 45–54 lata (o 1,9 p.proc., o 0,9 tys.). Zwiększył się natomiast udział pracujących w wieku: 55–64 lata (o 4,1 p.proc., o 25,2 tys.), 35–44 lata (o 2,9 p.proc., o 23,6 tys.) i 65 lat i więcej (o 1,3 p.proc., o 7,5 tys.). W strukturze pracujących w Polsce w największym zakresie zmniejszyły się udziały osób w grupach wieku: 25–34 lata (o 5,3 p.proc., o 311,2 tys.), 45–54 lata (o 1,6 p.proc., o 227,6 tys.) i 15–24 lata (o 1,4 p.proc., o 48,2 tys.). Najbardziej zwiększyły się natomiast odsetki pracujących w wieku 55–64 lata (o 3,2 p.proc., o 804,6 tys.) i 35–44 lata (o 3,1 p.proc., o 1054,8 tys.). Podobne tendencje zanotowano również w podziale na płeć.

W przypadku obu płci najbardziej zmniejszyły się udziały osób w wieku 25–34 lata, przy czym w populacji pracujących mężczyzn był to spadek o 5,7 p.proc. (o 12,4 tys. osób), a wśród pracujących kobiet o 4,8 p.proc. (o 5,2 tys. osób). Największy wzrost odnotowano w grupie wieku 55–64 lata – w zbiorowości pracujących mężczyzn o 4,0 p.proc. (o 12,8 tys. osób), a kobiet o 4,3 p.proc. (o 12,4 tys. osób).

W strukturze pracujących według grup wieku w porównaniu z 2011 r. odnotowano największy spadek udziału pracujących w grupie wieku 25–34 lata dla obu płci zarówno w miastach, jak i na wsi. Spadek ten wśród mieszkających w miastach mężczyzn wyniósł 8,1 p.proc., a kobiet 7,1 p.proc. Wśród mieszkających na obszarach wiejskich odsetek pracujących w tej grupie wieku zmniejszył się w przypadku mężczyzn o 4,0 p.proc., a kobiet o 2,8 p.proc. W perspektywie 10 lat najbardziej zwiększył się udział pracujących wśród kobiet zamieszkałych w miastach w wieku 55-64 lata (o 6,3 p.proc.)

Wykres 8. Struktura pracujących w wieku 15 lat lub więcej według miejsca zamieszkania, płci i grup wieku
Chart 8. Structure of employed persons aged 15 years or over by place of residence, sex and age groups

Na podstawie wyników spisu NSP 2021 można stwierdzić, że ponad połowa pracujących w województwie świętokrzyskim (54,6%, tj. 279,1 tys. osób) mieszkała w 20 gminach największych pod względem liczby ludności (łącznie 55,0% ogółu populacji, tj. 658,2 tys.). Zasoby pracujących w województwie były bardzo zróżnicowane terytorialnie, co wynikało z liczby mieszkańców na danym obszarze. W przekroju powiatów województwa świętokrzyskiego w 2021 r. największy odsetek pracujących skupiały powiaty: kielecki (18,8%), miasto Kielce (15,9%) i ostrowiecki (7,8%), a najmniejszy – kazimierski (2,8%) i pińczowski (3,2%). W przekroju gminnym (z wyłączeniem stolicy województwa) odsetek pracujących był największy w gminach Ostrowiec Świętokrzyski (4,7%) i Starachowice (3,6%). W pozostałych gminach udział pracujących wahał się od 0,2% w Radkowie, Moskorzowie i Rudzie Malenieckiej do 3,2% w Skarżysku-Kamiennej.

W poszczególnych powiatach i gminach różniła się także wewnętrzna struktura pracujących wśród ludności aktywnej zawodowo, tj. pracujących i bezrobotnych. Powiaty, w których odsetek pracujących w tej populacji był najwyższy to: pińczowski (96,4%), kazimierski (95,8%) i staszowski (95,4%), a wśród gmin: Działoszyce i Mirzec (po 98,0%) oraz Michałów (97,8%). Najmniejszy udział pracujących zanotowano natomiast wśród ludności aktywnej zawodowo w powiatach skarżyskim (91,9%) i ostrowieckim (92,4%), a w gminach w Sąporkowie (89,5%) i Bliżynie (90,0%).

Na rynku pracy w okresie dekady populacja pracujących zwiększyła się we wszystkich powiatach, przy czym najbardziej w: kieleckim (o 19,1%), skarżyskim (o 9,6%) i koneckim (o 7,7%), a w najniższym stopniu w ostrowieckim (o 0,9%). Analizując zmiany w liczbie pracujących według płci w ujęciu terytorialnym można zauważyć, że w porównaniu z 2011 r. populacja pracujących mężczyzn najbardziej zwiększyła się w powiecie kieleckim (o 14,9%), a w mniejszym stopniu w starachowickim (o 5,3%), skarżyskim (o 4,9%) i buskim (o 4,7%). Z kolei pracujących mężczyzn mniej było w dwóch powiatach: ostrowieckim i sandomierskim (spadek odpowiednio o 2,0% i 1,1%). Populacja pracujących kobiet we wszystkich powiatach

była wyższa niż w 2011 r., przy czym największy przyrost wystąpił w powiatach: kieleckim (o 24,8%), skarżyskim (o 15,6%) i koneckim (o 12,2%).

Podstawowym miernikiem oceny natężenia zatrudnienia wśród ludności jest wskaźnik zatrudnienia. Pokazuje on udział osób pracujących w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat lub więcej o ustalonym statusie zawodowym na rynku pracy.

Według wyników spisu z 2021 r. w województwie świętokrzyskim wskaźnik zatrudnienia wyniósł 52,4% (w kraju 56,8%), co oznacza, że ponad połowa ludności województwa w wieku 15 lat i więcej pracowała zawodowo. Pomimo, że wartość analizowanej relacji w okresie dekady wzrosła o 6,9 p.proc., to wskaźnik zatrudnienia w 2021 r. był w świętokrzyskim najniższy wśród wszystkich województw w kraju. Wskaźnik zatrudnienia mężczyzn był wyższy niż w przypadku kobiet we wszystkich 10-letnich grupach wieku. Wśród mężczyzn najwyższy był w grupie wieku 35–44 lata (86,0%), a wśród kobiet w grupie wieku 45–54 lata (81,8%), co oznacza, że pracowało blisko dziewięciu na dziesięciu mężczyzn i około osiem na dziesięć kobiet w danych przedziałach wieku. Najniższy wskaźnik zatrudnienia wśród mężczyzn zanotowano w najstarszej grupie wieku, tj. 65 lat i więcej (10,2%), co związane było m.in. ze stopniowym wycofywaniem się z życia zawodowego po osiągnięciu wieku emerytalnego. Największa różnica w poziomie wskaźnika ze względu na płeć wystąpiła w grupie wieku 55–64 lata. Udział pracujących kobiet w tym wieku był niższy niż mężczyzn o 22,4 p.proc., na co bezpośredni wpływ miało wcześniejsze odchodzenie kobiet na emeryturę.

Poziom zaangażowania zawodowego mieszkańców terenów wiejskich był wyższy niż wśród mieszkańców miast. Udział pracujących mieszkańców wsi w populacji w wieku 15 lat i więcej wyniósł 53,7%, a miast 50,7%. Wskaźnik zatrudnienia na obszarach wiejskich w większości grup był wyższy. Wyjątek stanowiły najstarsze grupy wieku, tj. 55–64 lata oraz 65 lat i więcej, w których udziały pracujących były wyższe w mieście niż na wsi (odpowiednio o 2,7 p.proc. i 3,4 p.proc.). Najwyższy wskaźnik zatrudnienia, zarówno mieszkańców wsi, jak i miast odnotowano w grupie wieku 35–44 lata (odpowiednio 84,0% i 82,8%). Uwzględniając podział według płci najwyższa wartość wskaźnika zatrudnienia w 2021 r. wystąpiła wśród mężczyzn na wsi w wieku 35–44 lata (86,9%), a wśród kobiet również na obszarach wiejskich w wieku 45–54 lata (82,1%).

Liczba pracujących w województwie świętokrzyskim w 2021 r. była większa niż w 2011 r. zarówno w miastach, jak i na obszarach wiejskich. Wzrost wskaźnika zatrudnienia odnotowano we wszystkich grupach wieku w miastach oraz w większości grup wieku na wsi dla obu płci (oprócz osób w wieku 65 lat lub więcej, tak kobiet, jak i mężczyzn). Największy wzrost wartości wskaźnika zatrudnienia w okresie międzyspisyowym odnotowano wśród mieszkańców miast w grupie wieku 55–64 lata (o 25,1 p.proc. dla mężczyzn i 24,2 p.proc. dla kobiet). Wskaźnik zatrudnienia w większości badanych grup wieku był niższy wśród kobiet niż mężczyzn w obu analizowanych spisach.

Tablica 8.
Table 8.

Wskaźnik zatrudnienia według grup wieku, miejsca zamieszkania i płci

Employment rate by age groups, place of residence and sex

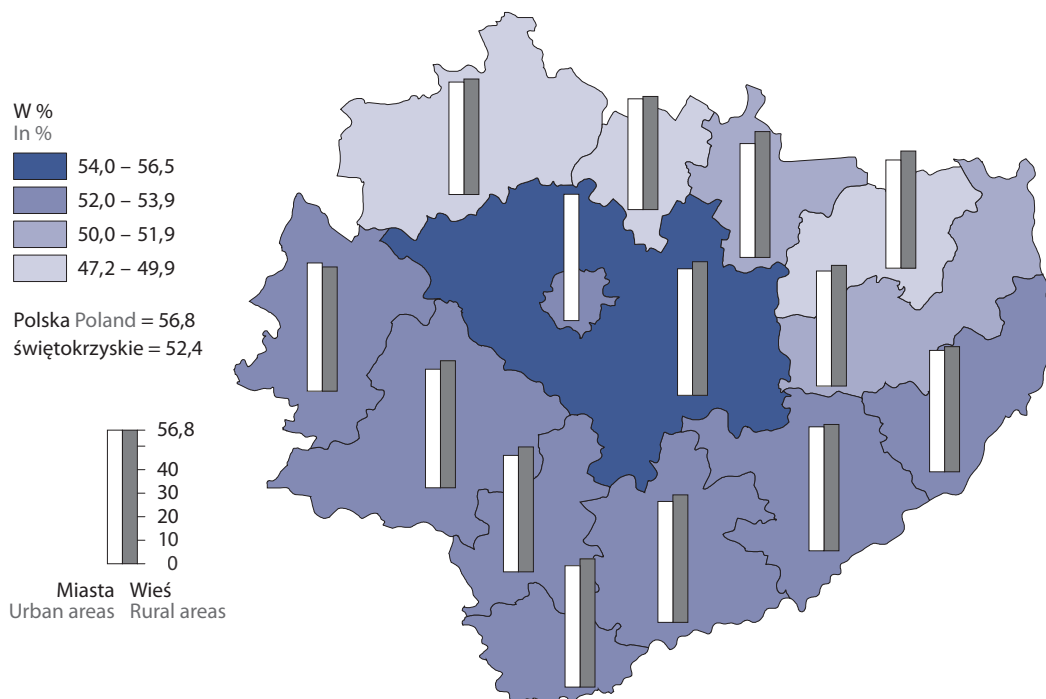
Miejsce zamieszkania Place of residence	Płeć Sex	Rok Years	Wiek (w latach) Age (in years)					
			15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65+
Miasto Urban areas	Mężczyźni Men	2011	21,0	72,5	75,9	68,8	41,2	5,6
		2021	28,8	82,7	85,0	80,9	66,3	12,5
	Kobiety Women	2011	15,8	63,1	71,1	65,4	22,0	2,0
		2021	24,2	76,2	80,5	81,4	46,2	5,9
Wieś Rural areas	Mężczyźni Men	2011	30,0	78,1	81,5	75,1	46,7	9,0
		2021	38,0	85,1	86,9	82,9	64,7	8,0
	Kobiety Women	2011	18,5	61,0	74,6	70,6	28,9	4,5
		2021	27,3	74,6	80,8	82,1	39,8	3,1

Wskaźnik zatrudnienia w 2021 r. był najwyższy w powiecie kieleckim (56,5%), kazimierskim (53,9%) i w mieście Kielce (53,7%). Najniższe wartości wskaźnika zatrudnienia (poniżej 50%) wystąpiły w powiatach: koneckim (48,6%), skarżyskim (47,4%) i ostrowieckim (47,2%).

Jedynym powiatem, w którym wskaźnik zatrudnienia na terenach miejskich przekraczał jego poziom na obszarach wiejskich był włoszczowski (różnica o 1,7 p.proc.).

W okresie międzypisowym wskaźnik zatrudnienia w województwie zwiększył się o 6,9 p.proc. Powiatami, w których wzrost przekraczał wartość średnią w województwie były: skarżyski (o 8,7 p.proc.), kielecki (o 8,0 p.proc.), konecki (7,7%), miasto Kielce (7,4%) oraz pińczowski i kazimierski (po 7,2 p.proc.). Wśród powiatów, w których wzrost wskaźnika nie osiągnął 5,0 p.proc. były staszowski i sandomierski.

Mapa 2. Wskaźnik zatrudnienia według miejsca zamieszkania w 2021 r.
Map 2. Employment rate by place of residence in 2021

Analizując pracujących według ekonomicznych grup wieku można zauważyć, że w 2021 r. wśród ogółu pracujących zdecydowana większość (94,3%) była w wieku produkcyjnym. W porównaniu z wynikami spisu z 2011 r. ich odsetek wśród pracujących ogółem zmniejszył się (o 2,4 p.proc.), mimo że było ich o 21,6 tys. więcej.

Tablica 9. Struktura pracujących w wieku 15 lat lub więcej według miejsca zamieszkania, płci i ekonomicznych grup wieku

Table 9. Structure of employed persons aged 15 years or over by place of residence, sex and economic age groups

Płeć Sex	Rok Years	Przedprodukcyjny (15–17 lat) Pre-working (15–17)	Produkcyjny (18–59/64 lata) Working (18–59/64)			Poprodukcyjny (60/65 lat lub więcej) Post-working (60/65 or over)
			ogółem total	mobilny (18–44 lata) mobile (18–44)	niemobilny (45–59/64 lata) non-mobile (45–59/64)	
w % in %						
Mężczyźni Men	2011	0,1	97,9	60,0	37,9	2,0
	2021	0,5	95,9	55,9	40,0	3,6
Kobiety Women	2011	0,1	95,2	59,2	36,0	4,7
	2021	0,3	92,3	55,8	36,5	7,3
Miasta Urban areas	2011	0,1	97,5	58,4	39,0	2,5
	2021	0,3	92,1	53,8	38,3	7,6
Wieś Rural areas	2011	0,1	96,1	60,5	35,6	3,8
	2021	0,5	95,9	57,5	38,5	3,5

Pracujący w wieku przedprodukcyjnym w 2021 r. stanowili najmniejszą grupę wśród ogółu pracujących (0,4%). Odsetek pracujących w wieku produkcyjnym wyższy był wśród mężczyzn niż kobiet o 0,1 p.proc. Z kolei w wieku poprodukcyjnym przeważały kobiety nad mężczyznami – o 3,7 p.proc.

Biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania, na obszarach wiejskich wyższy niż w miastach był udział wśród pracujących osób w wieku przedprodukcyjnym (o 0,2 p.proc.) oraz produkcyjnym (o 3,8 p.proc.), a niższy w wieku poprodukcyjnym (o 4,1 p.proc.).

W porównaniu z 2011 r. zmniejszył się udział pracujących w wieku produkcyjnym, zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn (odpowiednio o 2,9 p.proc. i 2,0 p.proc.). Z kolei wzrósł udział pracujących w wieku poprodukcyjnym - kobiet (o 2,6 p.proc.) i mężczyzn (o 1,6 p.proc.) oraz w niewielkim stopniu osób w wieku przedprodukcyjnym (o 0,2 p.proc. w przypadku kobiet i o 0,4 p.proc. dla mężczyzn). Charakterystyczną zmianą, jaka zaszła na wsi w okresie między 2011 a 2021 r., był spadek udziału osób w wieku produkcyjnym mobilnym o 3,0 p.proc., przy jednoczesnym wzroście w wieku niemobilnym o 2,9 p.proc.

Tablica 10. Wskaźnik zatrudnienia według miejsca zamieszkania, płci i ekonomicznych grup wieku
Table 10. Employment rate by place of residence, sex and economic age groups

Płeć Sex	Rok Years	Przedprodukcyjny (15–17 lat) Pre-working (15–17)	Produkcyjny (18–59/64 lata) Working (18–59/64)			Poprodukcyjny (60/65 lat lub więcej) Post-working (60/65 or over)
			ogółem total	mobilny (18–44 lata) mobile (18–44)	niemobilny (45–59/64 lata) non-mobile (45–59/64)	
w % in %						
Mężczyźni Men	2011	1,3	63,1	66,4	58,4	7,5
	2021	7,6	75,6	77,1	73,6	10,2
Kobiety Women	2011	0,6	55,8	55,8	55,9	6,2
	2021	5,0	72,3	69,5	77,2	8,8
Miasta Urban areas	2011	0,7	56,9	59,3	53,7	4,7
	2021	4,4	74,0	73,1	75,3	11,5
Wieś Rural areas	2011	1,1	62,1	62,9	60,7	8,2
	2021	7,6	74,2	73,7	74,9	7,0

Dla osób w wieku produkcyjnym wskaźnik zatrudnienia w 2021 r. wyniósł 74,1%, przy czym był wyższy dla osób w wieku produkcyjnym niemobilnym (75,1%) niż dla osób w wieku produkcyjnym mobilnym (73,4%). Najwyższą wartość wskaźnika zatrudnienia w 2021 r. zanotowano wśród kobiet w wieku produkcyjnym niemobilnym (77,2%) oraz mężczyzn w wieku produkcyjnym mobilnym (77,1%).

W latach 2011–2021 wskaźnik zatrudnienia wzrósł znacząco dla obu płci we wszystkich ekonomicznych grupach wieku, przy czym najbardziej w niemobilnej zarówno wśród kobiet (o 21,3 p.proc.), jak i mężczyzn (o 15,2 p.proc.). Wskaźnik zatrudnienia w większości ekonomicznych grup wieku był niższy wśród kobiet niż mężczyzn w obu analizowanych spisach (oprócz kobiet w wieku produkcyjnym niemobilnym w 2021 r., gdzie przewaga kobiet wyniosła 3,6 p.proc.). Wzrost wskaźnika zatrudnienia na przestrzeni dekady miał miejsce także w większości ekonomicznych grup wieku w miastach i na wsi, przy czym największy wzrost odnotowano w miastach wśród osób w wieku produkcyjnym niemobilnym – o 21,6 p.proc.

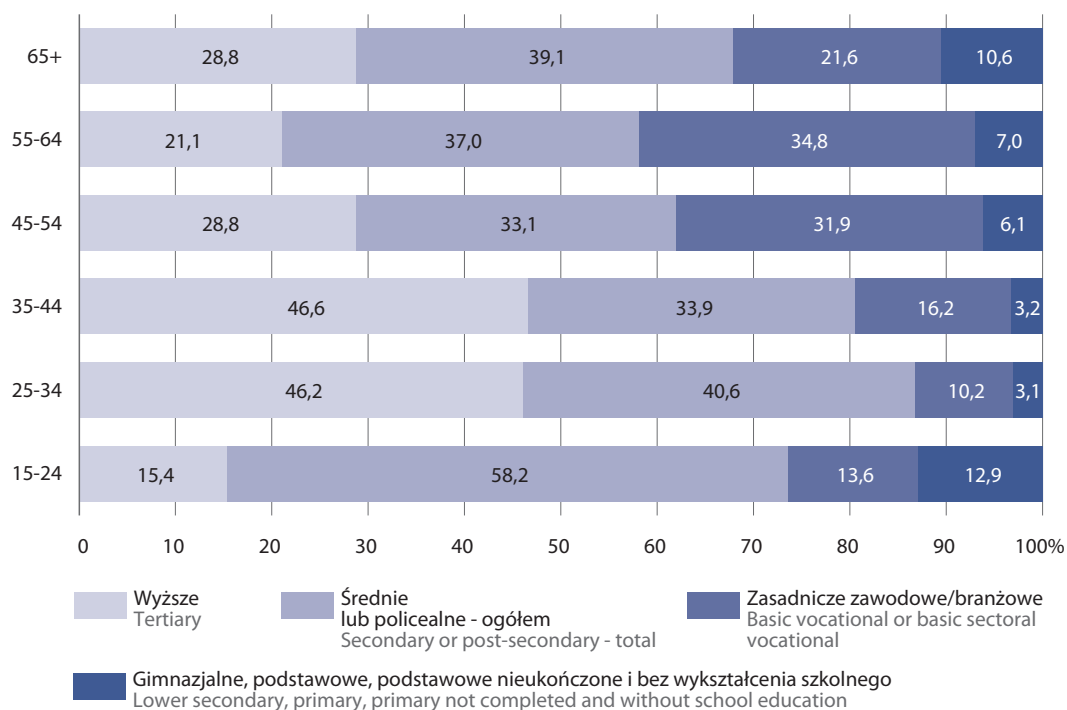
2.2. Pracujący według grup wieku i poziomu wykształcenia

2.2. Employed persons by age groups and level of education

Wśród pracujących w 2021 r. w wieku 25–34 oraz 35–44 lata największą grupę stanowiły osoby z wykształceniem wyższym - prawie co drugi pracujący, a w przedziale 45–54 lata był to częściej niż co czwarty. Wśród pracujących w wieku co najmniej 45 lat dominowały osoby z wykształceniem średnim lub policealnym. Udział osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym rósł wraz z wiekiem od grupy 25–34 lata do grupy 55–64 lata. Podobna tendencja wystąpiła wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym. Osoby w wieku 15–24 lata stanowią specyficzną grupę, która w dużej części pozostaje jeszcze w systemie edukacji, dlatego przeważającą jej część wśród pracujących stanowią osoby z wykształceniem średnim lub policealnym. W okresie 10 lat pomiędzy spisami struktura pracujących według wykształcenia znacząco się zmieniła, co w dużym stopniu było spowodowane zwiększeniem udziału osób z wyższym wykształceniem w populacji osób w wieku 15 lat lub więcej.

Wykres 9. Struktura pracujących w wieku 15 lat lub więcej według grup wieku i poziomu wykształcenia w 2021 r.

Chart 9. Structure of employed persons aged 15 years or over by age groups and level of education in 2021

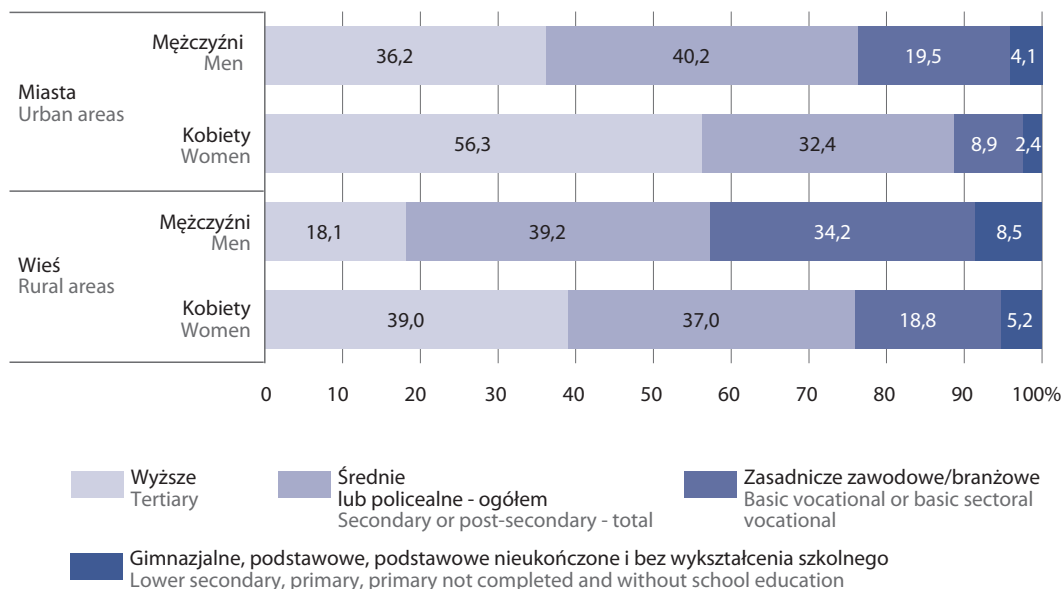
Analiza wartości wskaźnika zatrudnienia pozwala zauważyć, że poziom zatrudnienia we wszystkich grupach wieku (z wyjątkiem najmłodszej, tj. 15-24 lata, kiedy wiele osób kontynuuje jeszcze edukację) zwiększa się wraz ze wzrostem poziomu wykształcenia. Z kolei w grupach wieku 55-64 lata i 65 lat lub więcej wskaźnik zatrudnienia jest wyraźnie niższy niż w młodszych grupach wieku, co jest związane z osiągnięciem wieku emerytalnego (wcześniejszym wśród kobiet) oraz biernością zawodową wynikającą ze stanu zdrowia.

Struktura pracujących mieszkańców miast i wsi według poziomu wykształcenia różniła się znacząco. W 2021 r. osoby posiadające wykształcenie co najmniej średnie stanowiły 82,3% pracujących mieszkańców miast i 65,5% pracujących mieszkańców wsi. Rozpatrując odrębnie udział pracujących z wykształceniem wyższym również w miastach był on wyraźnie wyższy niż na wsi (45,8% wobec 27,3%). Z kolei na wsi dwukrotnie wyższy niż w miastach był udział pracujących o najniższym poziomie wykształcenia, tj. gimnazjalnym i niższym (7,0% wobec 3,3%).

Na podstawie analizy wyników spisu z 2021 r. można zauważyć, że niezależnie od miejsca zamieszkania pracujące kobiety znacznie częściej niż mężczyźni legitymowały się wyższym wykształceniem. Udział kobiet o tym poziomie wykształcenia był wyższy niż w przypadku mężczyzn o 20,1 p.proc. wśród zamieszkałych w mieście i o 20,9 p.proc. na wsi. Mniejszy był natomiast udział kobiet z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym (o 10,6 p.proc. w miastach i o 15,4 p.proc. wśród mieszkańców wsi).

Wykres 10. Struktura pracujących w wieku 15 lat lub więcej według miejsca zamieszkania, płci i poziomu wykształcenia w 2021 r.

Chart 10. Structure of employed persons aged 15 years or over by place of residence, sex and level of education in 2021

Zarówno w miastach, jak i na wsi między rokiem 2011 a 2021 w populacji pracujących nastąpił wzrost udziału kobiet i mężczyzn z wyższym wykształceniem. W większym stopniu wzrost dotyczył mieszkańców wsi - o 14,5 p.proc. w populacji kobiet i 6,4 p.proc. wśród mężczyzn, do poziomu 39,0% wśród pracujących kobiet i 18,1% mężczyzn. W tym czasie w miastach udział pracujących kobiet z wykształceniem wyższym wzrósł o 7,8 p.proc. (do 56,3%), a mężczyzn o 3,3 p.proc. (do 36,2%). Zwiększył się także wśród pracujących mężczyzn udział osób z wykształceniem średnim lub policealnym - na wsi o 8,4 p.proc. (do 39,2%) i w miastach o 1,0 p.proc. (do 40,2%). W przypadku kobiet z tym wykształceniem zwiększył się ich udział w miastach (o 0,4 p.proc.; do 37,0%). Wzrost udziału dotyczył także mężczyzn z wykształceniem gimnazjalnym i niższym w miastach (o 0,2 p.proc.; do 4,1%). W pozostałych poziomach wykształcenia nastąpił spadek udziału w strukturze pracujących.

Na podstawie danych spisowych można stwierdzić, że poziom wykształcenia determinował stopień zaangażowania zawodowego ludności. Im wykształcenie było wyższe, tym większa była wartość wskaźnika zatrudnienia - zarówno w 2011, jak i 2021 r. Generalnie, niezależnie od miejsca zamieszkania i poziomu wykształcenia, wyższe wartości wskaźnika zatrudnienia obserwowane były wśród mężczyzn. W 2021 r. największy odsetek pracujących wystąpił wśród mężczyzn z wyższym wykształceniem mieszkających na wsi (85,4%). Najmniejsze zróżnicowanie pomiędzy mężczyznami a kobietami zanotowano na poziomie wykształcenia wyższego (o 5,1 p.proc. w miastach i o 5,6 p.proc. na wsi). Na pozostałych poziomach wykształcenia wystąpiły znacznie większe różnice (od 11,5 p.proc. wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym w miastach, do 22,6 p.proc. także w miastach wśród osób z wykształceniem średnim lub policealnym). Analogiczne tendencje i o podobnej skali obserwowano również w kraju.

Tablica 11. Wskaźnik zatrudnienia według miejsca zamieszkania, płci i poziomu wykształcenia
Table 11. Employment rate by place of residence, sex and level of education

Wiek Age	Miasta Urban areas				Wieś Rural areas			
	mężczyźni men		kobiety women		mężczyźni men		kobiety women	
	2011	2021	2011	2021	2011	2021	2011	2021
	w % in %							
Wyższe Tertiary	72,1	78,3	67,2	73,2	81,1	85,4	70,3	79,8
Średnie lub policealne – ogółem Secondary or post-secondary – total	52,2	59,1	35,0	36,5	67,7	71,6	50,8	51,4
Zasadnicze zawodowe/branżowe Basic vocational or basic sectoral vocational	47,9	48,8	32,5	31,0	66,8	61,8	54,1	45,4
Gimnazjalne, podstawowe, pod- stawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego Lower secondary, primary, primary not completed and without school education	11,7	20,2	5,2	8,7	26,3	25,5	13,9	10,1

Porównanie wyników spisów z lat 2011 i 2021 r. wskazuje na istotny wzrost wartości wskaźnika zatrudnienia w przypadku pracujących osób legitymujących się wykształceniem wyższym. Taka tendencja obserwowana była niezależnie od płci i miejsca zamieszkania. W największym stopniu zwiększył się udział wśród kobiet z tym wykształceniem zamieszkałych na wsi, spośród których pracowało 79,8%, tj. o 9,5 p.proc. więcej niż w 2011 r. Mniejszy niż w 2011 r. był natomiast udział pracujących zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym zamieszkałych na wsi (odpowiednio o 3,8 p.proc. i 0,8 p.proc.). Zmniejszyły się także odsetki pracujących, którzy posiadali wykształcenie zasadnicze zawodowe/branżowe i mieszkali na wsi (w przypadku kobiet o 8,7 p.proc. mniej niż w 2011 r., a mężczyzn o 5,0 p.proc.) oraz wśród kobiet w miastach (o 1,5 p.proc.). Dane spisowe potwierdziły, że poziom wykształcenia silniej niż płeć i miejsce zamieszkania różnicuje wartości wskaźnika zatrudnienia. Potwierdza to znaczenie edukacji i podnoszenia kwalifikacji w kontekście zatrudnienia.

2.3. Pracujący według statusu zatrudnienia

2.3. Employed persons by employment status

W ramach statusu zatrudnienia wyróżnia się trzy główne grupy: pracownik najemny, pracujący na własny rachunek oraz pracujący w innym charakterze. W spisie z 2021 r. w województwie świętokrzyskim status zatrudnienia ustalono dla 509,7 tys. osób (w 2011 r. dla 475,1 tys. osób), natomiast statusu zatrudnienia nie ustalono dla 1,0 tys. pracujących w 2021 r. i 0,4 tys. w 2011 r.

Wśród pracujących w 2021 r. najliczniejszą grupę stanowili pracownicy najemni (387,8 tys., tj. 75,9% ogółu pracujących). Drugą co do wielkości udziału grupą byli pracujący na własny rachunek (103,9 tys., tj. 20,3%). W tej grupie zdecydowanie przeważały osoby niezatrudniające pracowników (82,6 tys., tj. 16,2% ogółu pracujących). Udział pracujących na własny rachunek, którzy zatrudniali pracowników wyniósł 4,2% (21,3 tys.). Pracujący w innym charakterze stanowili 3,5% (17,9 tys.) wszystkich pracujących. Odsetek pracujących, których nie można było zaklasyfikować do żadnej z powyższych grup był niewielki i wyniósł 0,2%.

Tablica 12. Pracujący według statusu zatrudnienia, płci i miejsca zamieszkania
Table 12. Employed persons by employment status, sex and place of residence

Wyszczególnienie Specification	Rok Years	Razem Total		Pracownicy najemni Employees	Pracujący na własny rachunek Self-employed persons		Pracujący w innym charakterze ¹ Employed persons working in another capacity	Nieustalony status zatrudnienia Unknown employ- ment status
		w tys. in thou- sands			zatrudniający pracowników (pracodawcy) with employees (employers)	niezatrud- niający pracowni- ków without employees (own- ac- count work- ers)		
Ogółem Total	2011	475,5	100,0	69,9	3,4	22,3	4,3	0,1
	2021	510,7	100,0	75,9	4,2	16,2	3,5	0,2
Płeć Sex								
Mężczyźni Men	2011	265,7	100,0	68,7	4,3	23,8	3,2	0,1
	2021	277,9	100,0	73,9	5,2	18,5	2,2	0,2
Kobiety Women	2011	209,8	100,0	71,4	2,3	20,5	5,7	0,1
	2021	232,8	100,0	78,4	2,9	13,4	5,1	0,2
Miejsce zamieszkania Place of residence								
Miasto Urban areas	2011	203,0	100,0	85,4	4,8	9,0	0,7	0,1
	2021	222,6	100,0	83,1	4,9	10,4	1,4	0,3
Wieś Rural areas	2011	272,5	100,0	58,4	2,4	32,2	6,9	0,0
	2021	288,1	100,0	70,4	3,6	20,7	5,2	0,2

¹ W 2011 r. – Pomagający członkowie rodzin.

Wśród pracowników najemnych przeważali mężczyźni (52,9% wszystkich o tym statusie zatrudnienia) oraz mieszkańcy wsi (56,4%).

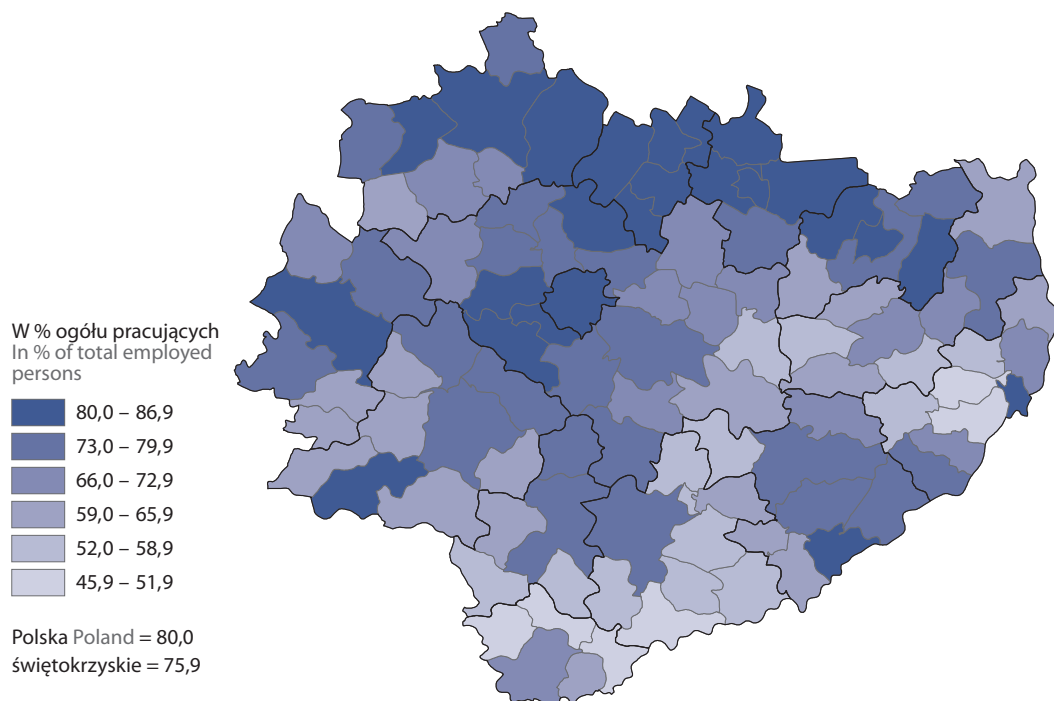
Wśród ogółu pracujących kobiet w 2021 r. status zatrudnienia jako pracownicy najemni miało 78,4% z nich, podczas gdy w grupie mężczyzn było to 73,9%. Kobiety pracujące na własny rachunek i zatrudniające pracowników stanowiły 2,9% ogółu pracujących kobiet, a 13,4% z nich nie zatrudniała pracowników. Udział pracujących na własny rachunek mężczyzn, którzy zatrudniali pracowników był wyższy i wyniósł 5,2% ogółu pracujących mężczyzn, a niezatrudniających pracowników – 18,5%.

Wśród ogółu pracujących mieszkańców miast 83,1% pracowało najemnie, na własny rachunek zatrudniając pracowników pracowało 4,9%, a nie zatrudniając – 10,4%. W przypadku mieszkańców wsi 70,4% z nich pracowało najemnie, 3,6% na własny rachunek zatrudniając pracowników, a 20,7% prowadziło działalność bez zatrudniania pracowników. Przewaga ogólnej liczby pracujących na własny rachunek mieszkańców wsi nad mieszkańcami miast wynika z wysokiego udziału na wsi osób użytkujących indywidualne gospodarstwa rolne. Z tym faktem wiąże się też wyższy odsetek pracujących w innym charakterze na wsi (5,2% wobec 1,4% dla osób zamieszkałych w miastach), którymi są często członkowie rodzin pomagający w gospodarstwie rolnym.

W województwie świętokrzyskim udział pracowników najemnych w pracujących ogółem jest zróżnicowany terytorialnie. W układzie powiatów wahał się od 58,9% w kazimierskim do 85,1% w skarżyskim. W 5 powiatach osiągnął wartość powyżej średniej w województwie (75,9%). W przekroju gminnym naj-

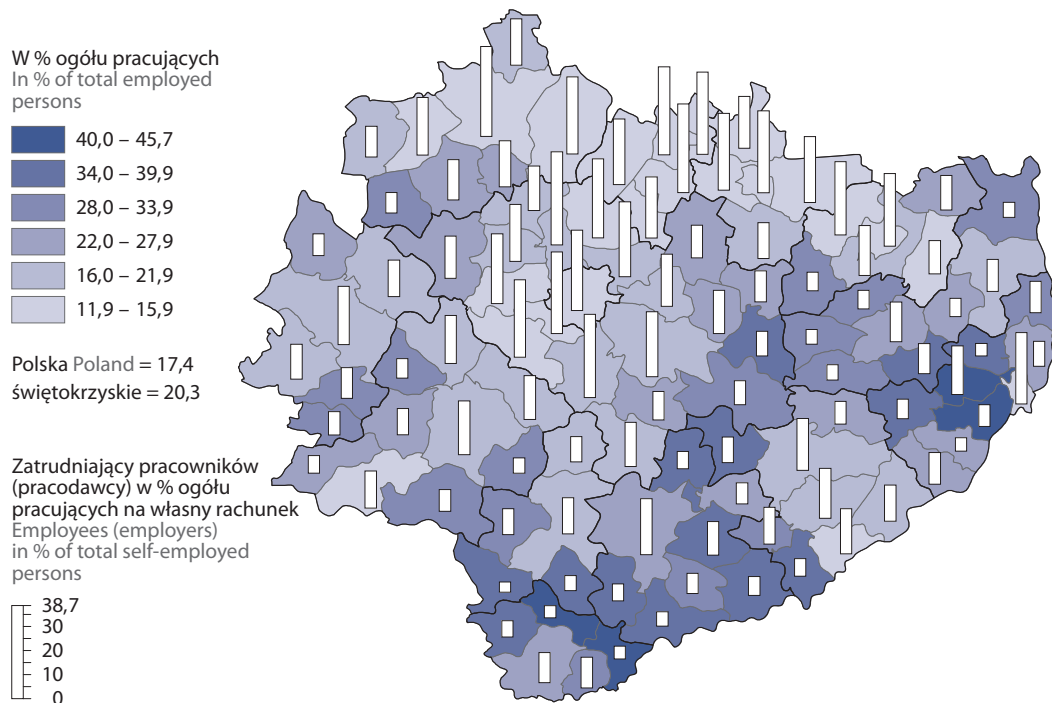
wyższy odsetek pracowników najemnych w zbiorowości pracujących zanotowano w Starachowicach (86,9%), Skarżysku Kościelnym (86,6%) i Brodach (86,0%), a najniższy (poniżej 50%) w gminach: Czarnocin, Obrazów, Samborzec i Opatowiec.

Mapa 3. Pracownicy najemni w 2021 r.
Map 3. Employees in 2021

Analizując subpopulację pracujących na własny rachunek w ujęciu powiatowym udział tej grupy w pracujących ogółem wahał się od 13,5% w powiecie skarżyskim do 32,8% w kazimierskim. W podziale na gminy różnice były większe od 11,9% w Starachowicach do 45,7% w Czarnocinie. Odsetek pracujących na własny rachunek powyżej średniej wartości w województwie (20,3%) odnotowano w 64 gminach województwa świętokrzyskiego.

Mapa 4. Pracujący na własny rachunek w 2021 r.
Map 4. Self-employed persons in 2021

W województwie świętokrzyskim między 2011 a 2021 r. nastąpił wzrost liczby pracowników najemnych o 16,6% (o 55,3 tys.) oraz pracujących na własny rachunek zatrudniających pracowników o 31,7% (o 5,1 tys.). Mniej było natomiast pracujących na własny rachunek niezatrudniających pracowników (o 22,1%; o 23,4 tys.) oraz pracujących w innym charakterze – o 12,0% (2,4 tys.).

Rozdział 3. Bezrobotni

Chapter 3. Unemployed persons

Analiza aktywności ekonomicznej ludności obejmuje również charakterystykę osób bezrobotnych, tj. osób pozostających bez pracy ale aktywnie jej poszukujących. Wielkość tej grupy oraz czynniki, jakie powodują pozostawanie w niej, mogą nieść ze sobą negatywne konsekwencje indywidualne i rodzinne, jak również społeczne i gospodarcze. Dlatego ważne jest analizowanie przyczyn i zróżnicowania terytorialnego poziomu bezrobocia.

3.1. Bezrobotni według miejsca zamieszkania, płci i grup wieku

3.1. Unemployed persons by place of residence, sex and age groups

Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 w ostatnim tygodniu marca 2021 r. liczba bezrobotnych wyniosła 29,6 tys. osób (tj. 4,0% tej populacji w kraju). Większość bezrobotnych stanowili mężczyźni – 16,8 tys., tj. 56,9%, natomiast bezrobotnych kobiet było – 12,8 tys., tj. 43,1%. Proporcje te kształtowały się podobnie jak w kraju, gdzie również przeważali mężczyźni stanowiący 54,7% ogółu bezrobotnych.

W populacji osób bezrobotnych nieznacznie przeważali mieszkańcy wsi (50,4% ogółu bezrobotnych w województwie). Odmiennie sytuacja kształtowała się w skali kraju, gdzie niemal 61% populacji bezrobotnych to mieszkańcy miast. Podobnie jak w Polsce zarówno wśród subpopulacji miejskiej, jak i wiejskiej dominowali mężczyźni, przy czym ich udział wśród ogółu bezrobotnych mieszkańców wsi był nieznacznie większy niż w miastach (o 0,2 p.proc. w województwie wobec 1,2 p.proc. w kraju).

W porównaniu z wynikami spisu z 2011 r. populacja bezrobotnych zmniejszyła się o 49,5 tys., tj. o 62,6% (w kraju spadek o 63,9%). Zmniejszenie się liczby bezrobotnych obserwowano bez względu na płeć i miejsce zamieszkania. W przypadku bezrobotnych mężczyzn zbiorowość ta była mniejsza o 26,1 tys. (o 60,8%), a w przypadku bezrobotnych kobiet – o 23,4 tys., tj. o 64,7%. W miastach populacja bezrobotnych zmalała o 25,2 tys. (o 63,2%), a na wsi – o 24,4 tys. (o 62,0%). Warto zauważyć, że największy procentowy spadek liczby bezrobotnych zarówno na obszarach miejskich, jak i wiejskich dotyczył populacji bezrobotnych kobiet, gdzie ich liczebność na przestrzeni dziesięciu lat zmniejszyła się po 64,7%. Analogiczne tendencje obserwowano również w skali kraju, przy czym wyższy niż w województwie był spadek liczby bezrobotnych mężczyzn (o 62,6%, tj. o 1,8 p.proc. więcej niż w województwie), głównie widoczny wśród mieszkańców miast (spadek o 64,1%, tj. 2,2 p.proc. więcej niż województwie).

Tablica 13. Bezrobotni według miejsca zamieszkania i płci
Table 13. Unemployed persons by place of residence and sex

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total			Miasta Urban areas			Wieś Rural areas		
	razem total	mężczyźni men	kobiety women	razem total	mężczyźni men	kobiety women	razem total	mężczyźni men	kobiety women
w tysiącach in thousands									
2011	79,1	42,9	36,2	39,8	21,9	18,0	39,3	21,1	18,2
2021	29,6	16,8	12,8	14,7	8,3	6,3	14,9	8,5	6,4
2011=100									
2021	37,4	39,2	35,3	36,8	38,1	35,3	38,0	40,3	35,3

W okresie międzyspisowym w obrębie województwa świętokrzyskiego we wszystkich powiatach odnotowano spadek liczby bezrobotnych, przy czym najbardziej populacja osób bezrobotnych zmniejszyła się w powiatach starachowickim (o 67,2%) i ostrowieckim (o 66,1%), a najmniej w powiatach sandomierskim (o 52,4%) i buskim (53,7%). W 8 powiatach spadek liczby bezrobotnych był wyższy niż zanotowany w województwie.

Analizując zmiany w populacji osób bezrobotnych według płci w ujęciu terytorialnym można zauważyć, że na przestrzeni dziesięciu lat dzielących spisy (okres 2011–2021) populacja bezrobotnych mężczyzn najbardziej zmniejszyła się w powiatach starachowickim (o 66,3%) i koneckim (o 64,8%), a populacja kobiet – w pińczowskim (o 69,2%) i skarżyskim (o 68,6%). Z kolei najmniej bezrobotnych (zarówno mężczyzn, jak i kobiet) ubyło w powiatach sandomierskim (odpowiednio o 51,6% i 53,3%) i buskim (o 50,6% i 57,7%).

Biorąc pod uwagę strukturę bezrobotnych według 10-letnich grup wieku można zauważyć, że dominującą grupę w województwie, podobnie jak w kraju, tworzyły osoby z dwóch grup wieku 25–34 oraz 35–44 lata – łącznie w 2021 r. stanowiły one 52,9% ogółu zbiorowości bezrobotnych (w kraju – 53,2%). Prawidłowość tę odnotowano zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet, przy czym w przypadku subpopulacji kobiet odsetek osób w wieku 25–44 lata był znacznie większy niż wśród mężczyzn (57,7% wobec 49,2%). Z kolei biorąc pod uwagę miejsce zamieszkania to 53,5% bezrobotnych mieszkańców miast była w wieku 25–44 lata, natomiast na wsi odsetek ten był nieznacznie niższy i wyniósł 52,3%. W populacji bezrobotnych co piąta osoba była w wieku 45–54 lata. Odsetek bezrobotnych w tej grupie wieku był wyższy wśród bezrobotnych kobiet niż wśród mężczyzn (21,3% wobec 19,8%), a analizując miejsce zamieszkania – wśród bezrobotnych mieszkańców miast niż wśród mieszkańców wsi (odpowiednio 21,7% i 19,2%). Analogiczne tendencje o zbliżonej skali obserwowano również w kraju.

Tablica 14. **Struktura bezrobotnych według wieku, płci i miejsca zamieszkania**
Table 14. Structure of unemployed persons by age, sex and place of residence

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Total		Wiek (w latach) Age (in years)					
				15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65+
		w tysiącach in thousands	w % in %						
Ogółem Total	2011	79,1	100,0	23,1	31,1	18,4	19,4	7,8	.
	2021	29,6	100,0	12,9	26,3	26,5	20,5	13,7	0,1
Mężczyźni Men	2011	42,9	100,0	24,0	29,9	16,9	19,3	9,8	.
	2021	16,8	100,0	13,3	25,2	24,1	19,8	17,5	0,1
Kobiety Women	2011	36,2	100,0	22,1	32,6	20,1	19,5	5,5	.
	2021	12,8	100,0	12,3	27,9	29,8	21,3	8,7	0,1
Miasta Urban areas	2011	39,8	100,0	19,0	30,8	18,2	22,1	9,7	.
	2021	14,7	100,0	9,6	24,9	28,6	21,7	15,0	0,1
mężczyźni men	2011	21,9	100,0	19,9	30,5	16,9	20,9	11,6	.
	2021	8,3	100,0	10,0	23,8	26,2	21,1	18,7	0,2
kobiety women	2011	18,0	100,0	18,0	31,1	19,8	23,4	7,5	.
	2021	6,3	100,0	9,1	26,4	31,7	22,6	10,1	0,1
Wieś Rural areas	2011	39,3	100,0	27,3	31,5	18,5	16,7	5,9	.
	2021	14,9	100,0	16,0	27,7	24,5	19,2	12,5	0,1
mężczyźni men	2011	21,1	100,0	28,2	29,3	16,9	17,6	7,9	.
	2021	8,5	100,0	16,5	26,6	21,9	18,6	16,3	0,1
kobiety women	2011	18,2	100,0	26,2	34,0	20,4	15,7	3,6	.
	2021	6,4	100,0	15,5	29,3	27,9	20,0	7,3	.

Analiza danych spisowych w czasie (lata 2011–2021) wykazuje, że ubytek liczby bezrobotnych miał miejsce w każdej 10-letniej grupie wieku niezależnie od płci (analogicznie jak w kraju). Największy spadek ogółem odnotowano w grupach wieku: 15–24 lata (o 14,5 tys., tj. o 79,2%) i 25–34 lata (o 16,8 tys.,

tj. o 68,4%). W Polsce również największe spadki wystąpiły w tych dwóch grupach wieku odpowiednio o 80,3% i 66,2%.

W podziale na płeć w grupie wieku 15–24 lata największy spadek zarówno liczby bezrobotnych kobiet, jak i mężczyzn zanotowano wśród mieszkańców miast (odpowiednio o 82,2% i 81,4%). W grupie 25–34 lata również najbardziej zmniejszyła się liczba bezrobotnych kobiet oraz mężczyzn mieszkających w miastach (odpowiednio o 70,1% i 70,2%).

Zmiany liczby bezrobotnych obserwowane na przestrzeni dziesięciu lat dzielących spisy skutkowały istotnymi zmianami w strukturze bezrobotnych według wieku. W ramach całej populacji bezrobotnych zmniejszyły się odsetki osób w grupach wieku 15–24 lata (o 10,2 p.proc.) i 25–34 lata (o 4,8 p.proc.), a zwiększyły w kolejnych trzech grupach wieku, przy czym najbardziej w grupie 35–44 lata (o 8,1 p.proc.). Podobne tendencje zanotowano również w podziale na płeć. W grupie wieku 15–24 lata odsetek bezrobotnych mężczyzn zmniejszył się o 10,7 p.proc., a kobiet o 9,8 p.proc. W kolejnej grupie wieku (25–34 lata) zarówno w populacji bezrobotnych mężczyzn, jak i kobiet odsetek zmalał o 4,7 p.proc. Wśród pozostałych grup wieku (bez grupy wieku 65 lat i więcej) największy wzrost analizowanego odsetka wśród mężczyzn zanotowano w grupie wieku 55–64 lata (o 7,7 p.proc.), a wśród kobiet – 35–44 lata (o 9,7 p. proc.).

3.2. Bezrobotni według ekonomicznych grup wieku, płci i miejsca zamieszkania

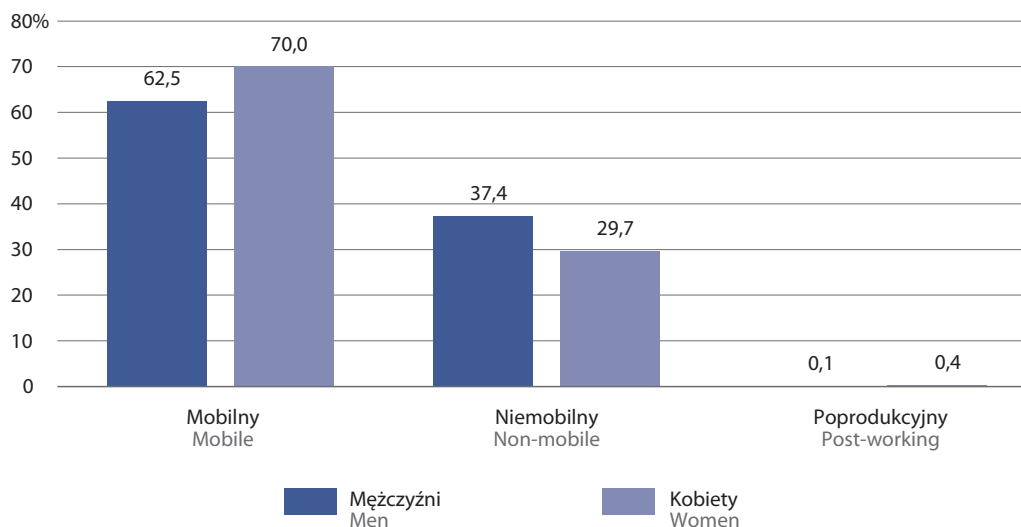
3.2. Unemployed persons by economic age groups, sex and place of residence

Bezrobotni w województwie świętokrzyskim bez względu na płeć i miejsce zamieszkania to głównie osoby będące w wieku produkcyjnym (mężczyźni 18–64 lata, kobiety 18–59 lat). Zbiorowość ta w 2021 r. liczyła 29,5 tys. osób, co stanowiło 99,8% ogółu bezrobotnych (w kraju analogiczny odsetek). W wieku produkcyjnym mobilnym (18–44 lata) było 65,7% ogółu bezrobotnych, a w wieku produkcyjnym niemobilnym (45–64 lata dla mężczyzn i 45–59 lat dla kobiet) – 34,0% (w kraju odpowiednio 66,2% oraz 33,5%).

Wśród bezrobotnych kobiet wyższy niż wśród mężczyzn był odsetek bezrobotnych w wieku produkcyjnym mobilnym (70,0% wobec 62,5%). Odwrotną sytuację zanotowano natomiast w przypadku wieku produkcyjnego niemobilnego, gdzie odsetek bezrobotnych mężczyzn w tej grupie wieku był wyższy niż wśród kobiet i wyniósł odpowiednio 37,4% i 29,7%.

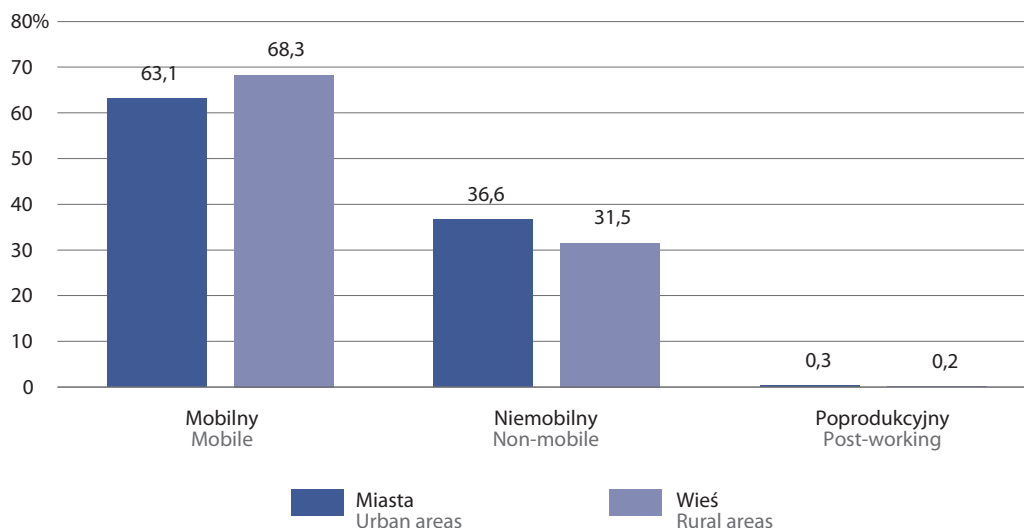
Wykres 11. Struktura bezrobotnych według ekonomicznych grup wieku i płci w 2021 r.

Chart 11. Structure of unemployed persons by economic age groups and sex in 2021

Z kolei w populacji bezrobotnych mieszkańców wsi wyższy niż wśród mieszkańców miast był odsetek bezrobotnych w wieku produkcyjnym mobilnym (68,3% wobec 63,1%), a niższy w wieku produkcyjnym niemobilnym (31,5% i 36,6%).

Wykres 12. Struktura bezrobotnych według ekonomicznych grup wieku i miejsca zamieszkania w 2021 r.
Chart 12. Structure of unemployed persons by economic age groups and place of residence in 2021

Analizując zbiorowość bezrobotnych w podziale na ekonomiczne grupy wieku warto również zwrócić uwagę na zróżnicowanie terytorialne odsetka bezrobotnych w wieku produkcyjnym mobilnym i niemobilnym.

W województwie świętokrzyskim w ujęciu powiatowym udział bezrobotnych w wieku 18–44 lata (tj. w wieku produkcyjnym mobilnym) wśród bezrobotnych ogółem wahał się od 60,4% w powiecie skarżyskim do 72,7% w powiecie buskim. W 8 powiatach osiągnął wartość powyżej średniej w województwie (powyżej 65,7%). Z kolei w przekroju gminnym najwyższy poziom odsetka bezrobotnych w wieku produkcyjnym mobilnym (powyżej 80%) zanotowano w gminach: Działoszyce, Tuczępy, Michałów i Łubnice, a najniższy w gminach: Suchedniów (56,5%), Bliżyn (57,2%) oraz Radków (57,8%). Na 102 gminy w 69 analizowany odsetek był wyższy niż przeciętny w województwie.

W przypadku bezrobotnych w wieku produkcyjnym niemobilnym udział tej grupy osób wśród bezrobotnych ogółem w przekroju powiatowym wahał się od 26,9% (powiat buski) do 39,4% (powiat skarżyski), a w ujęciu gminnym od 17,9% w gminie Działoszyce do 43,5% w gminie Suchedniów. W przeważającej liczbie powiatów (w 8) oraz gmin (68) omawiany odsetek kształtował się poniżej średniej w województwie (poniżej 34,0%).

W odniesieniu do wyników spisu z 2011 r. populacja osób bezrobotnych w wieku produkcyjnym w województwie świętokrzyskim zmniejszyła się o 62,6%, przy czym w wieku produkcyjnym mobilnym – o 66,1%, a w wieku produkcyjnym niemobilnym – o 53,1% (w kraju spadki odpowiednio o 63,8%, 66,2% oraz 57,9%). Wśród zbiorowości bezrobotnych kobiet największy spadek dotyczył kobiet w wieku produkcyjnym mobilnym zamieszkałych na wsi (o 68,2%). Z kolei populacja bezrobotnych mężczyzn w okresie międzyspisowym najbardziej zmniejszyła się wśród mężczyzn w wieku produkcyjnym mobilnym zamieszkałych w miastach (o 66,0%).

3.3. Stopa bezrobocia według miejsca zamieszkania, płci i grup wieku

3.3. Unemployment rate by place of residence, sex and age groups

Skalę bezrobocia określa stopa bezrobocia, czyli udział bezrobotnych w liczbie aktywnych zawodowo.

W końcu marca 2021 r. stopa bezrobocia w województwie świętokrzyskim wyniosła 5,5%, przy średniej wartości dla Polski wynoszącej 4,1%. Warto zaznaczyć, że województwo świętokrzyskie znajdowało się w grupie województw o wysokiej stopie bezrobocia. W jeszcze trudniejszej sytuacji niż województwo świętokrzyskie były województwa podkarpackie (6,0%) oraz warmińsko-mazurskie (5,6%). Najniższą stopę bezrobocia zanotowano natomiast w województwie wielkopolskim (2,9%).

Podobnie jak w kraju wyższą stopę bezrobocia odnotowano wśród mężczyzn niż kobiet (5,7% wobec 5,2%; w kraju odpowiednio 4,2% i 4,0%) oraz w miastach niż na wsi (6,2% i 4,9%; w kraju – 4,2% i 4,0%). Warto nadmienić, że stopa bezrobocia odnotowana w miastach województwa świętokrzyskiego była najwyższą w skali kraju. Znacząca była również, w porównaniu z innymi województwami, różnica w poziomie stopy bezrobocia zanotowanej w miastach i na wsi, która dla województwa świętokrzyskiego wyniosła 1,3 p.proc.

W odniesieniu do wyników spisu z 2011 r. stopa bezrobocia w województwie świętokrzyskim zmniejszyła się dla całej populacji o 8,8 p.proc. (w kraju spadek o 7,9 p.proc.). Zmniejszenie się stopy bezrobocia w okresie międzyspisywym obserwowane było bez względu na płeć i miejsce zamieszkania (analogiczna tendencja w kraju). Wśród mężczyzn w ciągu dziesięciu lat stopa bezrobocia zmalała o 8,2 p.proc., a wśród kobiet – o 9,5 p.proc. (w kraju spadki odpowiednio o 7,4 p.proc. i 8,5 p.proc.). Z kolei spadek stopy bezrobocia w miastach wyniósł 10,2 p.proc., a na obszarach wiejskich – 7,7 p.proc. (w kraju odpowiednio 8,2 p.proc. i 7,4 p.proc.). Warto podkreślić, że obserwowany w województwie spadek stopy bezrobocia w miastach był jednym z największych w kraju (po województwie podkarpackim, gdzie wyniósł 10,3 p.proc.).

Ciekawych wniosków dostarcza analiza stopy bezrobocia według 10-letnich grup wieku. Według wyników NSP 2021 wartości stopy bezrobocia w poszczególnych grupach wieku były zróżnicowane. Na brak pracy, mimo silnego spadku stopy bezrobocia w okresie 2011–2021, najbardziej narażone były w 2021 r. osoby młode tj. w wieku 15–24 lata. Dla tej grupy stopa bezrobocia wyniosła 10,1% (była prawie dwukrotnie wyższa niż dla ogółu zbiorowości), co oznacza, że średnio co dziesiąta osoba spośród aktywnych zawodowo w tym wieku w marcu 2021 r. nie mogła znaleźć pracy. Różnice w tej grupie wieku pomiędzy kobietami a mężczyznami i analogicznie – mieszkańcami miast i wsi były niewielkie a wartości stopy bezrobocia w tych grupach mieściły się w przedziale od 9,6% do 10,9%. Podobną tendencję obserwowano w skali kraju, przy czym wartość stopy bezrobocia w analizowanej grupie wieku była niższa i wyniosła 7,0%, a w podziale na płeć i miejsce zamieszkania wahała się od 6,9% do 7,1%.

W kolejnych grupach wskaźnik ten zmniejszał się wraz z wiekiem - od 6,6% dla grupy wieku 25-34 lata do 4,5% dla grupy 55-64 lata i 0,2% w wieku 65 lat i więcej. Wśród osób w wieku 25–64 lata najniższa stopa bezrobocia wystąpiła wśród kobiet w wieku 55–64 lata i wyniosła 3,0% (choć trzeba pamiętać o wieku emerytalnym kobiet – 60 lat), natomiast wśród mężczyzn – w grupie wieku 35–44 lata – 5,1%. Najniższa stopa bezrobocia według rodzaju miejsca zamieszkania i grup wieku wystąpiła wśród mieszkańców wsi w dwóch grupach wieku: 45–54 i 55–64 lata, gdzie wskaźnik ten wyniósł odpowiednio 3,9% oraz 4,0%. Z kolei wśród osób zamieszkałych w mieście najniższą stopę bezrobocia odnotowano w grupie wieku 55–64 lata (tj. 5,1%). Analogiczne tendencje, choć o niższej skali obserwowano również w Polsce.

Największy spadek stopy bezrobocia w porównaniu z poprzednim spisem z 2011, podobnie jak w kraju odnotowano w grupie wieku 15–24 lata (o 23,2 p.proc.; w kraju o 19,8 p.proc.). Wśród kobiet w tej grupie wieku spadła ona o 26,3 p.proc., a wśród mężczyzn – o 21,1 p.proc. Z kolei w podziale na miejsce zamieszkania większy spadek stopy bezrobocia w analizowanej grupie wieku obserwowano wśród mieszkańców miast niż wsi (o 27,4 p.proc. wobec 20,8 p.proc.). Najmniejszy spadek stopy bezrobocia według grup wieku (wyłączając grupę wieku 65 lat i więcej obejmującą osoby w wieku emerytalnym) wystąpił natomiast wśród osób w wieku 55–64 lata – o 4,8 p.proc.

Tablica 15. Stopa bezrobocia według wieku, płci i miejsca zamieszkania
Table 15. Unemployment rate by age, sex and place of residence

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Total	Wiek (w latach) Age (in years)					
			15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65+
			w % in %					
Ogółem Total	2011	14,3	33,3	16,1	10,9	11,2	9,3	.
	2021	5,5	10,1	6,6	5,2	4,8	4,5	0,2
Mężczyźni Men	2011	13,9	31,2	14,9	10,2	11,6	10,1	.
	2021	5,7	10,1	6,5	5,1	5,2	5,6	0,2
Kobiety Women	2011	14,7	36,3	17,7	11,6	10,8	8,0	.
	2021	5,2	10,0	6,7	5,4	4,3	3,0	0,1
Miasta Urban areas	2011	16,4	38,3	17,7	12,8	14,1	12,3	.
	2021	6,2	10,9	7,4	6,2	5,9	5,1	0,2
Wieś Rural areas	2011	12,6	30,4	14,8	9,5	8,8	6,6	.
	2021	4,9	9,6	6,0	4,4	3,9	4,0	0,1

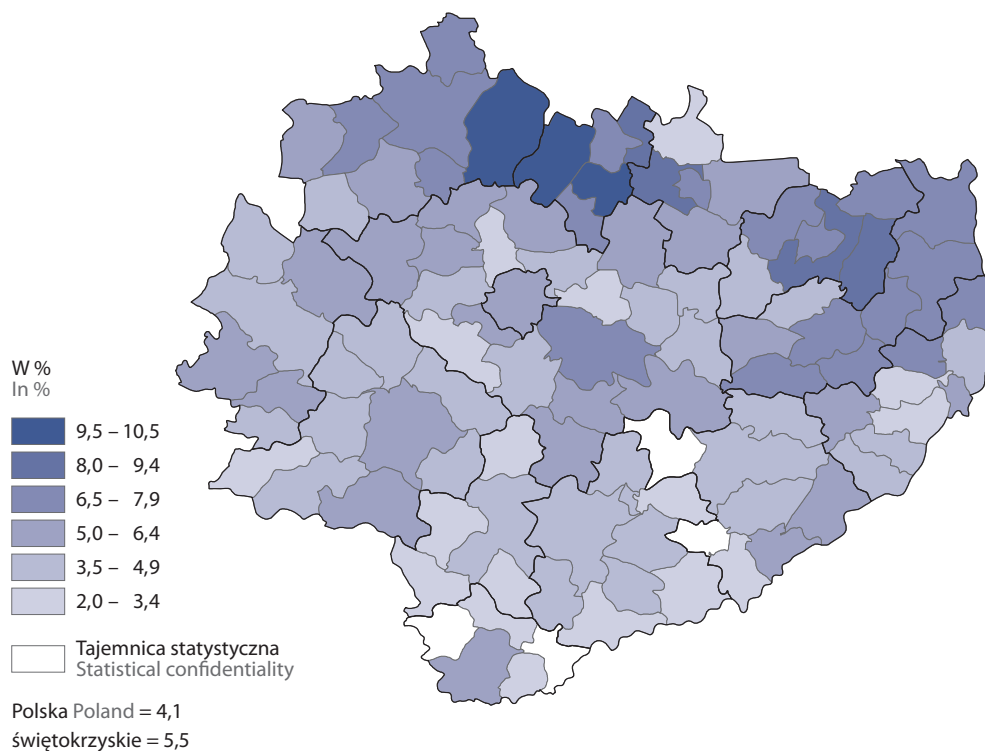
Analizując stopę bezrobocia według ekonomicznych grup wieku można zauważyć, że w 2021 r. w województwie świętokrzyskim wśród osób aktywnych zawodowo w wieku produkcyjnym 5,8% było bezrobotnych (w kraju – 4,4%), przy czym wśród aktywnych zawodowo w wieku produkcyjnym mobilnym – 6,4%, a produkcyjnym niemobilnym – 4,9% (w kraju odpowiednio 4,7% i 3,9%). Stopa bezrobocia w wieku poprodukcyjnym wyniosła 0,2% (analogicznie jak w kraju).

Stopa bezrobocia wśród kobiet w wieku produkcyjnym mobilnym była nieznacznie wyższa niż wśród mężczyzn w tej ekonomicznej grupie wieku (6,4% wobec 6,3%). Z kolei wśród mężczyzn wyższą niż wśród kobiet wartość stopy bezrobocia zanotowano dla wieku produkcyjnego niemobilnego (5,4% wobec 4,3%). W podziale na miejsce zamieszkania i ekonomiczne grupy wieku wyższe wartości stopy bezrobocia zarówno w wieku produkcyjnym mobilnym, jak i niemobilnym zanotowano wśród mieszkańców miast niż wsi (odpowiednio 7,2% dla miast i 5,8% dla wsi oraz 5,9% dla miast i 4,1% dla wsi).

W porównaniu z 2011 r. stopa bezrobocia wśród aktywnych zawodowo w wieku produkcyjnym zmniejszyła się o 8,8 p.proc., przy czym w wieku produkcyjnym mobilnym – o 10,4 p.proc., a w wieku produkcyjnym niemobilnym – o 6,0 p.proc. (w kraju spadki odpowiednio o 7,8 p.proc., 8,7 p.proc. oraz 6,2 p.proc.). Zarówno wśród kobiet, jak i mężczyzn największy spadek stopy bezrobocia zanotowano w wieku produkcyjnym mobilnym (odpowiednio o 11,5 p.proc. i 9,7 p.proc.). Analogiczna tendencja wystąpiła również wśród mieszkańców miast i wsi, gdzie stopa bezrobocia najbardziej zmniejszyła się wśród aktywnych zawodowo w wieku produkcyjnym mobilnym (spadki odpowiednio o 11,4 p.proc. i 9,7 p.proc.).

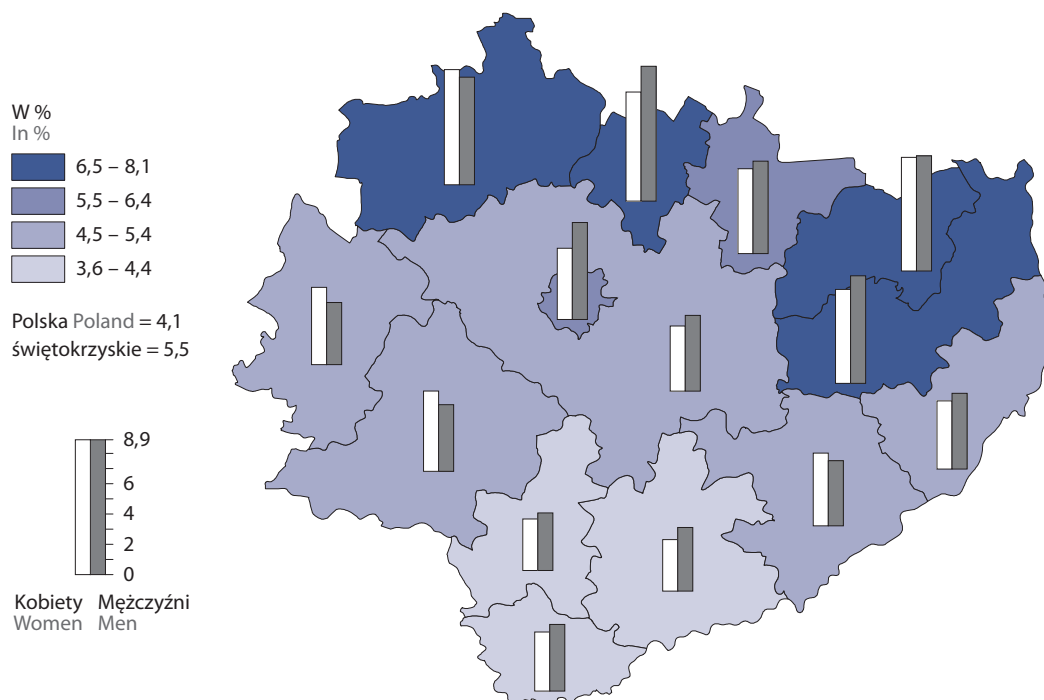
Wyniki NSP 2021 potwierdziły, że bezrobocie w województwie świętokrzyskim jest wyraźnie zróżnicowane przestrzennie. Pomiędzy powiatami występują znaczne różnice skali tego zjawiska. Największe natężenie bezrobocia, mierzone stopą bezrobocia odnotowano w powiatach: skarżyskim (8,1%), ostrowieckim (7,6%) i koneckim (7,3%), a najniższe w powiatach pińczowskim (3,6%) i buskim (3,8%). Warto podkreślić fakt, że również w 2011 r. w wyżej wymienionych powiatach odnotowano odpowiednio najwyższe i najniższe stopy bezrobocia, choć kształtowały się one na znacznie wyższym poziomie.

Mapa 5. Stopa bezrobocia w 2021 r.
Map 5. Unemployment rate in 2021

Znaczące zróżnicowanie terytorialne bezrobocia zaobserwować można również w podziale na gminy, gdzie stopa bezrobocia kształtowała się między 2,0% w gminach Mirzec i Działoszyce a 10,5% w gminie Stąporków. Wysoki poziom bezrobocia (stopa bezrobocia powyżej 9%) zanotowano również w gminach: Wąchock, Suchedniów i Bliżyn. Wśród 102 gmin województwa świętokrzyskiego w 57 poziom stopy bezrobocia był niższy niż średni w województwie (poniżej 5,5%), w tym w 13 gminach był niższy niż 3%.

Mapa 6. Stopa bezrobocia według płci w 2021 r.
Map 6. Unemployment rate by sex in 2021

Analizując stopę bezrobocia według płci w układzie powiatowym warto zauważyć, że w 2021 r. w większości powiatów (oprócz powiatów: włoszczowskiego, jędrzejowskiego, staszowskiego i koneckiego) była ona wyższa wśród mężczyzn niż kobiet, a największa różnica wystąpiła w powiecie skarżyskim i mieście na prawach powiatu Kielce, gdzie wyniosła po 1,7 p.proc. Największe wartości stopy bezrobocia (powyżej 7%) zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet zanotowano w powiatach: skarżyskim, ostrowieckim i koneckim. Z kolei najniższy poziom bezrobocia wśród mężczyzn i kobiet wystąpił w powiecie pińczowskim (stopa bezrobocia na poziomie odpowiednio 3,8% i 3,4%).

W podziale na gminy największą stopę bezrobocia wśród mężczyzn zanotowano w gminach Suchedniów (10,9%), Stąporków i Bliżyn (po 10,4%), natomiast najniższą w gminach Michałów (1,8%) oraz Bejsce (2,0%). Wśród kobiet największe bezrobocie (stopa bezrobocia powyżej 9%) wystąpiło natomiast w gminach: Stąporków, Bliżyn i Gowarczów, a najniższe w gminach Mirzec i Działoszyce (stopa bezrobocia po 1,6%). Niskim bezrobociem wśród kobiet (poniżej 2%) charakteryzowały się również gminy Tuczępy i Kije. Na 102 gminy województwa świętokrzyskiego w 59 wśród mężczyzn i w 56 wśród kobiet poziom stopy bezrobocia był niższy niż przeciętny w województwie, liczony odrębnie dla każdej płci (czyli poniżej 5,7% dla mężczyzn i 5,2% dla kobiet). Największa różnica w wysokości stopy bezrobocia między mężczyznami a kobietami wystąpiła w gminie Połaniec, gdzie poziom analizowanego wskaźnika dla mężczyzn wyniósł 4,3%, a dla kobiet – 7,4%.

W okresie między spisami (2011–2021) we wszystkich powiatach województwa świętokrzyskiego zaobserwowano spadek stopy bezrobocia. W czterech powiatach: skarżyskim, koneckim, ostrowieckim i starachowickim spadek wyniósł powyżej 10 p.proc. Najmniej na przestrzeni dziesięciu lat zmniejszyła się stopa bezrobocia w powiatach buskim (o 4,6 p.proc.) i sandomierskim (o 4,8 p.proc.). Zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet najbardziej poziom stopy bezrobocia obniżył się w powiatach koneckim (odpowiednio o 11,4 p.proc. i 13,5 p.proc.) i skarżyskim (11,0 p.proc. i 14,9 p.proc.), a najmniej w powiecie buskim (4,3 p.proc. i 4,9 p.proc.).

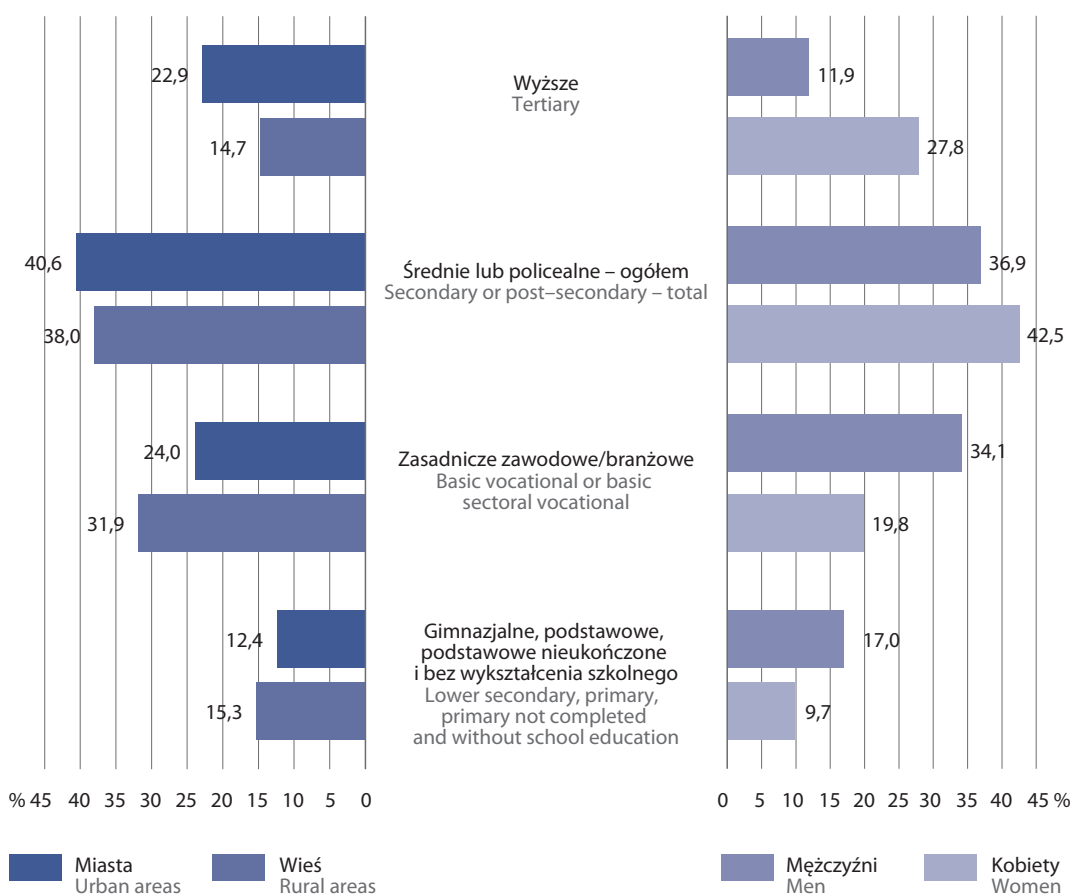
3.4. Struktura bezrobotnych według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania

3.4. Structure of unemployed persons by level of education, sex and place of residence

Wyniki NSP 2021 pokazały, że w województwie świętokrzyskim, podobnie jak w kraju osoby bezrobotne to głównie osoby posiadające wykształcenie średnie lub policealne. Ich udział w bezrobotnych ogółem ukształtował się na poziomie 39,3%. Wysoki był również odsetek bezrobotnych z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym – 28,0%. Najniższy udział w ogólnej liczbie bezrobotnych zanotowano w przypadku osób z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym – 13,9%.

Struktura bezrobotnych według poziomu wykształcenia w województwie świętokrzyskim była zbliżona do struktury obserwowanej w skali kraju. Warto jednak podkreślić, że w województwie wyższy niż w Polsce był odsetek bezrobotnych z wykształceniem średnim lub policealnym (w kraju – 36,8%), a niższy z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym (w kraju – 18,8%).

Wykres 13. Struktura bezrobotnych według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania w 2021 r.
Chart 13. Structure of unemployed persons by level of education, sex and place of residence in 2021

Bezrobotne kobiety charakteryzowały się odmienną strukturą wykształcenia niż mężczyźni, bowiem 42,5% bezrobotnych kobiet posiadało wykształcenie średnie lub policealne, podczas gdy odsetek osób o tym poziomie wykształcenia wśród bezrobotnych mężczyzn wyniósł 36,9%. Odwrotna sytuacja dotyczy-

ła wykształcenia zasadniczego zawodowego/branżowego, gdzie wyższy odsetek bezrobotnych o tym poziomie wykształcenia zanotowano wśród mężczyzn niż kobiet (odpowiednio 34,1% i 19,8%). Wykształceniem wyższym z kolei legitymowało się 27,8% bezrobotnych kobiet, podczas gdy wśród mężczyzn jedynie 11,9% posiadało takie wykształcenie.

Bezrobotni mężczyźni byli przeciętnie słabiej wykształceni niż bezrobotne kobiety. Podczas gdy 48,8% bezrobotnych mężczyzn posiadało wykształcenie co najmniej średnie, to wśród bezrobotnych kobiet analogiczny odsetek wyniósł 70,4%. Lepiej wykształceni byli także mieszkańcy miast niż mieszkańcy wsi – analogiczne do wyżej wymienionych odsetki wyniosły odpowiednio 63,5% i 52,7%. Warto zauważyć, że znaczącą różnicę w poziomie wykształcenia między bezrobotnymi mieszkańcami miast i wsi odnotowano również w przypadku wykształcenia zasadniczego zawodowego/branżowego. W mieście tym poziomem wykształcenia legitymowało się 24,0% ogółu bezrobotnych, podczas gdy na wsi – 31,9%.

W ciągu dziesięciu lat dzielących spisy powszechne analizowana struktura bezrobotnych uległa nieznacznym zmianom. W porównaniu z 2011 r. najbardziej obniżył się udział osób z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym (spadek o 2,4 p.proc.), a wzrósł z wykształceniem wyższym (o 2,7 p.proc.). Powyższe zmiany najbardziej uwidoczniły się w zbiorowości bezrobotnych kobiet, gdzie udział kobiet z wykształceniem wyższym wzrósł o 5,3 p.proc., natomiast z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym obniżył się o 3,2 p.proc.

Natężenie bezrobocia w znacznym stopniu zależy od poziomu wykształcenia. Najwyższą stopę bezrobocia odnotowano wśród osób z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym (13,0%), a najniższą – wśród osób z wykształceniem wyższym (3,0%).

Tablica 16. Stopa bezrobocia według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania w 2021 r.
Table 16. Unemployment rate by level of education, sex and place of residence in 2021

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	Poziom wykształcenia Level of education			
		wyższe tertiary	średnie lub police- alne – ogółem secondary or post-secondary – total	zasadnicze zawo- dowe/ branżowe basic vocational or basic sectoral vocational	gimnazjalne, podstawowe, podstawowe nie- ukończone i bez wykształcenia szkolnego lower secondary, primary, primary non completed and without school education
Ogółem Total	5,5	3,0	5,8	7,0	13,0
Mężczyźni Men	5,7	2,8	5,4	6,9	13,4
Kobiety Women	5,2	3,2	6,3	7,1	12,1
Miasta Urban areas	6,2	3,2	6,9	9,9	20,0
mężczyźni men	6,7	3,1	6,6	9,9	20,7
kobiety women	5,6	3,3	7,3	9,9	18,8
Wieś Rural areas	4,9	2,7	4,9	5,7	10,2
mężczyźni men	5,0	2,3	4,4	5,6	10,6
kobiety women	4,8	3,0	5,6	5,9	9,2

Analiza stopy bezrobocia według poziomu wykształcenia, płci oraz rodzaju miejsca zamieszkania pokazuje, że w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy w 2021 r. byli mężczyźni i kobiety z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym w miastach, wśród których stopa bezrobocia wyniosła odpowiednio – 20,7% i 18,8%. Z drugiej strony osoby z wyższym wykształceniem, zarówno na wsi, jak i w miastach, kobiety i mężczyźni rzadko trafiały do grona bezrobotnych. W ich przypadku stopa bezrobocia mieściła się w przedziale od 2,3% do 3,3%.

Zmiany w poziomie stopy bezrobocia pomiędzy 2011 a 2021 r. odnotowano we wszystkich grupach wyodrębnionych ze względu na poziom wykształcenia, przy czym największy spadek tego wskaźnika dotyczył osób posiadających wykształcenie średnie lub policealne (z 15,6% do 5,8%) oraz zasadnicze zawodowe/branżowe – spadek stopy bezrobocia z 15,4% do 7,0%. Najmniejszy spadek wystąpił natomiast wśród osób z wykształceniem wyższym (z poziomu 9,0% do 3,0%).

Badając zjawisko bezrobocia według poziomu wykształcenia w podziale terytorialnym można zauważyć, że w 2021 r. w województwie świętokrzyskim w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy znaleźli się mieszkańcy powiatu skarżyskiego. Stopa bezrobocia w tym powiecie w każdym z analizowanych poziomów wykształcenia była najwyższa spośród wszystkich powiatów województwa i wahała się między 3,8% (dla wykształcenia wyższego) a 22,7% (dla wykształcenia gimnazjalnego lub niższego). Odmienną sytuację zaobserwowano natomiast w powiecie pińczowskim, gdzie wartości stopy bezrobocia bez względu na poziom wykształcenia były najniższe i mieściły się w przedziale od 2,1% (dla wykształcenia wyższego) do 6,3% (dla wykształcenia gimnazjalnego lub niższego).

3.5. Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy, wieku, wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania

3.5. Unemployed persons by the time of job seeking, age, level of education, sex and place of residence

Dla pogłębionej oceny skali bezrobocia istotne są również informacje o długości okresu poszukiwania pracy przez osoby bezrobotne. Jeśli okres ten przekracza 1 rok mówimy już o bezrobociu długotrwałym.

Wyniki NSP 2021 pokazały, że ponad połowa populacji bezrobotnych w województwie świętokrzyskim to osoby długotrwanie bezrobotne (16,3 tys. tj. 55,0%). Udział długotrwanie bezrobotnych wśród bezrobotnych ogółem w 2021 r. był nieznacznie wyższy w populacji mężczyzn niż kobiet i wyniósł odpowiednio 55,3% i 54,7%. Badaną populację bardziej różnicuje miejsce zamieszkania, przy czym odsetek długotrwanie bezrobotnych mieszkańców miast był wyższy niż mieszkańców wsi i wyniósł odpowiednio 56,3% i 53,8%.

W kraju udział osób długotrwanie bezrobotnych w bezrobotnych ogółem był niższy niż w województwie świętokrzyskim i wyniósł 52,2%, przy czym (odmiennie niż w województwie) większe różnice w poziomie analizowanego udziału wystąpiły w podziale na płeć (w kraju różnica między mężczyznami a kobietami wyniosła 2,7 p.proc. wobec 0,6 p.proc. w województwie) niż miejsce zamieszkania (w kraju różnica między miastem a wsią 0,9 p.proc. wobec 2,5 p.proc. w województwie). Warto podkreślić, że województwo świętokrzyskie należało do grupy województw (po: lubelskim, kujawsko-pomorskim, podkarpackim), gdzie odsetek długotrwanie bezrobotnych był jednym z najwyższych.

Tablica 17.
Table 17.

Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy, płci i miejsca zamieszkania w 2021 r.
Unemployed persons by the time of job seeking, sex and place of residence in 2021

Wyszczególnienie Specification a – w tysiącach in thousands b – w % in %	Ogółem Total	Według czasu poszukiwania pracy By the time of job seeking							nieustalony unknown
		do 1 miesiąca up to 1 month	2–3	4–6	7–12	13–24	powyżej 24 m-cy more than		
Ogółem	a	29,6	0,8	2,4	4,3	4,7	7,6	8,7	1,2
Total	b	100,0	2,6	8,1	14,5	15,7	25,6	29,4	4,0
Mężczyźni	a	16,8	0,5	1,4	2,5	2,6	4,3	5,0	0,4
Men	b	100,0	2,8	8,5	15,1	15,7	25,8	29,5	2,6
Kobiety	a	12,8	0,3	1,0	1,8	2,0	3,2	3,7	0,7
Women	b	100,0	2,4	7,6	13,7	15,8	25,4	29,2	5,8
Miasta	a	14,7	0,4	1,1	2,0	2,2	3,5	4,7	0,7
Urban areas	b	100,0	2,5	7,7	13,4	15,3	24,2	32,2	4,8
Wieś	a	14,9	0,4	1,3	2,3	2,4	4,0	4,0	0,5
Rural areas	b	100,0	2,7	8,5	15,6	16,2	27,1	26,7	3,2

W porównaniu z wynikami NSP 2011 liczba długotrwale bezrobotnych w 2021 r. zmniejszyła się o 2,3 tys. osób, tj. o 12,1% i wyniosła 16,3 tys., przy czym silniejszy spadek zanotowano w populacji długotrwale bezrobotnych kobiet (o 19,9%) niż mężczyzn (o 5,3%). Jedynie w przypadku mieszkańców wsi na przestrzeni dziesięciu lat liczba długotrwale bezrobotnych nieznacznie się zwiększyła (o 0,4%), przy spadku o 21,7% wśród mieszkańców miast. W Polsce liczba bezrobotnych poszukających pracy dłużej niż rok zmniejszyła się o 22,5% (blisko dwukrotnie więcej niż w województwie), a spadek wystąpił bez względu na płeć oraz miejsce zamieszkania (największy wśród kobiet oraz mieszkańców miast – po 28,3%). Pomimo zmniejszenia się liczby osób długotrwale bezrobotnych wzrósł ich udział w ogółem bezrobotnych (w województwie świętokrzyskim o 31,6 p.proc.; w kraju – o 27,9 p.proc.). Największy wzrost analizowanego udziału (również w kraju) zanotowano wśród mieszkańców wsi – o 33,5 p.proc. (w kraju o 30,1 p.proc.).

W przekroju terytorialnym wśród powiatów województwa świętokrzyskiego w 2021 r. największy udział długotrwale bezrobotnych w ogółem bezrobotnych zanotowano w powiecie opatowskim (63,2%). Wysokim udziałem charakteryzowały się również powiaty sandomierski (60,1%) oraz kazimierski (59,4%). Najmniejszy odsetek długotrwale bezrobotnych wystąpił natomiast w powiatach buskim (46,3%) i staszowskim (50,3%). Podobnie sytuacja kształtowała się wśród bezrobotnych mężczyzn, gdzie najwyższy odsetek długotrwale bezrobotnych (powyżej 60%) zanotowano również w powiatach: opatowskim, sandomierskim i kazimierskim, a najniższy (poniżej 50%) w powiatach buskim i staszowskim. Z kolei wśród bezrobotnych kobiet najwyższy udział długotrwale bezrobotnych oprócz powiatu opatowskiego (60,6%) zanotowano w powiecie pińczowskim (59,0%), a najniższy w powiatach buskim (47,6%) i kieleckim (49,4%).

W przekroju gminnym odsetek długotrwale bezrobotnych wahał się między 16,0% w gminie Tuczępy a 88,0% w gminie Sadowie. Wysoki poziom analizowanego wskaźnika zanotowano również w gminach Pierzchnica (73,9%), Moskorzew (68,2%) oraz Iwaniska (68,1%). Na 102 gminy województwa świętokrzyskiego w 56 udział długotrwale bezrobotnych w ogółem bezrobotnych był niższy niż średni w województwie (poniżej 55,0%). Gminy Sadowie oraz Tuczępy były również gminami, w których wśród mężczyzn zanotowano odpowiednio najwyższy (97,6%) oraz najniższy (10,8%) odsetek długotrwale bezrobotnych. Z kolei wśród bezrobotnych kobiet najwyższy udział długotrwale bezrobotnych odnotowano w gminie Pierzchnica (77,6%), a najniższy w gminie Słupia Konecka (20,7%). Wartość analizowanego udziału osiągnęła poziom niższy niż przeciętny w województwie, liczony odrębnie dla każdej płci (czyli poniżej 55,3% dla mężczyzn i 54,7% dla kobiet) w 61 gminach województwa świętokrzyskiego w przypadku mężczyzn i w 51 w przypadku kobiet.

Dużo większy wpływ na długość poszukiwania pracy niż płeć, czy miejsce zamieszkania ma wiek oraz poziom wykształcenia. Analizując populację bezrobotnych według okresu poszukiwania pracy oraz 10-letnich grup wieku, można stwierdzić wyraźną prawidłowość (zarówno według spisu z 2011 roku, jak i wyników NSP 2021), że im starsze były osoby bezrobotne, tym większy był wśród nich odsetek długo-

trwale bezrobotnych – dotyczyło to wszystkich grup wieku poza grupą osób w wieku 65 lat lub więcej, która obejmowała osoby w wieku emerytalnym. Odsetek ten w 2021 r. w województwie świętokrzyskim wahał się od 38,5% w grupie wieku 15–24 lata do 69,4% wśród bezrobotnych w wieku 55–64 lata. Prawidłowość tę obserwowano również w kraju, gdzie udział długotrwale bezrobotnych w ogólnym populacji bezrobotnych kształtował się między 33,2% (w grupie wieku 15–24 lata) a 68,1% (w grupie 55–64 lata).

W porównaniu z 2011 r. w województwie świętokrzyskim odsetek długotrwale bezrobotnych w każdej z 10-letnich grup wieku (wyłączając grupę wieku 65 lat i więcej) uległ znacznemu zwiększeniu. Najbardziej na przestrzeni dziesięciu lat (okres 2011–2021) udział osób bezrobotnych poszukujących pracy ponad rok zwiększył się wśród bezrobotnych w wieku 55–64 lata (z poziomu 37,5% w 2011 r. do 69,4% w 2021 r.) oraz 35–44 lata (z 26,3% do 56,3%), a najmniej w grupie wieku 15–24 lata (z 12,6% do 38,5%).

Warto również zauważyć, że osoby bezrobotne z dwóch najmłodszych grup wieku, czyli 15–24 lata oraz 25–34 lata to przeważnie osoby, które poszukiwały pracy od 1 do 2 lat (odsetek poszukujących pracy w tym okresie wyniósł odpowiednio 28,5% oraz 25,8%), natomiast w starszych grupach wieku dominowały osoby poszukujące pracy powyżej 2 lat (najwyższy odsetek – 45,4% wśród bezrobotnych w wieku 55–64 lata).

Długość okresu poszukiwania pracy przez osoby bezrobotne zależy również od poziomu wykształcenia. Bezrobotni lepiej wykształceni, częściej poszukiwali pracy przez krótszy okres. Wśród osób z wykształceniem wyższym 13,0% poszukiwało pracy do 3 miesięcy, a z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym tylko 8,1%.

Tablica 18.
Table 18.

Bezrobotni według okresu poszukiwania pracy i poziomu wykształcenia w 2021 r.
Unemployed persons by the time of job seeking and level of education in 2021

Wyszczególnienie Specification a – w tysiącach in thousands b – w % in %	Ogółem Total	Według czasu poszukiwania pracy By the time of job seeking						
		do 1 miesiąca up to 1 month	2–3	4–6	7–12	13–24	powyżej 24 m-cy more than	nieustalony unknown
Ogółem Total	a 29,6	0,8	2,4	4,3	4,7	7,6	8,7	1,2
	b 100,0	2,6	8,1	14,5	15,7	25,6	29,4	4,0
Wyższe Tertiary	a 5,6	0,2	0,5	0,9	1,0	1,3	1,2	0,4
	b 100,0	3,2	9,8	15,7	18,0	24,2	21,9	7,2
Średnie lub policealne – ogółem Secondary or post-second- ary – total	a 11,6	0,3	1,0	1,9	2,0	3,1	2,8	0,5
	b 100,0	2,7	8,9	16,2	17,4	26,3	23,9	4,6
Zasadnicze zawodowe/ branżowe Basic vocational or basic sectoral vocational	a 8,3	0,2	0,6	1,1	1,2	2,2	2,8	0,2
	b 100,0	2,2	7,1	13,5	14,4	26,9	33,9	2,0
Gimnazjalne, podstawowe, podstawowe nieukoń- czone i bez wykształce- nia szkolnego Lower secondary, primary, primary non completed and without school education	a 4,1	0,1	0,2	0,4	0,4	1,0	1,9	0,1
	b 100,0	2,4	5,7	10,4	10,7	23,4	46,0	1,5

Im wyższy poziom wykształcenia, tym niższy był odsetek długotrwale bezrobotnych. Wśród bezrobotnych z wykształceniem wyższym wyniósł on 46,1%, a wśród osób legitymujących się najniższym poziomem wykształcenia, czyli gimnazjalnym lub niższym – 69,3%. Z najliczniejszej grupy, którą stanowiły osoby bezrobotne z wykształceniem średnim lub policealnym połowa poszukiwała pracy ponad rok. Podobne zależności obserwowano również w 2011 r., przy czym wyraźnie niższy niż w 2021 r. był odsetek długotrwale bezrobotnych zanotowany w każdym z analizowanych poziomów wykształcenia (od 18,8% wśród bezrobotnych z wykształceniem wyższym do 27,8% – z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym).

Rozdział 4. Bierni zawodowo

Chapter 4. Economically inactive persons

Bierni zawodowo są trzecią kategorią podlegającą analizie w obszarze aktywności ekonomicznej ludności, obok pracujących i bezrobotnych. Dla rozwoju gospodarczego kraju, aktywizacja tych osób w celu przywrócenia ich rynkowi pracy jest niezwykle ważna.

4.1. Bierni zawodowo według miejsca zamieszkania, płci i grup wieku

4.1. Economically inactive persons by place of residence, sex and age groups

Bierni zawodowo są bardzo zróżnicowaną grupą. Należą do niej zarówno osoby, które jeszcze nie weszły na rynek pracy lub na jakiś czas się zdezaktywizowały (uczniowie, studenci, osoby mające przerwę w życiu zawodowym ze względu na obowiązki rodzinne), a także osoby, które definitywnie zakończyły już swoją karierę zawodową (emerytura, renta) lub z różnych względów nigdy nie były aktywne zawodowo (np. z powodu niepełnosprawności).

Według wyników Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021 populacja osób biernych zawodowo w województwie świętokrzyskim w marcu 2021 r. wyniosła 435,2 tys., co stanowiło 44,6% ludności w wieku 15 lat lub więcej o ustalonym statusie zawodowym na rynku pracy (najwyższy odsetek wśród województw, przy średniej dla kraju wynoszącej 40,8%). Zbiorowość biernych zawodowo w województwie świętokrzyskim stanowiła 3,5% ogółu biernych zawodowo w kraju (analogicznie jak w 2011 r.).

Większość populacji biernej zawodowo w województwie świętokrzyskim stanowiły kobiety (261,1 tys., tj. 60,0%), co ma związek zarówno z przerwą w wykonywaniu pracy ze względu na wypełnianie obowiązków rodzinnych, jak i z wcześniejszym niż u mężczyzn progiem wieku emerytalnego i dłuższym przeciętnym trwaniem życia. Z kolei w rozróżnieniu według miejsca zamieszkania (odmiennie niż w kraju) w zbiorowości biernych zawodowo przeważali mieszkańcy wsi (233,6 tys. tj. 53,7%).

Kobiety częściej niż mężczyźni pozostawały w stanie bierności zawodowej. Odsetek biernych zawodowo wśród kobiet wyniósł 51,5%, podczas gdy wśród mężczyzn 37,1%. Ten sam współczynnik dla miast ukształtował się na poziomie 45,9%, natomiast wśród mieszkańców wsi wyniósł 43,5%. Podobną tendencję obserwowano w skali kraju, gdzie również częściej bierność zawodowa występowała wśród kobiet (odsetek na poziomie 47,4%) niż mężczyzn (33,5%) oraz wśród mieszkańców miast (41,2%) niż wsi (40,1%). Należy również zaznaczyć, że zanotowane w województwie świętokrzyskim odsetki biernych zawodowo zarówno w podziale na płeć, jak i miejsce zamieszkania były najwyższe wśród wszystkich województw.

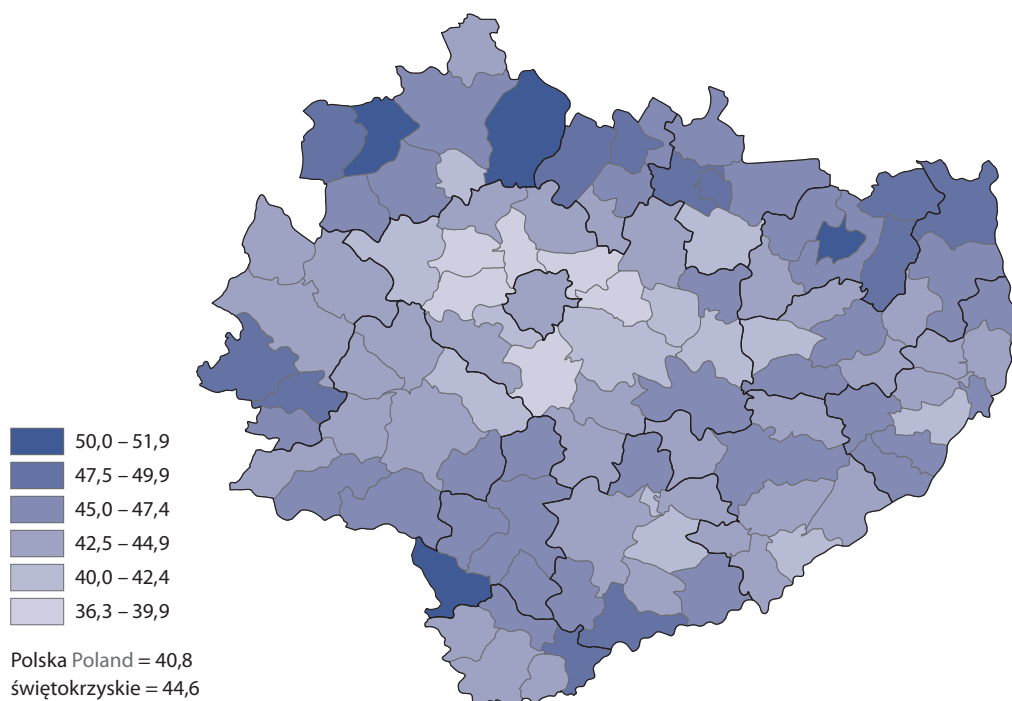
W okresie dziesięciu lat między spisami (okres 2011–2021) w województwie świętokrzyskim liczba osób biernych zawodowo zmniejszyła się o 11,5% (o 56,4 tys.). W kraju w analizowanym okresie spadek populacji biernych zawodowo był nieznacznie niższy i wyniósł 11,3%. Mniejsza liczba osób biernych zawodowo przełożyła się na zmniejszenie ich udziału w ludności województwa świętokrzyskiego w wieku 15 lat lub więcej o ustalonym statusie zawodowym na rynku pracy – o 2,4 p.proc. w porównaniu z 2011 r. Odsetek biernych zawodowo wśród mężczyzn był mniejszy o 2,0 p.proc., a wśród kobiet o 2,9 p.proc. W miastach udział biernych zawodowo obniżył się o 2,5 p.proc., a na obszarach wiejskich o 2,3 p.proc.

Zmniejszenie się liczby osób biernych zawodowo w okresie międzyspisowym w województwie świętokrzyskim obserwowane było bez względu na płeć i miejsce zamieszkania (analogiczna tendencja w kraju). Liczba biernych zawodowo mężczyzn w ciągu dziesięciu lat zmalała w województwie o 24,3 tys., tj. o 12,2%, a kobiet – o 32,1 tys., tj. o 11,0% (w kraju spadki odpowiednio o 12,5% i 10,6%). Obserwacja analizowanego zjawiska według miejsca zamieszkania pokazuje, że w województwie świętokrzyskim spadek liczby biernych zawodowo w miastach i na wsi ukształtował się na zbliżonym poziomie. Populacja biernych zawodowo w okresie międzyspisowym w miastach zmniejszyła się o 11,6% (o 26,5 tys.), a na wsi o 11,3% (o 29,8 tys.). W kraju natomiast analizowany spadek był prawie dwukrotnie wyższy w miastach niż na terenach wiejskich (13,5% wobec 7,8%).

W podziale na płeć z uwzględnieniem miejsca zamieszkania największy spadek biernych zawodowo w stosunku do 2011 r. w województwie świętokrzyskim wystąpił w populacji mężczyzn zamieszkałych w miastach (o 13,9%). Podobną tendencję obserwowano w skali kraju, gdzie spadek był nieznacznie wyższy i wyniósł 15,6%.

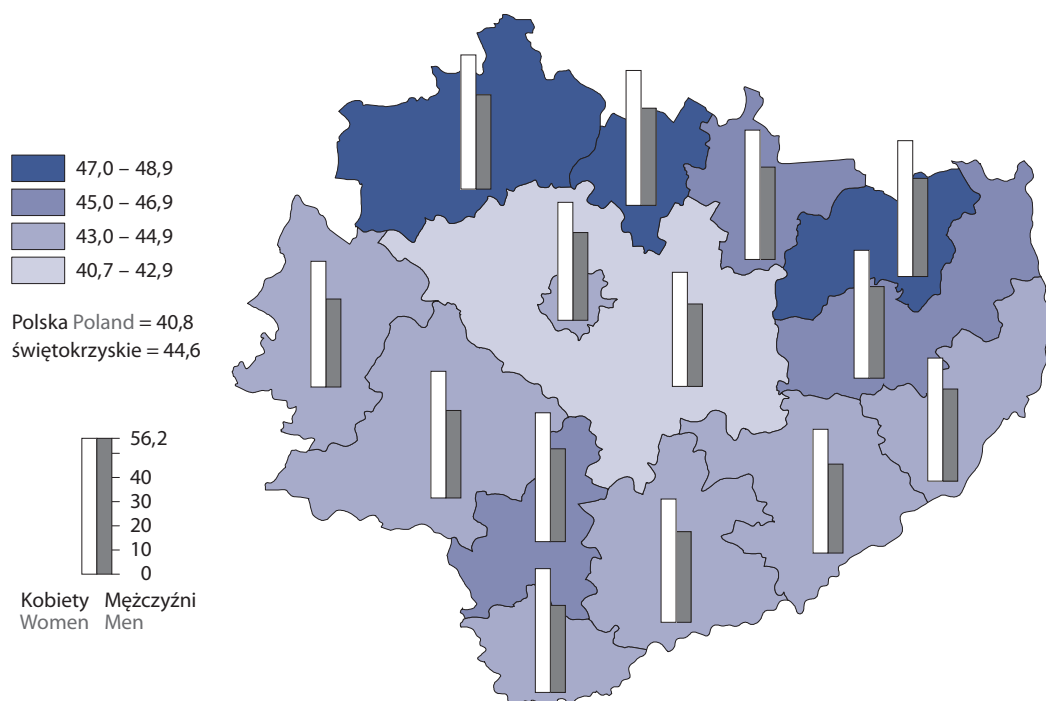
Analizując zróżnicowanie odsetka biernych zawodowo według powiatów województwa świętokrzyskiego, można zauważyć, że najwyższe wartości odnotowano w powiatach ostrowieckim i skarżyskim. We wskazanych powiatach bierni zawodowo stanowili ponad 48% mieszkańców z ustalonym statusem na rynku pracy. Najkorzystniejszą sytuację odnotowano natomiast w powiecie kieleckim oraz w mieście Kielce, gdzie bierność zawodową zadeklarowało odpowiednio 40,7% oraz 43,1% mieszkańców. W porównaniu z 2011 r. jedynie w powiecie ostrowieckim zanotowano nieznaczny wzrost analizowanego odsetka (0,5 p.proc.). W pozostałych powiatach odsetek biernych zawodowo obniżył się – od 0,3 p.proc. w staszowskim do 4,4 p.proc. w buskim.

Mapa 7. Odsetek biernych zawodowo w 2021 r.
Map 7. Percentage of economically inactive persons in 2021

Z kolei w przekroju gminnym w 2021 r. udział osób biernych zawodowo wśród ogółu ludności w wieku 15 lat lub więcej o ustalonym statusie na rynku pracy wahał się od 36,3% w gminie Morawica do 51,9% w gminie Stąporków. W 53 gminach zanotowano odsetek biernych zawodowo na poziomie przekraczającym przeciętną wartość dla województwa (powyżej 44,6%), w tym w czterech gminach (Ostrowiec Świętokrzyski, Działoszyce, Ruda Maleniecka, Stąporków) było to ponad 50%. Warto zauważyć, że najniższy odsetek biernych zawodowo (poniżej 40%) zanotowano w 6 gminach należących do powiatu kieleckiego (Miedziana Góra, Piekoszów, Masłów, Górno, Strawczyn, Morawica).

Mapa 8. Odsetek biernych zawodowo według płci w 2021 r.
Map 8. Percentage of economically inactive persons by sex in 2021

W przekroju powiatów najwyższe odsetki biernych zawodowo zarówno w przypadku mężczyzn, jak i kobiet zanotowano w powiecie ostrowieckim (odpowiednio 40,6% i 56,2%), a najniższe w powiecie kieleckim (34,1% i 47,2%). Warto zauważyć, że powiat ostrowiecki był jedynym powiatem, w którym w relacji do 2011 r. wystąpił wzrost odsetka biernych zawodowo wśród mężczyzn (o 0,7 p.proc.) oraz kobiet (o 0,2 p.proc.).

Z kolei w ujęciu gminnym zróżnicowanie odsetka biernych zawodowo mężczyzn wahało się między 29,3% w gminie Strawczyn a 43,3% w gminie Działoszycy, natomiast w przypadku kobiet – od 42,1% w gminie Morawica do 60,7% w gminie Stąporków. Gminami o wysokim odsetku biernych zawodowo zarówno w populacji mężczyzn (powyżej 42%), jak i populacji kobiet (58% i więcej) były gminy Stąporków i Daleszyce, a gminami o niskim odsetku wśród mężczyzn (poniżej 33%) i kobiet (poniżej 43%) – gminy powiatu kieleckiego – Morawica i Masłów. Należy również odnotować, że w 77 gminach województwa świętokrzyskiego ponad połowa kobiet w wieku 15 lat lub więcej o określonym statusie na rynku pracy była bierna zawodowo.

Biorąc pod uwagę strukturę biernych zawodowo według 10-letnich grup wieku można zauważyć, że dominującą grupę w województwie, podobnie jak w kraju, stanowiły osoby w wieku 65 lat i więcej. Ich udział wśród ogółu biernych zawodowo w województwie świętokrzyskim wyniósł 52,9% (w kraju 51,8%). Osoby w wieku 15–24 lata oraz 55–64 lata stanowiły łącznie 1/3 ogółu biernych zawodowo w województwie (w kraju łączny udział tych grup wyniósł blisko 34%).

W odniesieniu do wyników spisu z 2011 r. w populacji osób biernych zawodowo znacznie zwiększył się udział osób w wieku 65 lat i więcej (o 16,5 p.proc.). Wzrost ten zaobserwowano zarówno w mieście, jak i na wsi (odpowiednio o 21,5 p.proc. i 12,2 p.proc.) oraz wśród mężczyzn i kobiet (odpowiednio o 18,0 p.proc. i 15,5 p.proc.), co jest niewątpliwie efektem postępującego procesu starzenia się ludności w województwie. Zmniejszyły się natomiast udziały osób w wieku 15-24 i 55-64 lata (odpowiednio o 5,6 p.proc. i 6,4 p.proc.). Spadek udziału zanotowano zarówno wśród mężczyzn, jak i kobiet oraz w miastach i na wsi, przy czym największy wystąpił w grupie wieku 55–64 lata w miastach (o 10,3 p.proc.). Analogiczne tendencje o zbliżonej skali zanotowano również w kraju.

Tablica 19. Struktura biernych zawodowo w wieku 15 lat lub więcej według wieku, płci i miejsca zamieszkania

Table 19. Structure of economically inactive persons aged 15 years or over by age, sex and place of residence

Wyszczególnienie Specification		Ogółem Total		Wiek (w latach) Age (in years)					
				15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65+
		w tysiącach in thousands		w % in %					
Ogółem Total	2011	491,6	100,0	22,6	6,6	4,6	7,4	22,4	36,4
	2021	435,2	100,0	17,0	4,6	4,7	4,7	16,0	52,9
Mężczyźni Men	2011	198,4	100,0	26,6	5,4	4,8	8,0	21,9	33,3
	2021	174,1	100,0	20,5	4,1	4,7	5,7	13,6	51,3
Kobiety Women	2011	293,2	100,0	19,9	7,5	4,5	7,0	22,7	38,4
	2021	261,1	100,0	14,8	4,9	4,7	4,1	17,6	53,9
Miasta Urban areas	2011	228,1	100,0	20,3	6,4	4,7	7,8	25,7	35,2
	2021	201,6	100,0	15,2	4,0	4,4	4,3	15,4	56,7
Wieś Rural areas	2011	263,4	100,0	24,6	6,8	4,6	7,0	19,5	37,4
	2021	233,6	100,0	18,7	5,1	4,9	5,1	16,6	49,6

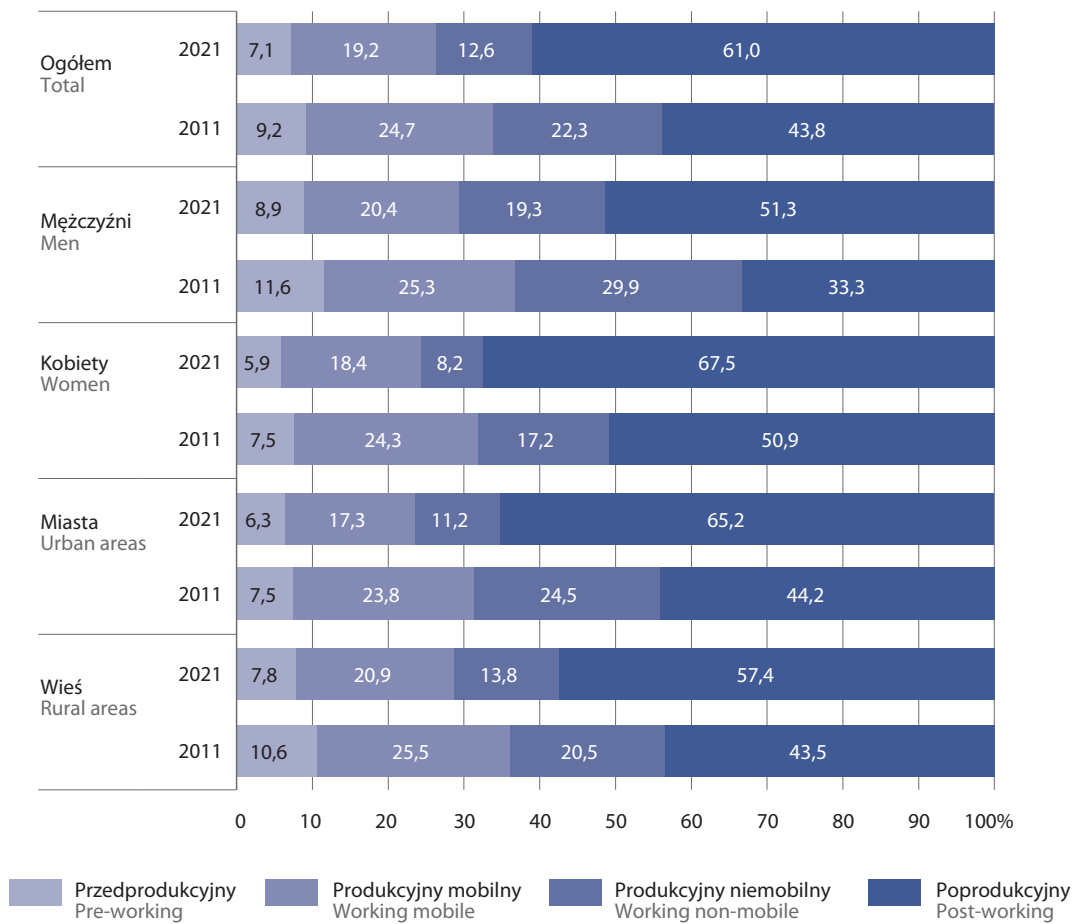
Bierni zawodowo w województwie świętokrzyskim bez względu na płeć i miejsce zamieszkania to w większości osoby będące w wieku poprodukcyjnym (mężczyźni 65 lat lub więcej, kobiety 60 lat lub więcej). Zbiorowość ta w marcu 2021 r. liczyła 265,5 tys. osób, co stanowiło 61,0% ogółu biernych zawodowo (w kraju 59,8%). Wśród biernych zawodowo kobiet 67,5% stanowiły osoby w wieku poprodukcyjnym, a wśród mężczyzn było to 51,3%. Osoby w tej grupie wieku przeważały wśród biernych zawodowo mieszkańców miast (65,2%), a także wsi (57,4%). W porównaniu z 2011 r. udział osób w wieku poprodukcyjnym wśród ogółu biernych zawodowo zwiększył się o 17,2 p.proc. (w kraju wzrost o 17,0 p.proc.). Wzrost zanotowano zarówno wśród kobiet i mężczyzn, jak i mieszkańców miast i wsi, przy czym największy wystąpił w miastach, gdzie w populacji biernych zawodowo udział osób w wieku poprodukcyjnym zwiększył się o 21,0 p.proc.

Dla rynku pracy niezmiennie ważna jest aktywizacja osób w wieku produkcyjnym. Liczba biernych zawodowo w wieku produkcyjnym (mężczyźni 18–64 lata, kobiety 18–59 lat) w marcu 2021 r. wyniosła 138,7 tys. osób tj. 31,9% ogółu biernych zawodowo w województwie (w kraju – 32,3%). Wśród biernych zawodowo mężczyzn 39,8% stanowiły osoby w wieku produkcyjnym, w przypadku kobiet było to 26,6%. Uwzględniając miejsce zamieszkania, w miastach 28,5% biernych zawodowo było w wieku produkcyjnym, a na wsi 34,8%. Warto podkreślić, że wśród biernych zawodowo, niezależnie od płci czy miejsca zamieszkania, więcej było osób w wieku produkcyjnym mobilnym (18–44 lata) niż w wieku produkcyjnym niemobilnym (45–64 lata dla mężczyzn i 45–59 lat dla kobiet). Największa różnica dotyczyła biernych zawodowo kobiet, z których 18,4% było w wieku produkcyjnym mobilnym, a w wieku produkcyjnym niemobilnym – 8,2%. W porównaniu z 2011 r. udział osób w wieku produkcyjnym w populacji biernych zawodowo w województwie zmniejszył się o 15,1 p.proc. (w kraju spadek o 15,6 p.proc.). Mniejszy odsetek zanotowano zarówno wśród kobiet i mężczyzn, jak i mieszkańców miast i wsi, przy czym najbardziej zmniejszył się w miastach (o 19,8 p.proc.).

Wśród biernych zawodowo w województwie świętokrzyskim najmniej było osób w wieku przedprodukcyjnym (15–17 lat). Zbiorowość ta w marcu 2021 r. liczyła 31,0 tys. osób, co stanowiło 7,1% ogółu biernych zawodowo (w kraju odsetek na poziomie 7,9%). Wśród biernych zawodowo mężczyzn udział wyniósł 8,9%, a wśród kobiet 5,9%. W populacji biernych zawodowo mieszkańców wsi odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym wyniósł 7,8%, a miast 6,3%. W okresie międzypisowym (lata 2011–2021) udział analizowanej grupy wieku w zbiorowości biernych zawodowo zmniejszył się o 2,1 p.proc. (w kraju spadek o 1,4 p.proc.), a największy spadek odnotowano wśród mieszkańców wsi (o 2,8 p.proc.).

Wykres 14. Struktura biernych zawodowo w wieku 15 lat lub więcej według ekonomicznych grup wieku, płci i miejsca zamieszkania

Chart 14. Structure of economically inactive persons aged 15 years or over by economic age groups, sex and place of residence

Analizując populację biernych zawodowo według ekonomicznych grup wieku warto zwrócić uwagę na zróżnicowanie terytorialne, które w województwie świętokrzyskim najbardziej uwidoczniło się w przypadku populacji biernych zawodowo w wieku poprodukcyjnym.

Najwyższy udział osób w wieku poprodukcyjnym w zbiorowości biernych zawodowo zanotowano w stolicy województwa (66,1%), a najniższy w powiatach kieleckim (52,3%) oraz staszowskim (58,7%). W 12 powiatach udział osób w tej grupie wieku przekraczał 60,0% populacji biernych zawodowo.

W ujęciu gminnym odsetek biernych zawodowo w wieku poprodukcyjnym wahał się od 47,2% w gminie Górno do 71,7% w gminie Opatowiec. W 56 gminach był niższy niż średni udział populacji w tym wieku wśród biernych zawodowo w województwie (tj. 61,0%), przy czym w 9 gminach powiatu kieleckiego (Masłów, Bieliny, Mniów, Daleszyce, Piekoszów, Miedziana Góra, Strawczyn, Morawica i Górno) ukształtował się na poziomie poniżej 50%.

W przypadku populacji biernych zawodowo w wieku produkcyjnym największy udział tej grupy w ogółem biernych zawodowo zanotowano w powiatach: kieleckim (38,8%), staszowskim (34,1%) oraz koneckim (33,1%), a najmniejszy w mieście na prawach powiatu Kielce (27,6%) oraz w powiatach kazimierskim (28,1%) i ostrowieckim (29,7%).

Z kolei w ujęciu gminnym w 8 jednostkach osoby w wieku produkcyjnym stanowiły ponad 40,0% biernych zawodowo (Mniów, Górnio, Daleszyce, Miedziana Góra, Bieliny, Piekoszów, Morawica i Strawczyn). Gminami z najniższymi udziałami osób w tej grupie wieku były: Opatowiec (23,0%), Wodzisław (26,3%), Złota (26,5%) i Moskorzew (26,9%). Na 102 gminy województwa świętokrzyskiego w 55 odsetek biernych zawodowo w wieku produkcyjnym przekroczył średni poziom w województwie (powyżej 31,9%).

Najmniejsze zróżnicowanie terytorialne wystąpiło w populacji biernych zawodowo w wieku przedprodukcyjnym. W przekroju powiatowym odsetek biernych zawodowo w tej grupie wieku wahał się od 5,8% w powiecie skarżyskim do 8,9% w kieleckim. Z kolei w ujęciu gminnym najwyższe wartości analizowanego odsetka zanotowano w gminach Morawica (11,4%) oraz Strawczyn (11,1%), a najniższe w gminach Ruda Maleniecka (4,4%) oraz Stąporków (5,0%).

4.2. Bierni zawodowo według poziomu wykształcenia

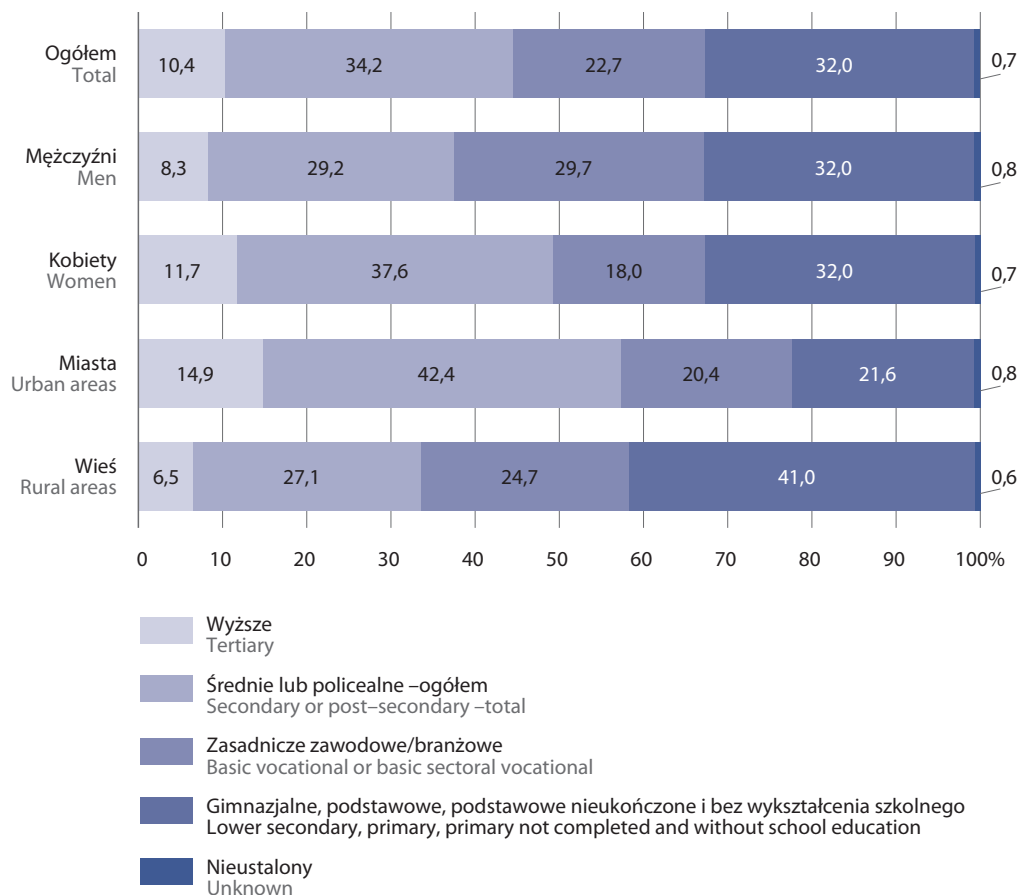
4.2. Economically inactive persons by level of education

Wyniki NSP 2021 pokazały, że w województwie świętokrzyskim, podobnie jak w kraju, wśród populacji biernych zawodowo najliczniejsze grupy stanowiły osoby z wykształceniem średnim lub policealnym (148,9 tys. tj. 34,2%) oraz gimnazjalnym, podstawowym, podstawowym nieukończonym i bez wykształcenia szkolnego (139,3 tys., tj. 32,0%). Kolejną grupę tworzyły osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym (98,7 tys., tj. 22,7%), a najmniej biernych zawodowo posiadało wykształcenie wyższe (45,2 tys., tj. 10,4%).

W strukturze biernych zawodowo według poziomu wykształcenia widoczne są różnice między kobietami a mężczyznami. Wykształcenie co najmniej średnie (tj. średnie lub policealne oraz wyższe) posiadało 49,3% biernych zawodowo kobiet i odpowiednio 37,5% mężczyzn. Uwzględniając miejsce zamieszkania, lepiej wykształceni byli mieszkańcy miast niż wsi. Wykształceniem co najmniej średnim legitymowało się 57,3% biernych zawodowo w miastach, podczas gdy na wsi - 33,6%. Najniższy poziom wykształcenia, tj. gimnazjalne lub niższe posiadało 41,0% osób biernych zawodowo na obszarach wiejskich, a w mieście było to prawie dwukrotnie mniej.

Wykres 15. Struktura biernych zawodowo w wieku 15 lat lub więcej według poziomu wykształcenia, płci i miejsca zamieszkania w 2021 r.

Chart 15. Structure of economically inactive persons aged 15 years or over by level of education, sex and place of residence in 2021

W ciągu dziesięciu lat dzielących spisy powszechne w strukturze biernych zawodowo według wykształcenia zaszły istotne zmiany. W porównaniu z 2011 r. znacznie obniżył się udział osób z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym o 14,8 p.proc. Zwiększył się natomiast udział osób z wykształceniem: średnim lub policealnym (o 6,2 p.proc.), zasadniczym zawodowym/branżowym (o 5,6 p.proc.) oraz wyższym (o 2,3 p.proc.).

Interesujących informacji na temat wykształcenia osób biernych zawodowo dostarcza analiza prowadzona według grup wieku. Dla każdego poziomu wykształcenia około połowę osób biernych zawodowo stanowiły osoby w wieku 65 lat lub więcej, przy czym najwyższy udział tej grupy wieku (56,0%) zanotowano wśród biernych zawodowo z wykształceniem gimnazjalnym lub niższym. Warto także zauważyć, że częściej niż co czwarta osoba bierna zawodowo z wykształceniem zasadniczym zawodowym/branżowym była w grupie wieku 55–64 lata (26,4%). Z kolei 29,2% biernych zawodowo z wykształceniem co najwyżej gimnazjalnym stanowiły osoby w najmłodszym przedziale wieku 15–24 lata.

Tablica 20. Struktura biernych zawodowo w wieku 15 lat lub więcej według wieku i poziomu wykształcenia w 2021 r.

Table 20. Structure of economically inactive persons aged 15 years or over by age and level of education in 2021

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total		Wiek (w latach) Age (in years)					
			15–24	25–34	35–44	45–54	55–64	65+
	w tysiącach in thousands	w % in %						
Ogółem Total	435,2	100,0	17,0	4,6	4,7	4,7	16,0	52,9
w tym wykształcenie: of which education:								
Wyższe Tertiary	45,2	100,0	8,5	11,6	11,0	4,2	15,0	49,7
Średnie lub policealne – ogółem Secondary or post-secondary – total	148,9	100,0	18,0	6,0	5,1	4,4	17,4	49,2
Zasadnicze zawodowe/bran- żowe Basic vocational or basic sectoral vocational	98,7	100,0	1,7	2,9	5,0	8,3	26,4	55,8
Gimnazjalne, podstawowe, podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego Lower secondary, primary, primary non completed and without school education	139,3	100,0	29,2	2,1	2,2	2,8	7,7	56,0

Analizując populację biernych zawodowo według poziomu wykształcenia widoczne jest zróżnicowanie terytorialne.

Największe różnice dotyczą wykształcenia gimnazjalnego lub niższego. Zdecydowanie najwyższy odsetek osób o tym poziomie wykształcenia odnotowano w powiatach: kazimierskim (42,2%), włoszczowskim (39,6%) i kieleckim (39,1%), a najniższy – w mieście Kielce (19,2%) oraz powiecie skarżyskim (23,0%). W porównaniu z 2011 r. we wszystkich powiatach udział osób o takim wykształceniu był niższy w populacji biernych zawodowo, a najbardziej zmniejszył się w opatowskim (o 19,2 p.proc.).

Wśród biernych zawodowo największy udział osób z wykształceniem średnim lub policealnym odnotowano w mieście Kielce (44,5%) oraz powiecie skarżyskim (40,2%). Najmniejszy wystąpił w powiatach kieleckim (28,8%) i opatowskim (28,9%). Na przestrzeni dziesięciu lat udział osób posiadających wykształcenie średnie lub policealne w zbiorowości biernych zawodowo zwiększył się we wszystkich powiatach, a najbardziej w powiecie opatowskim (o 8,3 p.proc.).

Udział osób z wykształceniem wyższym w populacji biernych zawodowo wahał się od 6,0% w powiecie kazimierskim do 19,7% w mieście Kielce. Stosunkowo wysoki był w powiatach skarżyskim (11,6%) i ostrowieckim (10,0%). W porównaniu z 2011 r. we wszystkich powiatach wystąpił wzrost analizowanego odsetka, a najwyższy odnotowano w powiecie skarżyskim – o 3,3 p.proc.

Najmniejsze zróżnicowanie terytorialne dotyczyło wykształcenia zasadniczego zawodowego/branżowego. Najwyższy odsetek osób o tym poziomie wykształcenia zanotowano wśród biernych zawodowo w powiecie staszowski (25,9%), a najniższy w stolicy województwa (16,0%). Na przestrzeni dziesięciu lat dzielących spisy powszechne analizowany odsetek wzrósł we wszystkich powiatach, a najbardziej w opatowskim (o 8,6 p.proc.) oraz włoszczowskim (o 8,1 p.proc.).

4.3. Bierni zawodowo według przyczyn bierności zawodowej

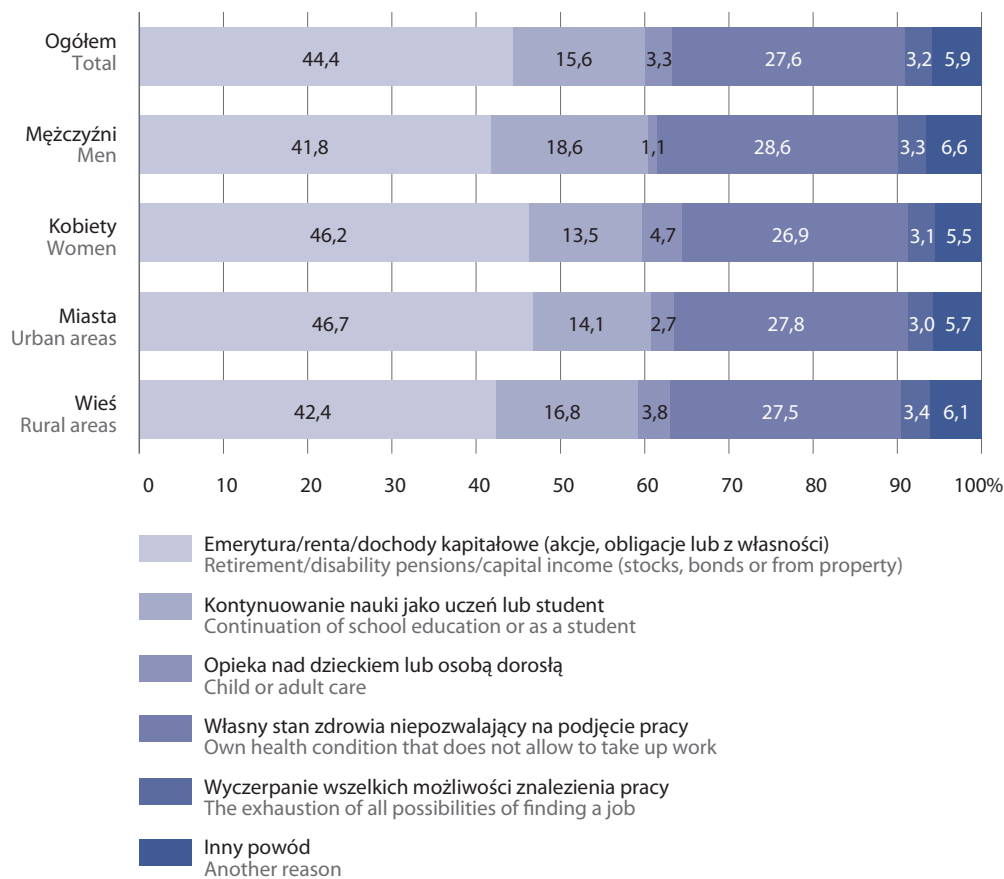
4.3. Economically inactive persons by reasons for inactivity

Dokonując charakterystyki populacji biernej zawodowo nie można pominąć przyczyn bierności zawodowej¹. Zgodnie z wynikami NSP 2021 najistotniejszą przyczyną bierności zawodowej w województwie świętokrzyskim było korzystanie z emerytury, renty lub dochodów kapitałowych (akcje, obligacje lub z własności) – tę przyczynę zadeklarowało 44,4% ogółu biernych zawodowo. Istotnymi przyczynami były również własny stan zdrowia niepozwalający na podjęcie pracy oraz kontynuowanie nauki jako uczeń lub student, na które wskazało odpowiednio 27,6% i 15,6% ogółu biernych zawodowo. Z kolei najmniej biernych zawodowo (3,2%) jako główną przyczynę bierności wskazało wyczerpanie wszelkich możliwości znalezienia pracy.

Struktura biernych zawodowo według przyczyn bierności w województwie świętokrzyskim była zbliżona do obserwowanej w skali kraju. Warto jednak podkreślić, że w województwie częściej niż w Polsce jako główną przyczynę bierności wskazywano własny stan zdrowia niepozwalający na podjęcie pracy (w kraju wskazało na nią 24,5% populacji biernych zawodowo, tj. o 3,1 p.proc. mniej niż w województwie), a rzadziej korzystanie z emerytury, renty lub dochodów kapitałowych (w kraju odsetek wyniósł 46,1%, tj. więcej o 1,7 p.proc.).

Wykres 16. Struktura biernych zawodowo w wieku 15 lat lub więcej według przyczyn bierności, płci i miejsca zamieszkania w 2021 r.

Chart 16. Structure of economically inactive persons aged 15 years or over by reasons for inactivity, sex and place of residence in 2021

¹ Analiza prowadzona z uwzględnieniem osób, dla których nie ustalono przyczyn bierności zawodowej.

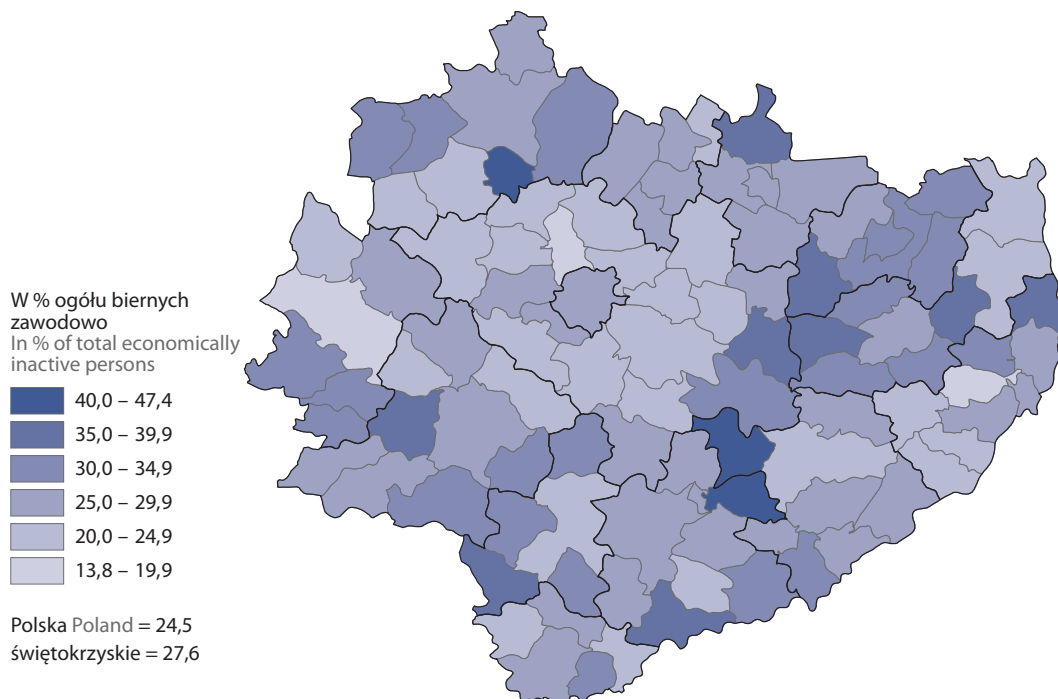
Wśród kobiet najczęstszą przyczyną bierności zawodowej było korzystanie z emerytury, renty lub dochodów kapitałowych – tę przyczynę zadeklarowało 46,2% biernych zawodowo kobiet w województwie, podczas gdy analogiczny odsetek wśród mężczyzn wyniósł 41,8%. Kobiety częściej także niż mężczyźni pozostawały bierne zawodowo w związku ze sprawowaniem opieki nad dzieckiem lub osobą dorosłą (4,7% wobec 1,1%). Mężczyźni natomiast częściej byli nieaktywni na rynku pracy z powodu kontynuowania nauki jako uczeń lub student (18,6% wobec 13,5% wśród kobiet) oraz własnego stanu zdrowia niepozwalającego na podjęcie pracy (28,6% wobec 26,9%).

Struktura biernych zawodowo mieszkańców miast i wsi według przyczyn bierności kształtowała się podobnie. Zarówno w miastach, jak i na wsi najwięcej osób biernych zawodowo nie podejmowało pracy z powodu korzystania z emerytury, renty lub dochodów kapitałowych, przy czym odsetek tych osób w miastach był większy niż na wsi (46,7% wobec 42,4%). Wśród biernych zawodowo mieszkańców wsi większy był natomiast odsetek osób, dla których powodem bierności było kontynuowanie nauki jako uczeń lub student (16,8% wobec 14,1% w miastach).

Analizując strukturę biernych zawodowo według przyczyn bierności największe różnice w ujęciu terytorialnym dotyczyły drugiej co do wielkości udziału przyczyny bierności wskazywanej w województwie – własny stan zdrowia niepozwalający na podjęcie pracy. Najwyższe udziały biernych zawodowo wskazujących ten powód jako główną przyczynę bierności zawodowej zanotowano w powiatach: ostrowieckim (31,7%), opatowskim (30,1%) oraz koneckim (30,0%). Najniższe zaś w powiatach: kieleckim (23,7%), włoszczowskim (24,2%) i kazimierskim (25,4%).

Mapa 9. Bierni zawodowo z powodu własnego stanu zdrowia niepozwalającego na podjęcie pracy w 2021 r.

Map 9. Economically inactive persons due to own health condition that does not allow to take up work in 2021

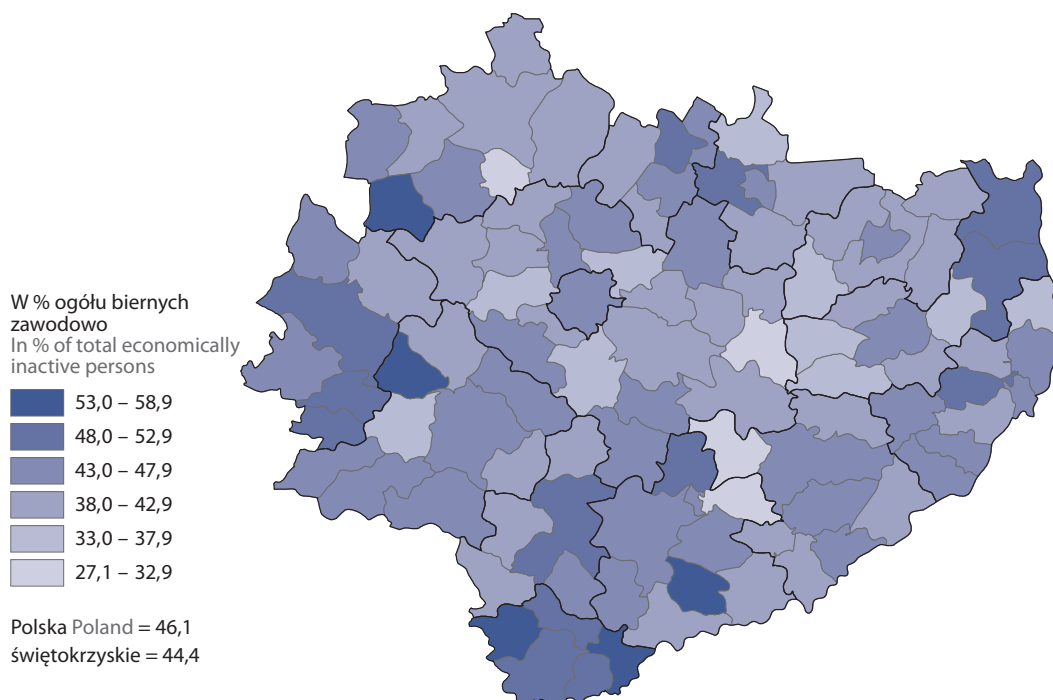

W ujęciu gminnym odsetek biernych zawodowo z powodu własnego stanu zdrowia niepozwalającego na podjęcie pracy wahał się od 13,8% w gminie Miedziana Góra do 47,4% w gminie Szydłów. Warto zaznaczyć, że w 8 gminach (Wojciechowice, Zawichost, Łagów, Waśniów, Baćkowice, Smyków, Tuczępy i Szydłów) przyczyna ta była najczęściej wskazywanym powodem bierności zawodowej.

Zróznicowany jest także rozkład terytorialny odsetka biernych zawodowo z powodu dominującej przyczyny w województwie, czyli korzystanie z emerytury, renty lub dochodów kapitałowych. Najwyższy odsetek deklarujących ten powód jako główną przyczynę bierności zawodowej zanotowano w powiatach: kazimierskim (51,4%), skarżyskim (48,0%) oraz włoszczowskim (47,7%), a najniższy w powiatach: kieleckim (40,5%), koneckim (42,6%) i opatowskim (42,7%).

Mapa 10. Bierni zawodowo z powodu korzystania z emerytury, renty lub dochodów kapitałowych w 2021 r.

Map 10. Economically inactive persons due to the use of retirement, disability pensions or capital income in 2021

W ujęciu gminnym odsetek biernych zawodowo z powodu korzystania z emerytury, renty lub dochodów kapitałowych kształtował się między 27,1% (gmina Smyków) a 58,9% (gmina Opatowiec). Warto podkreślić, że w 11 gminach ponad połowa biernych zawodowo jako główny powód bierności wskazała korzystanie z emerytury, renty lub dochodów kapitałowych.

Uwagi metodologiczne

1. Zakres i procedura badań

Narodowy Spis Powszechny Ludności i Mieszkań przeprowadzony został w okresie od 1 kwietnia do 30 września 2021 r., według stanu na dzień 31 marca 2021 r. godzina 24:00.

Zgodnie z metodologią rekomendowaną dla badań rynku pracy przez Międzynarodową Organizację Pracy, w części dotyczącej aktywności ekonomicznej, do określenia faktu wykonywania, posiadania bądź poszukiwania pracy, czyli pomiaru aktywności bieżącej, dokonano w przedziale czasu nazywanym okresem referencyjnym, którym był tydzień kończący się w dniu referencyjnym badania (tj. okres od 25 do 31 marca 2021 r.).

Badanie to było badaniem pełnym i obejmowało wszystkie osoby fizyczne stale zamieszkałe i czasowo przebywające na terytorium Polski, z wyłączeniem szefów oraz cudzoziemskiego personelu przedstawicielstw dyplomatycznych i urzędów konsularnych państw obcych, członków ich rodzin oraz innych osób korzystających z przywilejów i immunitetów na mocy ustaw, umów międzynarodowych lub powszechnie uznanych zwyczajów międzynarodowych.

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 sierpnia 2019 r. o narodowym spisie powszechnym ludności i mieszkań 2021 przekazanie danych przez osoby fizyczne było obowiązkowe. Ten sam akt prawny nakładał na badane osoby obowiązek udzielania dokładnych, wyczerpujących i zgodnych z prawdą odpowiedzi. Odpowiedzi za osoby, które nie ukończyły 18 roku życia lub były nieobecne, udzielały pełnoletnie osoby wspólnie z nimi zamieszkałe. W odniesieniu do osób przebywających w obiektach zbiorowego zakwaterowania dane spisowe były pozyskiwane w zakresie posiadanej dokumentacji od właścicieli, administratorów lub zarządców obiektów.

Spis został zrealizowany metodą mieszaną, tj. z wykorzystaniem danych zebranych od respondentów oraz danych pochodzących ze źródeł administracyjnych. W pierwszej kolejności informacje zbierane w spisie pobrane zostały z dostępnych źródeł administracyjnych i wykorzystano je do przygotowania oraz aktualizacji wykazu danych osobowych i adresowych, a także jako bezpośrednie źródło danych spisowych. Następnie dane objęte zakresem informacyjnym spisu 2021 zostały zebrane od całej populacji podlegającej badaniu poprzez elektroniczny formularz spisowy. Zostało to wykonane przy wykorzystaniu następujących metod i w następujących terminach:

- **CAWI (Computer-Assisted Web Interviewing)** – samospis internetowy, polegał na wypełnianiu przez badanych elektronicznego formularza i realizowany był od 1 kwietnia do 30 września 2021 r.
- **„Spis na żądanie”** – wywiad telefoniczny na żądanie respondenta realizowany był za pośrednictwem infolinii spisowej od 1 kwietnia do 30 września 2021 r.
- **CATI (Computer-Assisted Telephone Interviewing)** – wywiad telefoniczny realizowany przez rachmistrzów spisowych, podczas którego odpowiedzi na poszczególne pytania były odnotowywane przez nich w systemie komputerowym na formularzu. Ta część badania odbywała się od 4 maja do 30 września 2021 r.
- **CAPI (Computer-Assisted Personal Interviewing)** – wywiad bezpośredni realizowany przez rachmistrzów spisowych. Był to wywiad terenowy, rachmistrzowie rejestrowali odpowiedzi respondenta w systemie zainstalowanym na urządzeniu mobilnym. Badanie w tej formie przeprowadzane było od dnia 21 czerwca br. do 30 września 2021 r. z zachowaniem reżimu sanitarnego i zasad realizacji spisu metodą wywiadu bezpośredniego wynikających z obostrzeń pandemicznych.

2. Podstawowe pojęcia i definicje

Badania aktywności ekonomicznej ludności są ważnym źródłem informacji dla rządu, ekonomistów, badaczy, podmiotów gospodarczych, jak również instytucji publicznych i samorządowych, bo umożliwiają ocenę stopnia wykorzystania zasobów pracy. Odnoszą się do wszelkich działań podejmowanych przez osoby fizyczne w celu poszukiwania pracy, zatrudnienia w sektorze formalnym i nieformalnym, osiągnięcia dochodów z innych źródeł, samozatrudnienia czy bezrobocia. Badania aktywności ekonomicznej pozwalają na analizę kluczowych wskaźników związanych z rynkiem pracy, takich jak: wskaźnik aktywności zawodowej, zatrudnienia, czy stopa bezrobocia. Zrozumienie tych zjawisk i zachodzących procesów wymaga posługiwania się takim samym aparatem pojęciowym. Dlatego też w tej części pracy zostaną przedstawione najważniejsze definicje i pojęcia. Wprowadzenie ich ma zapewnić jasność i spójność przekazu oraz jednoznaczną interpretację zawartych informacji i dokonanych analiz. Umożliwi efektywną komunikację i identyczne rozumienie zakresu i granic badanych zjawisk, co ułatwi porównanie wyników i pozwoli na uniknięcie nieporozumień lub odmiennych interpretacji w zależności od kontekstu czy czasu. Z tego względu, poniżej przedstawiono definicje pojęć, które będą odnosiły się do prezentowanych zmiennych i analiz:

Kategoria ludności według definicji krajowej. W kategorii tej są ujmowani stali mieszkańcy Polski, w tym osoby, które przebywają czasowo za granicą (bez względu na okres przebywania), ale zachowały stałe zameldowanie w Polsce, nie są natomiast ujmowani imigranci przebywający w Polsce czasowo.

Wiek – jest to liczba lat ukończonych. Wyznaczany jest poprzez porównanie pełnej daty urodzenia z datą przeprowadzenia spisu (tzw. dniem krytycznym, tj. 31 marca 2021 roku). W badaniach aktywności ekonomicznej populację stanowiły osoby, które miały 15 lat lub więcej.

Ekonomiczne grupy wieku – jest to umowna klasyfikacja badanych według kryterium zdolności do pracy. Wyróżnia się trzy grupy osób: w wieku przedprodukcyjnym, w wieku produkcyjnym (mobilnym oraz niemobilnym) i w wieku poprodukcyjnym.

- **Wiek przedprodukcyjny** – jest to wiek, w którym ludność nie posiada pełnej zdolności do czynności prawnych, a tym samym nie osiągnęła jeszcze całkowitej zdolności do pracy i jako pracownik podlega szczególnej ochronie prawnej. W przypadku badań aktywności ekonomicznej do tej grupy klasyfikowane są osoby, które ukończyły 15 lat, ale nie przekroczyły 18 lat.
- **Wiek produkcyjny** – dolny próg tego przedziału wieku rozpoczyna się w momencie nabycia pełnej zdolności do pracy. Dla kobiet i mężczyzn jest to ukończenie 18 lat. Natomiast górny próg jest uzależniony od płci. Dla mężczyzn jest to wiek poniżej 65 lat, a dla kobiet poniżej 60 lat. W ramach tego przedziału wyróżnia się jeszcze dwie podklasy wiekowe i są to:
 - a. **wiek mobilny** (osoby, które ukończyły 18 lat, ale nie ukończyły 45 lat. Wiek ten jest taki sam zarówno dla mężczyzn jak i kobiet),
 - b. **wiek niemobilny** (mężczyźni, którzy ukończyli 45 lat i nie ukończyli 65 lat oraz kobiety, które ukończyły 45 lat, ale nie ukończyły 60 lat).
- **Wiek poprodukcyjny** – dolny próg trzeciej grupy jest tożsamy z podstawowym wiekiem uprawniającym w Polsce do przechodzenia na emeryturę. Dlatego też w tym przedziale wiekowym będą sklasyfikowani mężczyźni, którzy ukończyli 65 lat oraz kobiety, które ukończyły 60 lat. Nieistotny jest przy tym stan faktyczny wykonywania pracy zarobkowej czy też nie.

Poziom wykształcenia jest to najwyższy ukończony cykl kształcenia w szkole lub szkolenia w innym trybie lub formie, uznany zgodnie z obowiązującym systemem szkolnictwa, podstawą zaliczenia wykształcenia do określonego poziomu jest uzyskanie świadectwo (dyplom) ukończenia odpowiedniej szkoły niezależnie od trybu jej ukończenia (dziennie, wieczorowo, zaocznie, eksternistycznie/stacjonarnie, niestacjonarnie, na odległość, korespondencyjnie) w kraju lub za granicą.

Dane o wykształceniu dotyczą osób w wieku 15 lat lub więcej i prezentowane są w następujących klasach:

- **Wykształcenie wyższe** – dotyczy osób, których najwyższym poziomem edukacji jaki ukończyły są studia wyższe co najmniej z tytułem licencjata, inżyniera lub równorzędnym, lub uzyskały dyplom

ukończenia kolegium nauczycielskiego, nauczycielskiego kolegium języków obcych (z wyjątkiem organizowanych w ramach szkoły wyższej) oraz kolegiów pracowników służb społecznych.

- **Średnie** – dotyczy osób, których najwyższym poziomem edukacji jaki ukończyli jest uzyskanie świadectwa ukończenia liceum ogólnokształcącego, liceum profilowanego, liceum uzupełniającego lub ukończyli gimnazjum przed 1932 rokiem. Odnosi się to również do osób, które otrzymały świadectwo ukończenia szkoły średniej zawodowej (technikum, technikum uzupełniającego, liceum zawodowego, liceum technicznego, szkoły artystycznej II stopnia realizującej jednocześnie program szkoły średniej). W tej grupie znajdują się też osoby, które posiadają świadectwo (dyplom) ukończenia szkoły policealnej (pomaturalnej), do której przyjęcie było uwarunkowane posiadaniem świadectwa ukończenia szkoły średniej oraz te, które ukończyły studium nauczycielskie.
- **Zasadnicze zawodowe/branżowe** – dotyczy osób, których najwyższym poziomem edukacji jaki ukończyli jest uzyskanie świadectwa ukończenia: szkoły zawodowej (zasadniczej szkoły zawodowej lub rolniczej, szkoły przemysłowej), szkoły przysposobienia zawodowego lub rolniczego, korespondencyjnego kursu rolniczego wyłącznie na poziomie zasadniczej szkoły zawodowej, szkoły mistrzów, branżowej szkoły I stopnia.
- **Gimnazjalne** – dotyczy osób, których najwyższym poziomem edukacji jaki ukończyli jest uzyskanie świadectwa ukończenia gimnazjum lub świadectwa ukończenia specjalnej szkoły przysposabiającej do pracy.
- **Podstawowe ukończone** – dotyczy osób, których najwyższym poziomem edukacji jaki ukończyli jest uzyskanie świadectwa ukończenia szkoły podstawowej (przed wojną szkoły powszechnej), kursów dla pracujących w zakresie szkoły podstawowej oraz szkoły artystycznej I stopnia realizującej jednocześnie program szkoły podstawowej.
- **Podstawowe nieukończone i bez wykształcenia szkolnego** – dotyczy osób, które uczą się w szkole podstawowej, uczyły się w szkole podstawowej, lecz jej nie ukończyły, nigdy nie uczęszczały do szkoły.

W spisie zastosowano definicje aktywności ekonomicznej ludności zalecane przez Europejską Komisję Gospodarczą ONZ i Urząd Statystyczny Unii Europejskiej (Eurostat), oparte o rekomendacje Międzynarodowej Organizacji Pracy. Zgodnie z tymi zaleceniami przedmiotem badania osób był fakt wykonywania/posiadania pracy w okresie badanego tygodnia (w Polsce był to tydzień od 25 do 31 marca 2021 r.) bądź poszukiwania pracy i gotowość do jej podjęcia. Badaniem objęto osoby w wieku 15 lat lub więcej. Przyjęto regułę klasyfikowania każdej osoby tylko do jednej z trzech kategorii: pracujących, bezrobotnych lub biernych zawodowo (faktyczna, a nie formalno-prawna sytuacja zawodowa badanych osób).

Ludność aktywna zawodowo obejmuje wszystkie osoby uznane za pracujące lub bezrobotne zgodnie z definicjami podanymi poniżej.

Do pracujących zostały zaliczone wszystkie osoby w wieku 15 lat lub więcej, które w okresie badanego tygodnia:

- wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód,
- nie wykonywały pracy, ale formalnie miały pracę, a czasową przyczyną niewykonywania pracy była np. choroba własna, urlop związany z wypoczynkiem lub opieką nad dzieckiem.

Bezrobotni to osoby w wieku 15–74 lata, które spełniły jednocześnie trzy warunki:

- w okresie badanego tygodnia nie były osobami pracującymi,
- aktywnie poszukiwały pracy tzn. podjęły konkretne działania aby znaleźć pracę, w okresie od 1 do 31 marca,
- były zdolne/gotowe podjąć pracę w tygodniu badanym i następnym.

Do bezrobotnych zaliczono także osoby, które znalazły pracę i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie 3 miesięcy oraz były gotowe tę pracę podjąć.

Ludność bierna zawodowo to osoby w wieku 15 lat lub więcej, które nie zostały zaklasyfikowane jako pracujące lub bezrobotne, tzn. osoby, które w badanym tygodniu:

- nie pracowały, nie miały pracy i jej nie poszukiwały,
- nie pracowały, poszukiwały pracy, ale nie były zdolne/gotowe do jej podjęcia w okresie od 1 do 15 kwietnia,
- nie pracowały i nie poszukiwały pracy, ponieważ miały pracę załatwioną i oczekiwały na jej rozpoczęcie w okresie: dłuższym niż 3 miesiące lub do 3 miesięcy ale nie były gotowe tej pracy podjąć.

Jako **główne przyczyny bierności zawodowej** przyjęto:

- emerytura/renta/dochody kapitałowe (akcje, obligacje lub z własności),
- kontynuowanie nauki jako uczeń lub student,
- opieka na dzieckiem lub osobą dorosłą,
- własny stan zdrowia niepozwalający na podjęcie pracy,
- wyczerpanie wszelkich możliwości znalezienia pracy,
- inny powód.

Praca główna to praca, która zwykle zajmuje więcej czasu. Jeżeli prace zajmują taką samą ilość czasu, pracą główną jest ta, która przynosi wyższy dochód.

Status zatrudnienia uwzględnia poniższe kategorie pracujących:

Zatrudnieni (pracownicy najemni):

- osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy lub umowy cywilnoprawnej; do tej grupy należą również praktykanci i stażyści, którzy otrzymywali wynagrodzenie za pracę;
- osoby wykonujące pracę nakładczą (inaczej chałupniczą);
- osoby zatrudnione w rodzinnym gospodarstwie rolnym bądź rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem i jednocześnie otrzymujące za wykonywaną pracę ustalony zarobek lub dochód (niekoniecznie w formie pieniężnej).

Pracujący na własny rachunek:

- właściciele, współwłaściciele lub dzierżawcy indywidualnego gospodarstwa rolnego pracujący w tym gospodarstwie;
- osoby prowadzące własną działalność gospodarczą poza rolnictwem (zarejestrowaną lub niezarejestrowaną);
- agenci we wszystkich systemach agencji;
- osoby, które na mocy porozumienia z pracodawcą zarejestrowały własną działalność jako 1-osobowy podmiot gospodarczy.

Do pracujących na własny rachunek zalicza się zarówno **pracodawców** (osoby pracujące na własny rachunek, które w badanym tygodniu zatrudniały przynajmniej 1 pracownika najemnego), jak i **osoby nie-zatrudniające pracowników**.

Pracujący w innym charakterze – to osoby, które są członkami spółdzielni produkcyjnych (również rolniczych) lub pracują na innych zasadach i nie klasyfikują się do grupy pracowników najemnych, pracujących na własny rachunek, pomagających członków rodzin oraz nie są praktykantami ani stażystami; do tej grupy należą również pomagający członkowie rodzin. Pomagający członkowie rodzin to osoby, które bez umownego, wcześniej ustalonego wynagrodzenia, pomagały w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem.

Współczynnik aktywności zawodowej jest to udział aktywnych zawodowo danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

Wskaźnik zatrudnienia jest to udział pracujących danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

Stopa bezrobocia jest to udział bezrobotnych danej kategorii w liczbie aktywnych zawodowo danej kategorii.

Współczynnik aktywności zawodowej i wskaźnik zatrudnienia zostały obliczone bez uwzględniania osób o nieustalonym statusie na rynku pracy.

Ze względu na zaokrąglenia danych, w niektórych przypadkach sumy składników mogą się różnić od podanych wielkości „ogółem”. Liczby względne (wskaźniki, odsetki) obliczono z reguły na podstawie danych bezwzględnych, wyrażonych z większą dokładnością niż podano w tablicach.

Methodological notes

1. Scope and survey procedure

The National Population and Housing Census was carried out between 1 April and 30 September 2021, as of 24:00 on 31 March 2021.

In accordance with the methodology recommended for labour market surveys by the International Labour Organization, in the section regarding economic activity, the fact of doing, having, or looking for a job, was determined, or in other words current activity was measured, in an interval called the reference period. This period refers to the week ending on the reference day of the survey (i.e. the period from 25 to 31 March 2021).

The survey was complete research and included all individuals permanently residing and temporarily staying in the territory of Poland, excluding the heads and foreign personnel of diplomatic representations and consular offices of foreign countries, members of their families and other recipients of privileges and immunities under the law, international agreements or generally recognized international customs. According to the provisions of the Act of August 9, 2019, on the National Population and Housing Census 2021, the submission of data by individuals was mandatory. The same act required surveyed individuals to provide accurate, thorough and truthful answers. Responses regarding individuals under the age of 18 and absentees were made by the adults residing with them. Regarding persons staying in collective lodging facilities, census data was obtained on the basis of the documentation available from the owners, administrators or managers of the facilities.

The census was carried out using a mixed method, i.e., using data collected from respondents and data from administrative sources. Initially, the information collected in the census was taken from available administrative sources and used to prepare and update the list of personal and address data, as well as a direct source of census data. Next, the data covered by the scope of information of the 2021 census was collected from the entire population to be surveyed through an electronic census form. This was conducted with the use of the following methods and the following definitions:

- **CAWI (Computer-Assisted Web Interviewing)** – a self-administered online survey, based on respondents filling out an electronic form and was conducted from April 1 to September 30, 2021.
- **„Census on demand“** – a telephone interview at the respondent’s request was conducted via a census hotline from April 1 to September 30, 2021.
- **CATI (Computer-Assisted Telephone Interviewing)** – a telephone interview conducted by census takers, during which answers to individual questions were recorded by them in a computer system in a form. This part of the survey took place from May 4 to September 30, 2021.
- **CAPI (Computer-Assisted Personal Interviewing)** – a face-to-face interview conducted by census takers. It was a field interview, with the census takers recording the respondent’s answers in a system installed on a mobile device. The survey in this form was conducted from June 21 of this year until September 30, 2021, in compliance with the sanitary regime and the rules of implementation of the census by direct interview method resulting from pandemic restrictions.

2. Basic concepts and definitions

Surveys of the economic activity of the population are a significant source of information for governments, economists, researchers, business entities, along with public institutions and local governments. They are carried out in order to understand the dynamics of various phenomena concerning the labour market. They refer to the activities undertaken by individuals to seek work, employment in the formal and informal sectors, income from other sources, self-employment or unemployment. Economic activity surveys make it possible to analyze key indicators related to the labour market, such as the activity rate, employment rate, or unemployment rate. Understanding these phenomena and the occurring processes

requires using identical terminology. Therefore, this section of the paper will present the most important definitions and concepts. The introduction of these is intended to ensure clarity and consistency of the message as well as unambiguous interpretation of the information contained, and analyses made. It will enable effective communication and analogous understanding of the scope and boundaries of the phenomena studied, which will aid the comparison of results and avoid misunderstandings or divergent interpretations depending on the context or time. Therefore, the following definitions of terms will apply to the variables and analyses presented:

Population category by national definition. This category includes permanent residents of Poland, including persons who are temporarily abroad (regardless of the period of their stay), but have maintained permanent residence in Poland; immigrants temporarily staying in Poland are not included.

Age – the number of years. It is determined by comparing the full date of birth with the date of the census (the so-called critical date, i.e. March 31, 2021). In the economic activity survey, the population consisted of persons who were 15 years or over

Economic age groups – this is a conventional classification of respondents according to the criterion of ability to work. There are three groups of persons: pre-working age, working age (mobile and immobile) and post-working age.

- **Pre-working age** – the age in which the population does not have full legal capacity, and thus has not yet reached full work ability and is subject to special legal protection as a worker. In the case of economic activity surveys, this classification includes persons who have reached the age of 15 but are under 18.
- **Working age** – the lower threshold of this age bracket begins when one acquires full work ability. For men and women, that is reaching 18 years of age. In contrast, the upper threshold is dependent on sex. For men the age is under 65, and for women under 60. Within this range, there are two more age subclasses as follows:
 - a. **mobile working age** (persons who are 18 years of age or older but under 45 years of age. This age is the same for both men and women),
 - b. **immobile working age** (men who are over 45 years old and under 65 and women who are over 45 years old but under 60).
- **Post-working age** – the lower threshold of the third group is corresponding with the standard retirement age in Poland. Therefore, men who are 65 years of age or older and women who are 60 or older will be classified in this age bracket. Whether or not they are actually employed is irrelevant.

Education this is the highest educational level achieved in a school-based system, or in any other training mode or form, recognised in compliance with the binding education system. The basis for classifying education to a given level is provided by a certificate (diploma) of completion of a certain school, irrespective of the mode of studying (full-time, evening/weekend, part-time, by correspondence) in the country or abroad.

Data on the education will refer to persons aged 15 or over and will be presented in the following classes:

- **Tertiary education** – refers to persons whose highest completed level of education is higher education with at least a bachelor's, engineer's or equivalent degree, or have received a diploma from a teachers' college, teachers' college of foreign languages (except those organized as part of a post-secondary school) and colleges of social service workers.
- **Secondary** – refers to persons whose highest level of education is the obtaining of a certificate of completion of a general high school, specialized high school, supplementary high school, or completed middle school before 1932. This also applies to those who received a certificate of completion of a secondary vocational school (technical school, supplementary technical school, vocational high school, technical high school, secondary art school which implements a secondary school curriculum). This group also includes those who have a certificate (diploma) of completion of a post-secondary school, admission to which was conditional on having a secondary school certificate, and those who have completed a teacher training college.

- **Basic vocational or basic sectoral vocational** – refers to persons whose highest level of education they have is a certified completion of: a vocational school (basic vocational or agricultural school, industrial school), vocational or agricultural training school, correspondence agricultural course only at the level of basic vocational school, master's academy, first degree trade school.
- **Lower secondary (gimnazjum)** – refers to persons whose highest level of education is the attainment of a certificate of completion of lower secondary (gimnazjum) or a certificate of completion of a special preparatory school.
- **Primary education** – refers to persons whose highest level of education is the obtainment of a certificate of completion from an elementary school (before the war, a grade school), courses for working persons in the domain of elementary school, and an art school of the first degree that follows the curriculum of an elementary school.
- **Incomplete primary or no school education** – refers to persons who are studying in elementary school, studied in elementary school but did not complete it, or never attended school.

The census uses the definitions of population economic activity recommended by the United Nations Economic Commission for Europe and the Statistical Office of the European Union (Eurostat), based on the recommendations of the International Labour Organization. According to these recommendations, the subject of the survey of persons was the fact of having/having a job during the surveyed week (in Poland it was the week from 25 to 31 March 2021) or searching for a job and readiness to take it. The study included individuals aged 15 years or older. The rule was adopted to classify each person into only one of three categories: employed, unemployed or economically inactive (actual, not formal-legal occupational situation of the surveyed persons).

The economically active population includes all persons considered employed or unemployed as defined below.

The employed included all persons aged 15 years or over who, during the survey week:

- performed work for at least 1 hour that resulted in earnings or income;
- did not perform work, but formally had work, and the temporary reason for not performing work was, for example, their own illness, vacation or child care leave.

The unemployed are those aged 15–74 who have met three conditions simultaneously:

- were not working individuals during the study week;
- actively sought work, i.e. took concrete steps to find a job, between March 1 and March 31;
- were able/willing to work during the survey week and the following week.

The unemployed also included those who had found a job and were waiting for a job to start within 3 months and were willing to take that job.

The economically inactive population is defined as persons aged 15 or over who are not classified as employed or unemployed, i.e. persons who in the week under study:

- were not working, did not have a job and were not looking for one;
- were not working, were looking for work, but were not able/ready to work between April 1 and April 15;
- were not working and were not looking for work because they had a job and were waiting for a job for more than 3 months or up to 3 months but were not ready to start working.

The main causes of inactivity were identified as:

- pension/capital income (stocks, bonds or from property);
- continuing your education as an apprentice or student;
- child or adult care;
- your own health condition that does not allow you to work;
- exhausting all possibilities of finding a job;

- another reason.

The main job is the job that usually takes more time. If the jobs take the same amount of time, the main job is the one with the higher income.

Employment status includes the following categories of workers:

Employees:

- persons employed under an employment relationship or a civil law contract; this group also includes apprentices and interns who were paid for their work;
- persons who work as contractors (also known as homeworkers);
- persons employed on a family farm or in a family business outside agriculture and at the same time receiving a fixed income or earnings (not necessarily in the form of money) for their work.

Self-employed:

- owners, co-owners or lessees of an individual agricultural holding who work on the holding;
- individuals who are self-employed outside of agriculture (registered or unregistered);
- agents in all agency systems;
- persons who, on the basis of an agreement with the employer, registered their own business as a one-person economic entity.

Self-employed include both **employers** (self-employed persons who employed at least 1 paid worker during the survey week) and **non-employed persons**.

Workers in other capacities – are those who are members of production cooperatives (including agricultural cooperatives) or are employed/working on other terms and are not classified as employees, self-employed, assisting family members and are not apprentices or trainees; this group also includes contributing family members. Contributing family members are individuals who, without contractual, predetermined compensation, assisted in the operation of the family farm or family business outside of agriculture.

Activity rate is the share of the economically active population of a given category in the total population of a given category.

Employment rate is the share of the employed persons of a given category in the total population of a given category.

Unemployment rate is the share of the unemployed of a given category in the economically active population of a given category.

Activity rate and **Employment rate** were calculated without taking into account persons with unknown status in the labour market.

Due to the rounding of data, in some cases sums of components can differ from the amount given in the item 'total'. Relative numbers (indices, percentages) are calculated, as a rule, on the basis of absolute data expressed with higher precision than that presented in tables.